

Suflet către Suflet!

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

DUNĂREA DE JOS

FONDAT ÎN 1908 - SERIE NOUA (ANUL XI) NR. 122 APRILIE 2012
REVISTA LUNARĂ A CENTRULUI CULTURAL DUNAREA DE JOS

23 aprilie - endless book

Dacă sunt Floriile, este și Festivalul Scrumbiei...

Printre cei care au salutat participanții la ediția din acest an a Festivalului au fost și deputatul Florin Pâslaru, primarul Dumitru Nicolae, candidatul la primărie Marius Stan și directorul CCDJ Sergiu Dumitrescu.

În acest număr, relatări și reportaje foto de la Ziua Mondială a Poeziei (ce s-a întâmplat la Galați) și Concertul extraordinar al Roxanei și al lui Valentin Gheorghiu.

Semnează:

Livia CIUPERCĂ,
Pr. Eugen DRĂGOI,
Katia NANU,
Nicoleta ONOFREI,
Mituț POPOIU,
Mariana TOMOZEI
COCOȘ, Corneliu
STOICA, a.g.secară,
Aurel M. BURICEA,
Diana VRABIE,
Carmen Emanuela
POPA, Victor
CILINCĂ, Mariana
Eftimie KABBOUT,
Florin DOCHIA,
N. BACALBAȘA,
A.VELEA, Dan
PLĂEȘU, Russell
BAKER.

Amănuntele
sumarului la
pagina 47!

Valentin Gheorghiu la Galați

Recital extraordinar

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, în parteneriat cu Teatrul Muzical „Nae Leonard”, a organizat vineri, 23 martie 2012, cu începere de la orele 18.00, pe scena liricului gălățean, un recital extraordinar, „Pian la patru mâini”, în memoriam Ștefan Gheorghiu. Recitalul de la Galați a fost susținut de Valentin și Roxana Gheorghiu. Din program au făcut parte lucrări de W.A. Mozart, Fr. Schubert, Fr. Chopin, S. Rachmaninov, A. Dvorjak, J. Brahms - Două dansuri ungare și G.Enescu - Rapsodie Română în La major op. 11 nr.1 (transcripție pentru pian la patru mâini de George Enescu). Primăria Galați a acordat, cu ocazia acestui eveniment, titlul de Cetățean de onoare maestrului **Valentin Gheorghiu** și titlul de Cetățean de onoare post mortem maestrului Ștefan Gheorghiu. În fotografii (axându-ne pe prima fotografie de sus, stânga) îi recunoaștem pe **Teodor Niță**, directorul Teatrului Nae Leonard, **Roxana Gheorghiu**, **Sergiu Dumitrescu**, directorul Centrului Cultural Dunărea de Jos și maestrul Valentin Gheorghiu. (Foto-reportaj de **Nicolaie Sburlan**)

ZIUA MONDIALĂ A POEZIEI

... la Galați

Dis-de-dimineață, așa cum îi șade bine scriitorului gospodar, fantast și inspirat, unsprezece poeți și un antrenor s-au adunat în fața Centrului Cultural Dunărea de Jos din Galați (instituție inițiatoare a acestui proiect, intitulat „11 - Poezia campioană la Galați”, prin departamentul Editură - redactor Florina Zaharia), pentru a pleca într-un micro-turneu prin trei colegii din orașul de la Mila 80 a Dunării: C.N.Mihail Kogălniceanu, C.N.Costache Negri (foto 8,9,10,11) și C.N.Vasile Alecsandri (foto 6).

După o ședință foto ad hoc în fața Teatrului Dramatic Fani Tardini (foto1), împreună cu un microbuz asortat șic la culorile echipei (din care au făcut parte, în ordinea numerelor de pe tricouri, a.g.secară, Diana Marandici, Andrei Velea (de la dreapta la stânga, foto 4), Nicoleta Onofrei, Andrei Novac (foto 3), Vali Crăciun, Peter Sragher (foto 11, dreapta), Angela Ribinciuc, Alina Beatrice Cheșcă, Florina Zaharia și Dan Mircea Cipariu), s-a ajuns la CNMK (foto 3, 4, 5), unde a început „prima repriză”, moderată, ca și celelalte două care au urmat, de către *jupănu*’ Marius Dumitrache (alias Michael Buffer de... Galați - foto 11, stânga).

„Disputele” au constat, din trei „înfrentări” între cei unsprezece și trei săli pline de liceeni, cadre didactice și iubitori de poezie, primii (adică oaspeții) atacând furibund, ghiduș, filosofic, muzical (ritmul de rap calofil va fi de neuitat – duetul Florina Zaharia – D.M.Cipariu fiind de viitor - foto 2), nostalgic, teatral ș.a.m.d., mai pe scurt atacând în stilul Barcelonei (nu degeaba căpitanul echipei, Florina Zaharia, are supranumele de Messi), gazdele suportând (pardon, ascultând) entuziast, fără disperare (imaginați-vă aceasta!), aplaudând chiar fantezia, șarmul, talentul poeților, replicând cu versuri ale unor tineri aspiranți la tainele Poeziei, răsplătind cu aplauze generoase fiecare reușită... sportivă.

Poeții au fost mereu atenți la indicațiile venite de pe banca tehnică (coach - artistul plastic Sergiu Dumitrescu), cei care au depășit calorile metaforice fiind degrabă atenționați. Mingea poetică a fost pasată cu eleganță de la unul la altul, fiecare repriză încheindu-se cu câte o ședință de autografe și discuții despre ceea ce poetul nipon Yonejiro Noguchi spunea că este doar un fenomen iar nu o împlinire!

Cert este că fenomenul poetic a fost receptat cu generozitate și încântare, numărul de autografe solicitate, prietenii legate și atmosfera plăcută, relaxată, pe ritmurile imnului UEFA Champions League, fiind certe împliniri!

a.g.secară
foto:Uke

foto 1

foto 2

foto 3

foto 4

Cronici culturale gălățene

Eveniment

Foto 5, de la stânga la dreapta: Sergiu Dumitrescu, a.g.secară, Diana Marandici, Andrei Velea, Nicoleta Onofrei, Andrei Novac, Vali Crăciun, Peter Sragher, Angela Ribinciuc, Alina Beatrice Cheșcă, Florina Zaharia, Dan Mircea Cipariu și Laura Dumitrache Constantinescu.

Tradiții de Paște în zona de sud a Moldovei

festival

Suflet
către suflet!

În data de 02. 03. 2012, a avut loc la Tecuci cea de-a XVI a ediție a Festivalului de interpretare muzică populară OMĂTUȚA, organizat de Casa de Cultură Tecuci.

Au participat 30 de copii cu vârste între 6 și 18 ani care au interpretat câte un fragment dintr-o doină sau baladă și un cântec cu acompaniament orchestral.

Juriul a fost alcătuit din personalități culturale, printre care îndrăgiții interpreți de muzică populară Maria Murgoci, Constantin Bahrin și Constantin Encianu - Directorul Ansamblului Folcloric Maria Tănase din Craiova, desemnat ca președinte al juriului.

În calitate de partener, Centrul Cultural „Dunăre de Jos” a asigurat prezentarea și sonorizarea spectacolului, precum și acompaniamentul muzical al concurenților asigurat de orchestra Ansamblului Folcloric „Doina Covurluiului”, dirijată de Ion Chiciuc. (Paul Buța)

Alte evenimente la care au participat colegii noștri sunt prezentate și la pagina 33, dar și pe pagina de facebook a instituției și pe site-ul oficial.

Dan Mircea Cipariu este noul președinte al APLER

Vineri, 6 aprilie 2012, în Sala Oglinzilor a Uniunii Scriitorilor din România, a avut loc Adunarea Generală a Asociației Publicațiilor Literare și Editurilor din România-APLER, care a ales noul Comitet de Coordonare al acestei organizații pentru următorii trei ani. În urma voturilor exprimate, au fost aleși în Comitetul de Coordonare APLER următorii 9 reprezentanți regionali ai editurilor și revistelor literare: pentru Moldova - Cassian Maria Spiridon, redactorul-șef al revistei „Convorbiri literare”, Gellu Dorian, redactorul-șef al revistei „Hyperion”, Florina Zaharia, redactorul-șef al revistei „Dunărea de Jos”; pentru București - Ioan Cristescu, directorul Editurii Tracus Arte, reprezentantul revistei „Manuscriptum” și al Editurii Muzeului Național al Literaturii Române, Cornelia Maria Savu, reprezentanta revistei „Cultura” și a Editurii Fundației Culturale Române, Dan Mircea Cipariu, publisher-ul AgențiadeCarte.ro; pentru Transilvania și Muntenia- George Vulturescu, directorul revistei „Poesis”, Ioan Matiuș, directorul Editurii Mirador, reprezentantul revistei „Arca”, Virgil Diaconu, redactorul-șef al revistei „Cafeneaua literară”. Comitetul de coordonare l-a ales președinte al APLER, cu majoritate de voturi (6 la 3), pe scriitorul și jurnalistul cultural Dan Mircea Cipariu. Vicepreședinți APLER au fost aleși Ioan Cristescu și Virgil Diaconu.

Adunarea Generală a votat următoarea componență a comisiei de cenzori: Nicolae Corlat, Marius Chelaru și Sterian Vicol.

Comitetul de Coordonare APLER a delegat-o pe scriitoarea și jurnalista Florina Zaharia să participe la Seminarul cu tema *Copia privată*, ce va avea loc în Sala Albastră a Universității Craiova, între 26-27 aprilie 2012, în organizarea Oficiului Român pentru Drepturile de Autor.

„Am acceptat să fiu președintele APLER cu gândul la viitor. Îmi doresc să fiu un factor coagulant pentru industria noastră editorială și, foarte important, aș dori ca noul APLER să fie un

exportator de cultură organizațională modernă. Ce bine ar fi să putem genera un dialog cu alte asociații de profil prin care să realizăm parteneriate ori programe proiectură de impact mediatic! Cu un colectiv nou și dinamic, sper să organizăm evenimente culturale de înaltă ținută care să readucă în atenția publicului, cititori și spectatori, literatura vie care se scrie astăzi în România, revistele de profil și editurile care publică literatură română contemporană. Cu acest prilej, anunț primul proiect dintr-o serie de astfel de evenimente și anume CITEȘTE CARTE ROMÂNEASCĂ! Vom pregăti, de asemenea, câteva evenimente care să marcheze Ziua Internațională a Cărții și a Drepturilor de autor, pe 23 aprilie 2012. Între 15 și 19 mai 2012, sub coordonarea vicepreședintelui APLER, Ioan Cristescu, vor avea loc ediția 2012 a Târgului Național al Cărții de Poezie, precum și o suită de lecturi publice sub genericul NOAPTEA DE POEZIE LA BUCUREȘTI, 19 mai 2012”, a declarat Dan Mircea Cipariu, noul președinte APLER.

(Comunicat oficial preluat de pe www.agentiadecarte.ro)

**Katia
Nanu**

Titanic pe asfalt

O parte din tine rămâne mereu în urmă, în spațiul strâmt al drumului străbătut, întipărită în urmele călcate de ceilalți, adulmecate și șterse de valul urmărilor, adiind abia știut în umbra vântului care te mână bezmetic

înainte. Undeva, o bucată, apoi alta, se desprind, rătăcindu-se.

Întotdeauna ceva din tine se pierde pe drum, se pulverizează din mers, se împrăștie în diminețile grăbite, în nopțile nedormite, pe la ușile neprietenilor numiți enigmatic amici doar pentru că împarți cu ei câte o bucată din cale. Dar pasul tău merge mai departe, mereu mai departe, te duce aproape inconștient către altceva. Privești obsesiv înainte nu pentru că ai fi curajos sau îndrăzneț, cunoscător sau doar idealist. Astea sunt vorbe vânturate pentru urechile nesătule ale lumii. Tu nu aștepti neapărat rotirea inevitabilă a morilor de vânt în sensul acelor personale de ceasornic, ci te duci cu drumul, te confunzi cu el, te poartă unde-i văd negășiții lui ochi.

Câte o fracțiune de secundă, repetabilă monoton și isteric, mintea forțează amintirile, capul s-ar întoarce și ar privi în urmă, la atâtea desene colorate strident, la toate măruntele bucurii ale unui timp când pasul era mai ferm și statura mai înaltă. Alte vremuri țipă în tine, se zbat vinovate, căutându-și iertarea. Numai că drumul alunecă pe sub picioarele tale, pe sub tălpi, se insinuează perfid mereu mai departe, adult și insensibil.

O parte din tine este undeva în vremurile când poteca îngustă te-ar fi

încăput cu visuri cu tot, acum autostrada vieții nu te mai cuprinde, ești imens, ieși din tine de atâtea experiențe, de atâtea grabă, de atâtea consum. Te-ai adulmecat ani la rând pe dinăuntru, dar mai ales pe dinafară, încercând să rimezi cu celebritatea, cu geniul, cu unicitatea, și mirosul, parfumul orgoliului personal, mai răzbate încă din hainele, din carnea ta, ca un damf învechit.

Undeva, între timp, ai asudat de atâtea muncă, te-ai răcorit într-o oază de fericire, ai confundat dragostea cu viața și cititul cu trăitul, ai mers pe mâna altora, considerând că ea ține strâns mâna ta și ai jucat de prea multe ori ultima carte. Ca mână moartă.

Acum doar mergi, respirând cu atenție, în bucați egale, aerul care ți se mai oferă, călcând ușor firele de iarbă răzlețite într-un anotimp fără nume. Este plimbarea ta de seară, bolovanul tău din fiecare asfințit, pe care îl urci și îl cobori automat, cu gesturi calculate, de Sisif provincial, automatizat și armonizat unui mimetism planetar.

Cândva, pe drumul ăsta mergea mama, tata, copilul și prietenii, cândva, într-un alt timp, se auzeau alături râsete și te treceau ploii rezezi, de vară, dinspre ochii deschiși către piele. Și nu-ți era frig sau frică, și nu erai singur și nici nu erai obligat să te gândești la asta. Vasul tău, puternic și acordat cu misterele irepetabile ale lumii funcționa ca un ceas elvețian, acostând întotdeauna la ora exactă. Era timpul pentru trudă, vremea pentru masă, clipa pentru dans, avântul

pentru plecări și reveniri, uitarea pentru iubire și pentru durere. Câtă voluptate în drumurile acelea dinspre tine către ceilalți, dinspre înlăuntrul către înafară!

Acum privirea se pironeste undeva în mijlocul drumului, calculând atent fiecare pas. Unul pentru sănătate, altul pentru vise vechi, unul pentru răgaz și altul pentru pulsul naturii, abia acum simțit. Ridici ochii spre cer și stelele îți devin brusc familiare. Parcă le-ai mai văzut undeva, parcă au sculptat și într-o altă viață. Numai că drumul tău cenușiu, adânc împlântat în pământ, te cheamă, te obligă să intri în el. Ți-a furat demult cerul și l-a rostogolit la picioare, încheiat în noroi.

Ai fost perfect, știi asta, ai înflorit de atâtea ori încât brațele tale ar trebui să dea ramuri acum și tălpile ar trebui să fie rădăcinile unor noi împliniri. Într-o parte și în cealaltă se întind un pământ și o mare, necuprinse, tentante, încă misterioase. Dar tu nu te mai poți opri, nu poți abandona plecarea, nu te poți răzleți aiurea pe străine cărări. Nu-ți dai voie nici măcar să privești înapoi. Poate ai vedea pe cineva care seamănă cu tine, aduce cu fotografia îngălbenită dintr-un album uitat, altcineva, îmbarcat într-o navă perfectă, utilată cu rezerve de vis și sortită să treacă marea...

Marea ta e cenușie iar drumul ei alunecă înspre adâncuri, mașinăria plutitoare nu funcționează iar orarul stabilit pentru fiecare dintre dus-întoarcerile tale e dat peste cap. Nu scrie nicăieri că această cărare, devenită prin ani autostradă cenușie, alunecoasă, periculoasă, tăiată în goană de atâția pași grăbiți, e a ta.

De fapt, n-ai decât o dâră de loc pe unde poți să te mai strecuri, pe unde te poți prelinge către niciunde. Și asfaltul devine lichid și drumul te înghite încet furându-ți gleznele, genunchii, mijlocul, trunchiul, brațele. Și totuși, capul tău e deasupra lumii, plutind pe un gât de lebedă și merge vâluit mai departe. Ochii nu-ți încap atâta lumină și gura nu mai are cuvinte, le-a înghițit hulpavă pe toate.

Plutești ca un Titanic deasupra asfaltului înghețat mereu în derivă, mereu mai departe... Și te întrebi, oare nu e timpul sortit scufundării?

Suflet
cătrecătre suflet!

AUREL M.BURICEA

Sonete

v i n e v r e m e a

se uită amintirile la mine
nimic din ce-am fost nu-i lumea reală
urcă în gânduri bolta ideală
îngheață timpul în straturi saline

pribeag prin altă lume și nu mai știu
cum să-l descopăr pe cel trudit de atunci
natura spune basme foștilor prunci
lumina divină se pierde-n pustiu

vine vremea să-l plâng pe cel ce-am fost
sub alt univers gânduri de zăpadă
îmi caută trupul fără niciun rost

m-ai făcut Doamne un cuvânt călător
între două lumi cine să mai vadă
cum se-nchide viața c-un zăvor

a r b o r i d e v i s

în oglinda unui cer uitat se sting
amintirile celui ce-am fost atunci
tânăr și fericit ca pasărea-n lunci
când zborul din spirit nu pot să-l cuprind

cu aripa frântă în noapte cobor
arborii de vis se desfrunzesc în cale
între ieri și mâine cresc porți de zale
iluzia veșniciei plânge-n dor

Te aștept Doamne cu fiecare clipă
de imagini din nevăzut mi-e sete
mi-a zidit viața calea de risipă

drumurile toate au dus către cer
singurătatea crește din regrete
voi învăța dincolo limba de ger

Născut în 1852 și trecut la cele veșnice în 1912, I.L.Caragiale a cunoscut nemijlocit epoca lui Carol I, domnitor și ulterior rege al României, țară ce și-a cucerit Independența la 1878 și și-a câștigat ulterior rolul de stat monarhic modern, recunoscut ca atare în context european. Trecerea de la o epocă de tip medieval, cu minime deschideri spre modernitate, spre una de tip nou, consemnată ca revoluția industrială și cu noi coordonate de stabilitate, nu s-a făcut fără tensiuni, fără greșeli, fără efecte imprevizibile în planul vieții de fiecare zi a oamenilor vremii. Caragiale a fost martorul privilegiat (căci, simțea enorm și vedea monstruos, altfel zis era un dramaturg - comedialograf înăscut) al acestui efort uriaș de tranziție dinspre o lume spre alta. A fost o epocă a crizelor de tot felul, numai că respectivul cuvânt, azi panaceu a tot ce se întâmplă în lumea largă, nu era pe atunci la modă, încât nimeni nu se gândea să-l aplice ca etichetă pentru scăderea populației, căderea guvernelor sau recoltele slabe. Ca să vorbești de criză, cu sensul de epocă nefastă, e nevoie să fi cunoscut cel puțin una fastă, or, românii, până mai ieri moldoveni, munteni și ungureni, n-au prea cunoscut așa ceva, drept urmare criza evidentă era o echivalare cu starea de normalitate.

Un moralist necruțător, dublat de un caracterolog apt să fixeze în tușe fine dar ferme tipologii umane, nu putea decât să se bucure de oportunitatea de a observa, studia și fixa apoi în cuvinte îndelung cumpănit ceea ce se întâmplă în jurul său. Senzația de autentic, de verosimil sau chiar de viață reală, decupată după tehnica realistă a „feliei de realitate”, e atât de pregnantă, încât nu doar contemporanii s-au simțit fixați parcă cu boldul în insectarul scenei, ci și urmașii au reacționat adesea violent la atacurile venite din alt veac dar cu țință în anii recenți. Politicienii de azi se simt vexați de incisivitatea condeiului vitriolant al dramaturgului și de aceea îl acuză de lipsă de patriotism, nu înseamnă însă că lor le-ar prisosi sentimentul național. Familiștii sunt atinși în orgoliul lor prin lipsa de moralitate pe care autorul le-o atribuie și-și motivează tarele comportamentale prin trimiteri la alte timpuri. În treacă fie zis, nici Caragiale n-a fost „ușă de biserică” în viața sa de familist. Oamenii școlii se regăsesc și ei în personaje memorabile, își descoperă într-o oglindă necruțătoare slăbiciunile și automatismele, aceasta în ciuda faptului că autorul *D-lui Goe* n-a zăbovit îndelung în bănci de școală. Nici măcar femeile nu pot spune că autorul a fost îngăduitor cu ele, atribuindu-le suficiente defecte cât să le ajungă cât pentru un veac și mai bine, deși, ca om, Caragiale n-a fost insensibil la farmecele lor, Don Juanul sarcastic din el fiind unul înfatigabil.

Caragiale, n-a conștientizat criza tocmai pentru că a trăit-o efectiv pe toată durata vieții, fără a avea termen de comparație cu o realitate necrizată. Biografia sa este marcată de momente nenumărate de criză efectivă, însă omul nu s-a plâns de acestea, dimpotrivă, le-a tratat cu umorul și jovialitatea care l-au caracterizat mereu, doar cei apropiați știind ceva despre acestea. O criză majoră în existența omului Caragiale a fost relația cu fiul său natural Mateiu pe care el l-a luat în casă sa și l-a crescut împreună cu Ecaterina și Luca, copiii săi legitimi. L-a luat cu sine chiar și la Berlin ca să-și finalizeze studiile, ceea ce nu l-a împiedicat pe fiul natural să-și urască tatăl cu o înverșunare constantă și chiar să-i contureze un

portret mai mult decât răutăcios în micul său roman *Craii de Curtea Veche*, prin personajul caricatural și grotesc Gorică Pîrgu. Starea de criză dintre tată și fiu n-a încetat niciodată, deși cel din urmă a profitat din plin de numele ilustru al tatălui, care i-a și adus oarecare onoruri în viață (slujbe și medalii), inclusiv ceva din gloria dramaturgului s-a răsfrânt asupra prozatorului Mateiu. Puțini știu, de pildă, amănuntul că lansarea literară a fiului în cenaclul Junimii cu ciclul de poeme *Pajere* s-a făcut sub oblăduirea tatălui, față de care junimiștii nutreau o simpatie aparte. Însuși Maiorescu i-a dedicat acestuia din urmă un studiu distinct (Comediile d-lui I.L.Caragiale), consacrat și valorizant în plan estetic. Chiar și după moartea dramaturgului, fiul a continuat să-și urască tatăl cu aceeași înverșunare, motivată, oarecum de condiția ingrată de fiu natural, mult mai înzestrat literar decât ceilalți doi frați ai săi. O criză locativă de tinerete (a locuit cu chirie în casa unei văduve, lucrătoare la Regia Monopolului statului și ca să-și amelioreze situația i-a devenit concubin, dăruindu-i și un fiu, pe Mateiu) s-a transformat într-o criză de familie, pe care n-a depășit-o toată viața, urmărindu-l și după moarte.

O altă criză caragialescă e cea care s-a declanșat odată cu debutul său în dramaturgie cu farsa comică *O noapte furtunoasă* (1879) și s-a accentuat apoi prin *Conu Leonida față cu reacțiunea* (1880), *O scrisoare pierdută* (1884), *D-ale carnavalului* (1885) și drama *Năpasta* (1890). Odată cu aceasta din urmă cariera dramatică a autorului se încheie, nu însă și activitatea literară cu diverse texte epice, marcate însă de dramaticitate. Veritabil rege Midas al teatralității, Caragiale impregnează fiecare text al său cu trăsături atât de pronunțat dramatice, încât au intrat în conștiință publică, mai ales prin versiunea lor teatrală sau cinematografică. Scriitorul care „simțea enorm și vedea monstruos” avea, așadar, suficient material brut sau prelucrat pentru alte texte de referință în istoria teatrului românesc, ceea însă l-a oprit să concentreze în scene și acte tot acest material cu potențial dramatic indubitabil. Se poate vorbi, așadar, de o criză a creației unui condeier care a confirmat în mod repetat că este o certitudine a literaturii române sau de o criză a conștiinței artistice a acestuia. Supărat și jignit public pentru acuzația de plagiat, pe care a demontat-o în instanță, dar planând asupra lui suspiciuni de fraudă literară, omul Caragiale a refuzat ulterior ieșirile la rampă cu alte creații dramatice sau cu ocazia festivităților de diferite feluri, chiar dacă unele îi erau consacrate în mod special. Numeroasele acuze de lipsă de respect pentru valorile lumii românești l-au vexat și ele, astfel că autoexilul berlinez a devenit o replică dramatică la o situație tensionată, o criză, am putea zice, în care elementul declanșator n-a fost omul, boem, spontan, paradoxal, ci ceva din biografia lui: era un alogen, un grec cu nume de fanariot (Caragiale însemna „omul lui Caragea”), urcat pe socul valorilor certe de Titu Maiorescu, mentorul Junimii. Ceea ce în epocă li s-a părut unora de-a dreptul scandalos a devenit între timp un paradox al literaturii române: cel mai mare dramaturg al literaturii române e un grec!

De la paradox la criză e doar un pas, iar literatura noastră l-a asumat cu conștiința faptului că tot ce s-a scris și se va scrie în dramaturgia noastră poartă pecetea inconfundabilă a tiparului caragielean, altfel zis, dramaturgii ce i-au urmat sunt zelatori ai scrisului său, mai ales în ce privește discursul comic. O astfel de situație devine complex literar, admirația față de înaintașul ilustru blochează energiile creative, iar ceea ce rezultă pare o copie palidă a monumentalității acestuia. Un complex a neputinței de a trece peste stacheta situată atât de sus e temelia unei crize comice, o criză caragialescă, în ultima instanță.

O cronică de teatru la... obiect! Și la temă...

Nicoleta
Onofrei

Despre lumea efemeră și iluzorie a *Orchestrai Titanic*

„Întreaga lume este Titanicul și toți suntem călători”

„Orchestra Titanic”, spectacolul lui Eugen Făt care se joacă la Dramatic din decembrie anul trecut, e un spectacol simpatic la o privire generală. Nu îi lipsește tratarea gravă a vieții, dar nici hazul. Scena e invadată de o atmosferă magică, tragică, dar frumoasă. Însă tot ce e plăcut în această piesă vine din așteptarea absurdă a trenului, din speranță, poate chiar din momentul în care Orchestra Titanic cânta ultimul concert, din replicile naiv-comice, din setea de alcool, din costume, din jocul actorilor. Cum piesa lui Hristo Boytchev încearcă să intelectualizeze piesa, parcă totul e prea direct și prea mult. Nu că spectatorul nu ar putea face față la mai mult, la mai grav, la o mai atentă privire asupra vieții, nu. Dar pur și simplu apare un amalgam de filosofii, de nume, de trimeri, chiar dacă toate converg către iluzoriul lumii. Lucrurile ar fi putut fi spuse și fără aceste pre-texte, care dau seama de o anumită cultură a celui care a scris piesa. „Întreaga lume este Titanicul și toți suntem călători”, asta e esența, asta e ceea ce trebuie să știm la sfârșitul spectacolului, până la urmă asta e și ideea de la care bănuiesc că s-a pornit, atâta timp cât piesa are titlul pe care îl are. Fiecare își așteaptă trenul, fiecare își așteaptă salvarea, când lumea e la fel de instabilă și nesigură ca Titanicul. Cu toate acestea, spectacolul ne poartă prin Shakespeare, Schopenhauer (în text în loc de Schopenhauer apare Feuerbach, dar bănuiesc că e înlocuit de Eugen Făt tocmai pentru a face legătura încă o dată cu lumea ca reprezentare, plus că e mult mai cunoscut decât Feuerbach ca nume, ca filosof), Marquez, Cezar, creștinism etc. În cazul de față mi-aș fi dorit ca regizorul să intre mai mult în text, să-l mai simplifice, să îl mai curețe. Mă întreb ce sens are replica aceasta și detalierea aici: „Marquez. Gabriel Garcia Marquez. „Un veac de singurătate”... pagina 234, paragraful opt: „și într-o zi în Macondo a sosit...” și vă întreb cine a sosit în Macondo? Și Marquez a răspuns: un circ. Așa a răspuns Marquez, nu eu.” Oare avea nevoie spectatorul de o informație astfel alcătuită?

Eugen Făt a plusat pe ideea mesianicului, care e acel Houdini care vine cu jumătate de ușă în spate, o ușă prin care să le arate deznădăjduiților lumea adevărată, lumea în care Orchestra Titanic cântă chiar după ce vasul s-a scufundat. Și pentru că am zis să-l mai simplifice, mă simt dator să mă explic puțin, pentru că simplitatea nu este totuna cu

directețea, directețea deja există. Tocmai asta e problema - că replicile sunt lucrate pe idei mari și cuvinte subțiri, directe, ce taie din tăria expresiei, pe stereotipii ca cele ale mesianicului Harry „lumea e o scenă” sau „De o veșnicie te caut și acum te-am găsit. Și te voi duce în lumea spiritelor.” Toate intențiile celor doi la un loc sunt laudabile, dar cred că textul lui Hristo Boytchev putea fi curățat de filosofii de-a gata. Ideile nu sunt noi, iar piesa nu face decât să reia diferite nuanțe ale unor idei surprinse de diferiți filosofi sau scriitori. Tot ce spune Harry e cu privire la irealitatea lumii, la precaritatea ei și într-un final la faptul că tot ce credem că există e numai proiecția unui singur individ ales. Orchestra Titanic este salvată, în sfârșit, de mesianicul Harry Houdini prin revelarea adevărului. Orchestra impropriu spus, până la urmă, pentru că soluția de final ar fi că totul se reduce la un singur individ, o singură existență, singura adevărată care îi proiectează pe ceilalți. Cred că ar fi trebuit ca Harry să se oprească în lecțiile sale revelatorii numai la ideea că lumea aceasta este o amăgire și că dorul lui Doko, Luba, Meto și Luko e dorul de lumea adevărată, cea a *spiritelor* și nu să fi mers până într-acolo încât totul este proiecția unei singure entități. E prea mare amestecul, prea multe filosofii. Am văzut spectacolul *Natură moartă cu nepot obez* al lui Eugen Făt în toamnă când a luat premiul pentru cel mai bun spectacol în Festivalul de Comedie de la Dramatic și nu se compară. Chiar dacă tematica diferă, acolo se vedea închegarea, totul era mult mai simplu lucrat, mult mai fin.

Cu toate acestea, spectacolul *Orchestra Titanic* nu e un spectacol rău, din contră, e chiar unul plăcut, așa cum spuneam la început. Un decor și costume frumos lucrate de Alexandru Radu, care m-au trimis mai mult către gașca pusă pe șotii a lui Jean Pierre Jeunet din „Micmacs”, ce și-au creat un mic paradis printre lucrurile stricate și vechi, dar și către nebunii lui Andrey Konchalovskiy din „Dom durakov”, fascinați de trecerea trenului prin fața ospiciului lor, visând la alte realități decât cea în care sunt prinși. Poate fi *Orchestra Titanic* o lume deznădăjduită, care caută uitarea în alcool și speranța într-un tren, dar e o lume vie, reală, spumoasă, e lumea acestei realități, până la urmă, fie ea și proiecția unui creier într-un borcan. Reușite sunt ironiile pe care personajele și le adresează între ele, dar și cele care reies din context, din comicul de situație. Îmi place când sunt taxate, dau o notă mult mai firească lumii în care se învârt, o oarecare familiaritate și un comic binevenit.

Am revăzut la Svetlana Friptu aceeași plăcere de joc, de altfel e un spectacol care încurajează și dă frâu jocului. Toți au vitalitate, Dan Căpățână, Veronica și Petrică Păpușă, dar și mesianicul Cristian Brașoveanu, care mai mult decât vitalitate trebuie să aibă vederea aceea dincolo de poarta concretului și reușește să o aibă. Un spectacol, care dincolo de trimiterile exagerat de multe și de tonul grav din încheiere când insul ales rămâne singur, plângându-și disperarea, nu este lipsit de magie, iar magia întotdeauna face bine.

Nicoleta Onofrei

FETELE AUTENTICITĂȚII

(II)

În epoca modernă, teoria autenticității își conturează profilul și pe fundalul filozofic. Termen principal în cadrul existențialismului, introdus de către Martin Heidegger, autenticitatea desemnează ieșirea din „inautenticitate” a omului, în fața situațiilor limită și prin trăirea acestora. În filozofia existențialistă, autenticitatea semnifică „însușirea de a fi autentic”, starea de deplinătate a ființei umane, la care se poate ajunge în urma ieșirii din cotidian prin conștientizarea prezenței morții în toate momentele existenței. Artistul existențialist poartă angoasa vidului existențial, al solitudinii religioase, care îl va aduce până în punctul nebuniei. Omul este portretizat în centrul universului, golindu-se de toate ideile sale și de toate imaginile sale. Curentele contemporane precum Impresionismul, Futurismul, Cubismul, Expresionismul exprimă momentele metafizice ale angoasei umane. Omul se află într-un declin perpetuu, din punct de vedere metafizic, din cauza pierderii contactului cu sacrul.angoasa kierkegaardiană constituie momentul metafizic, atunci când omul pierde relația sa cu sacrul. Mircea Eliade explică faptul că sacrul penetrează mundanul prin mituri sau prin creații. Sinceritatea și credința sunt distruse pentru că omul a uitat miturile originare.

După Heidegger, ca și după alți filozofi existențialiști (Kierkegaard, Jaspers), viața cotidiană a oamenilor este inautentică, întrucât ființele umane acționează doar așa cum acționează ceilalți. Heidegger realizează o diferență între sinele autentic, sesizat ca fiind propriu și sinele cotidian, reprezentat prin impersonalul se. Sinele circumscris impersonalului se articulează coeziunea sistemului de referință al semnificabilității. Dasein-ul factic se află într-o lume banală în care nu este echivalent cu „eu sunt”, ci cu „eu sunt Ceilalți”. Pe de altă parte, sinele autentic riscă să fie și mai puțin sesizat. Autentica ființă-întru-sine nu se bazează pe o situație de excepție a unui subiect detașat de impersonalul se, ci este o modificare existențial propriu-zisă a impersonalului se. „A face ceea ce fac ceilalți” ar fi modul tipic al comportamentului uman. Această tipicitate impune existenței noastre subordonarea față de un stereotip, o silește să fie inautentică în sine. Eugen Ionescu considera că a fi autentic „înseamnă a acționa prin tine”, dar „un act generează altul și dictează o serie de alte acte”: „E același eșafod autonom, facil, adică limitat, adică fals, în afară de realitate. Tot ce este autentic este, de fapt, inautentic, pentru că A față de absolut e identic cu B. Singura consolare este gândul că inautenticitățile și erorile noastre se vor răscumpăra, cine știe cum. Deocamdată, nu avem decât siguranța unei

inautenticități; aceea a inautenticității noastre. A fi autentic înseamnă a te trăda față de o sumă infinită de trăiri posibile”¹. Astfel, autenticitatea s-ar putea capta numai în fața situațiilor limită, ca așteptarea morții, disperarea, vina, neliniștea, grija, teama etc. „Subiectivistă și pesimistă, produs al înstrăinării filozofice și etice, această concepție ignoră faptul că realizarea autenticității nu poate fi un fapt eminamente anistoric, strict individual, asocial; totodată ea pune autenticitatea în relație cu valori morale negative și nu cu valori pozitive, specifice idealului realizării esenței omului ca ființă creatoare”².

În accepția naturistă-raționalistă a secolului al XVIII-lea, profund „autentic” ar fi, ceea ce se află „în armonie cu natura și cu rațiunea pură” (Goethe). Elementul autentic reia cursul său în expresia originală, sinceră, singura care poate să recreeze creația inițială. Drumul socratic, de căutare al adevărului în propria sa ființă, este singurul drum viabil, de întoarcere la origine. Dacă Dumnezeu este mort, cum spune Nietzsche, din acest moment, adevărul se exprimă plecând numai de la propria sa ființă. Liniștea omului arhetipal se transformă, în perioada contemporană, într-o teribilă angoasă, prevăzută printr-o criză existențială. Expresia veridică se regăsește în noțiunea Dasein-ului, în sinceritate, care seamănă cu puritatea omului arhetipal al lui Eliade. Mitul devine imposibil de urmărit, într-o lume care nu mai conține valori.

În concepția tradițional-simbolică, autenticitatea este fondul esențial, ontologic, al realității, „numenul” și „ideea” care ar sta în spatele fenomenelor. Teoria este de natură idealistă și poate fi atestată mai ales printre romantici, dar și la modernității de tradiție germanică, între alții la Wassily Kandinsky și Paul Klee care sunt de părerea că adevărul autentic, de bază, este mai întâi invizibil. Adevărul este valoarea unică care poate susține structura unei opere de artă. Artistul devine un demiurg, care poartă în gândirea sa ideile creației. Legătura sacru-profan este indispensabilă în creația artistică, recreată după un model arhetipal. Operele lui Picasso și Marc Chagal exprimă ideea de credință, de mit și de reîntoarcere la naivitatea primordială. Cultura africană sau cultura orientală reprezintă sursele importante pentru artistul modern, care descoperă miturile antice și simbolurile pierdute. În acest sens, autenticitatea implică întoarcerea la originar, la „izvorul” prim al realității. Nuanța apare în mod explicit și la Lucian Blaga, al cărui „orizont spațial”, constituit în „matcă stilistică”, aparține fondului originar, „autentic și nediluat” al „inconștientului”. Din aceeași perspectivă, satul românesc „se învrednicește în excepțională măsură de epitetul autenticității”³.

Simbolurile cosmice, raportul sacru-profan se abstractizează, în sensul în care arta devine un cod al semnelor figurative. Simplitatea este sugerată de rigoarea liniilor, de mișcarea exactă, precisă și de formele minimale.

Wassily Kandinsky, Braque, Cézanne reprezintă în linii geometrice, simple, creații care revelează caracterul minimal și esențialist al unei arte intelectuale. Artistul este creatorul unui sistem cosmic, al purității liniilor, al noțiunii, compunând universul din elemente abstracte. Operele de artă contemporane exprimă ideea simplității originare. Forma se purifică, se abstractizează, se detașează de forma complexă a epocii renașterii, de tensiunea Expresionismului, creând o artă a gândirii. Gândirea atinge forma sa esențialistă, utilizând puține forme sau expresii artistice. Planul uman se detașează de planul artistic, pentru că omul abstractizează arta după nevoile sale mentale.

Arta este autentică, ea exprimă ideea artistului, cu referire la viziunile și imaginile sale. Artistul se descoperă în creațiile sale, prin jocurile dintre esență și aparență, prin posturi inedite și prin dorința de a înfățișa misterul uman. Lucrul în sine este exprimat de ideea artistului, după concepția kantiană; în același timp, ideea platoniciană devine sursă a creației.

În timp ce autenticitatea exprimă calitatea fundamentală a existenței, esența, cu trimitere directă la trăirea imediată și existența adevărată, inautenticul semnifică nonexistența, neantul, evaziunile și automatismele de orice speță. Filozofia existențialismului, dar și istorismul orientat spre concretul originar (mitologie, etnografie, folclor, protoistorie) propagă tocmai această înțelegere a autenticității: atribut fundamental al oricărui fenomen primordial, al purității și pulsației vitale, ireductibile, al experienței existențiale imediate, anterioare oricărui proces de cunoaștere rațională, intelectuală. Accepția, cu nuanțe pregnant iraționaliste sau antiraționaliste, deci unilaterale, duce la concluzii exterioare literaturii⁴. André Gide experimentează autenticitatea la un nivel mult mai profund. În Fructele pământului, el recomandă trăirea ca posibilitate unică de îmbogățire sufletească și respingerea culturii abstracte („cultura născută din viață, omorând viața”), ajungând, în Pivnițele Vaticanului, la un paradox: personajul Lafcadio, căzut într-o criză de scepticism, se îndoiește de „autenticitatea vieții sale”. Așadar, dacă certitudinea conferă autenticitate existenței, îndoiala, dimpotrivă, o subminează, o neagă.

Note:

¹Eugen Ionescu, **Nu**, București, Ed. Humanitas, 1991, p. 187-188.

²**Dicționar de filozofie**, București, Ed. Politică, 1978.

³Lucian Blaga, **Trilogia culturii**, București, Editura Minerva, 1944, p. 164.

⁴Mircea Eliade, **Autenticitate**, în **Fragmentarium**, București, Editura Humanitas, 1994, pp. 176-177.

Tineri poeți din Basarabia

Nicolae Fratea

A absolvit Facultatea de Litere, specialitatea limba și literatura română-limba și literatura engleză la Universitatea de Stat din Moldova. În 2009 urmează masteratul la specialitatea Comunicare Publică, pe care îl finalizează cu brio.

Valori !?

Valori...!?

Noi nu mai știm de ele
Fără milă și cu sufletu-m [I în] păcat
Le calcăm în picioare.
Nu mai știm de valori
morale, spirituale
am Uitat de tot și de toate
Nu ne mai iubim ca frații-
Străini am ajuns să fim
chiar cu noi înșine.
Valori...!?
Ne mai aducem aminte
dar nu cunoaștem...

.....

Trandafirul unește inimile ce iubesc
Dar ce naște iubirea?

Să fie gândurile hoinare,
Ce-și caută..... amintirile?

E o înșiruire logică de cuvinte
Adeseori fără de sens.....

Ce-mi stîrnesc mii de frământări
Ce parcă-și caută.....gîndurile

O reacție la nivel de neuroni
Complexitate....

Iar noi căutăm răspunsul...

Dar e ilogic să cauți ceea ce nu înțelegi deși ai vrea...
ai vrea să te simți Atotputernic

dar imagina ta...
același TU, dar diferit...
reflecția *ciobului de sticlă*

îmi întreprind gîndurile pustii

ce căutare banală de sine!

CARMEN EMANUELA POPA

Lyrik

Aripi

Când ți-au fost smulse din carne
aripile
de o mie de ori
sângele cheltuit
te-a adus la sapă de lemn
și tot de atâtea ori
sufletul tău a fost confundat
cu mațele unui porc
fluierul din care țâșneau doine
a fost înfipt într-o oală
pentru a susține
plante agățătoare de bloc
mi-am așezat aripile smulse
într-o sacoșă
să le am pentru atunci
când nici Dumnezeu
nu va avea bunăvoința
să îmi dea un brânci.

Număr

Număr clipe
ale căror gură urlă ca o inimă
și semăn urme pe umerii pietrelor
fără să am pretenția
că mă voi alege cu ceva din asta
dețin o rezervație de amintiri
ocrotită de legea statului meu
în care nimeni dacă intră
nu are voie să le atingă
cu vreo părere.

N-am putea

N-am putea pași
prin împărăția inimii noastre
fără să fim legați cu flori de picioare
și n-am ști cât de înalt va fi piscul
care ne poartă numele
spuneți-vă numele
fără a ne fi scufundat măcar o dată
în sinea unei păsări.

Cuvântul

Ce are iz de minune
din ciornele lui Dumnezeu vine
porumbii cu propriile lor deziluzii
și capete de monalisă înconjurând
strigătul lui munch
cu toate înfipte în hăul inimii mele
cuvântul cel de toate zilele
da-ni-l nouă astăzi
și ne izbăvește de prealumesc
amin.

De-aș fi fost

De-aș fi fost ca vântul crud
să fi numărat fulgii de nea
ce-nnoptau în umbra ta
și stingher cocor
să adulmec stârv de nor
ți-aș fi trimis cu dansuri faste
pruncul sufletelor noastre
de-aș mai fi ca ploap
ca nor

prin lacrima ta călător
ca val neted de senin
să acopăr ziua-n care
tu te-ai hirotonit în zare.

Lupt

Lupt cu cel ce voi fi din lut
lupt cu cel ce voi fi din cer
lupt cu cel ce voi fi ofiter
în batalionul de îngeri
în alte batalioane
de țâți de mame
de stele
în batalionul faptelor mele
lupt dar cu cel ce voi fi gând
soare pe un cer de pământ
lupt cu cel ce vei fi stea
sub cea care-a fost aripa mea.

Nume

Nume timp
Prenume floare

vârsta 396 de luni
domiciliul în zare
vând colinde
uneori păreri
alteori înrămez amintiri
din satul natal
m-am căsătorit la 6 ani
cu arta
mi-am luat licența
cu felul în care
trebuie să uităm
ridicolul inerent
al câmpului vizual
admit tot ce vreți
în afara decapitării virtuții
sunt apt de luptă
regrete
m-am lăsat adeseori
mirosit de hiene
verdict
se adeverește că
sus numitul timp floare
este din punctul de vedere
al mulțimii
fără valoare.

Stele

Stele moarte să arunc
peste pământ
ca un fel de-grășământ
sunt chemat de Dumnezeu
să dezmint crezul ateu
lângă îngeri înrolat
ca soldat înaripat
și de sine-am fost chemat
să fiu oaspete de seamă
în al inimii palat.

Și dacă Dumnezeu

Și dacă Dumnezeu
te-a trimis doar ca muză
rimă la amor
să gust sângele dihaniei dor
să știi cum să aștept
trăgând în loc de aer
cerul în piept
și urmele pașilor tăi
să le culeg din pământ
și-n locul lor sădi-voi
câte un gând
o grădină nenorocită
ce se pierde în zare.

Cred

Cred doar în acel cuvânt
care crește din pământ
Cred în cer și cred în frunză
cum va muri în vânt lehoză
Cred în zilele prescrise
nu și-n stelele ucise
Cred în seducția definitivă
a unui putred măr
Cred în a ochilor de câine adevăr
Cred într-unul gând al meu
Cred într-unul Dumnezeu.

Bucurați-vă

Bucurați-vă
de gândul călător
când vă dă binețe
în al nopții zor
Bucurați-vă de tați
să-nvățăm a fi uitați
să-nvățăm a fi de tineri
umbra tulburătoare
a profilului de floare.

Sânge îngroșat cu cer

Sânge îngroșat cu cer
năvălește în mâini și-n piept
Adun inimi desenate pe ziduri
în ecoul ultimului tău cuvânt
Și-am pus numele
sub sânul meu cel moale
îl țin sub limbă
îl legăn pe picioare
te-am pus într-o pasăre
și-am rugat-o
ca atunci când te gândești la mine
să cânte.

Te sărut

Te sărut în punctul de reper cranian glabela
pe buza virgină a corpului tău astral
Te sărut cu limba muiată în stele
în adâncul ochilor
și-n adâncul nespulselor tale
Te sărut peste chipurile cele
pe care le porți ca mărgele
peste mamă peste tată
Îți sărut gândul cel mai frumos
Te sărut prin palmele lui Hristos
În cei din juru-ți arunc cu stele
iată gloanțele războaielor mele
Te sărut peste iarna crivăță și solemnă
duios cum câinii s-au născut a privi
Te sărut în fiecare zi în care tu
hoinărești în deja vu.

TROPICUL CANCERULUI CAPRICORNULUI¹

(Elegiile vieneze)

scrise cu sânge...
de perfuzie între 23 și 28 septembrie 2011,
la Viena

12/ Zwolf: **Danke!**

Să trăiască și țiganii, zic taximetrizei.
Și țiganii, și chinezii, și turcii, și esticii!
De ce să nu trăiască de exemplu și țiganii în Europa? -
Pe partea aia mai înșorită, vreau să spun...
Să trăiască adică
Sigur, ca speciile protejate: ca, știu eu, ienupărul,
Ca, pardon de cacofonie, cocostârcii,
Ca (*ibidem!*) crocodilii, ca (știți deja...) capra neagră, ca nemții,
ca...

Pe partea ailaltă a globului,
Unde vesticii iau bilet
Ca să le fie milă *live* de un negru lihnit,
Din rasism, furnicile negre
Îi mănâncă mai ales pe ăia blonzi...

13/ Dreizehn: **Tropic învins**

Când am trecut prima dată Ecuatorul
Nu am văzut nimic-nimic, numai apă.
Și atunci când am trecut prima dată Tropicul Capricornului
N-am văzut nimic! Jur! Să-mi sară ochii dacă te mint!
Cancerul l-am văzut cu ochii abia aici la Viena,
Unde abia se mai vorbește la școală
Despre ocean și de îndepărtatele tropice.
Cancerul –
O vietate, desigur, rococo, adică fără simetrii imperiale austriece,
Mai degrabă cu frivolități franțuzești,
Așa, obișnuită să pătrundă în cavitățile fără ocupație,
Aberant dezvoltându-se în invizibilitatea ei feroce, celulară.

Am trecut acum, la Viena, amețitor,
Acest al treilea tropice, și mai nevăzut,
Într-un oraș al vechilor splendori foarte vizibile,
Liniștitor, al restaurantelor care descarcă pe trotuare satisfacție,
Al muzeelor de vizitat cu copiii,
Al grădinilor, al magazinelor extra...
Iată deci, am trecut Tropicul
Și apele lui bolnave, unde înoată raci carnivori, invizibili,
Nu m-au înghițit!

Victor Cilincă

14/ Vierzehn: **Mici animale de spital**

Sonda este un animal de treabă care vine și doarme în tine.
 Până te face una cu ea
 Râcăie, apasă, te împunge cu umbrela,
 Dar despărțirea va fi dureroasă -
 Doar dureros ce se taie parâma ca să fugi de la malul în
 flăcări!
 Sonda îți cerne răul deși îți ignoră binele.
 Burlanul ei aplecat îți adună pâcla vintrelor, mlaștina sângelui,
 Ca ploaia adunată tulbure pe streășină,
 Amestecând frunze, guano adus acolo de vânt,
 Mălul prafului călător, semințe de baobab, ce știi eu? . . .

Nu poți s-o mângâi, ești nebun?!
 Sigur, nu mușcă, dar nici nu te simte, e un animal nesimțit,
 fără empatii!
 E cam mult cauciuc prin fiarele astea domestice de spital –
 Prin fabulosul Ev Mediu le-ar fi îmbrăcat poate meșterii
 În sidef
 Și aurării colțuroase,
 Care ar fi strălucit aduse pe perna de catifea, de doftori și
 alchimiști,
 Dar ar fi ars interior carnea,
 Cu monturile cele prețioase!
 Sau ar fi făcut cum mai făceau ei:
 Se rugau strașnic pentru rănit,
 Apoi ungeau cu licori, cu poțiuni și unsori tămăduitoare
 Apoi bandajau cu drag cuțitul arestat,
 Așteptând apoi să vindece el rana pe care tot el a făcut-o!

15/ Funfzehn: **Zen(trum)**

Nori de ceai roșu deasupra Dunării - poate plouă.
 Dumnezeu mestecă, deasupra, cu lingurița de ciocolată,
 O ploaie cu averse sângerii.
 Copiii vor aștepta în stații de metrou, uzi,
 Să li se usuce ciocolata pe față.
 Ciocolatei ăleia de i-au dat numele lui Mozart.

Notă:

¹ Primele unsprezece elegii au fost publicate în cel de-al șaselea volum al colecției cArtEsențe, apărut la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos.

Începutul sfârșitului –
*clipa în care începi să cauți ce n-ai învățat
 să oferi.*

Regret

De n-am fi fost sfoase ierni,
 Puteam fi primăveri străine
 Și poate-am fi uitat c-așterni
 Pe triste rătăcirii, ruine.

De nu priveam, alunecând,
 Cum zborul ne-mbrăca veșmântul,
 Am fi știut măcar de când
 Ni-i trupul una cu pământul.

De n-am fi fost ca fulgi de cea
 În umbra unor felinare,
 O, viață, astăzi, n-am mai sta
 Pe cripta vremilor barbare...

Dar ne-ai luat și lacrima,
 Să plângem, nu mai știm... și doare...

Treaptă

Se clatină distanța. La sfat, mă cheamă spinii.
 Te șuieră trecutul. Ne înfloresc mălinii.
 Mă-mprăștie pe frunze - culoarea răvășită,
 Te iartă și te-ascunde privirea mea... rănită.

Ne prind în horă vremuri cu oști - pe răni, călare.
 Ard veșnicii smintite, ne pică la picioare.
 Mă cerne peste nouri tristețea, mistuirea...
 Zâmbești și cât mai semeni... cât semeni cu iubirea!

Dar totul: spini, culoare, mălini și răni și frunze
 Mă șuieră în iarna de pe-ale tale buze...

Iar tu... (doar tu, nu toate din câte fost-au viață),
 Te clatini. În distanțe, pleci ca o dimineață...
 În focul fără lume, ești treapta care-ngheață...

Pagină

Nu-mi amintesc tăcerea-n care
 Am ferecat mister și vină
 Și cum a devenit străină
 Iluzia mistuitoare...

Nu mai croiesc din rouă, stele...
 Nu se mai potrivesc, se pare,
 Cu niciun fel de întrebare...
 Un punct a mai rămas din ele...

**Mariana
 Eftimie
 Kabbout**

Nu-mi amintesc, dar cred că timpul
 Pleca-n povestea nesfârșită,
 Când veșnicia osândită
 M-a logodit cu anotimpul...

Și am uitat că nu se vine
 Pe pagina dintre suspine...

Tot

În părul meu, fii vânt de primăvară,
 Sub pleoape – marea care nu mai știe
 Să râdă sub vapoare de hârtie,
 Cum se-ntâmpla, în zori, odinioară...

Fii ceea ce nu-ți poate spune vina,
 Fii zgomotul din liniști nerostite
 Și umbra unei gene istovite
 Sub care-a-mbătrânit destul, lumina...

Pe trupul meu, fii rouă-nmiresmată...
 Nu-ți fie teamă, soarele nu știe
 Să plângă peste-această bucurie...

Și-apoi, pe buze, poți să fii deodată:
 Și ceea ce destul n-o să mai fie,
 Și ce în carte nu s-a scris vreodată!

În păr, pe trup, pe buze, în privire,
 Fii tot, căci doar întregul e iubire!

Prima elegie de pe strada mea

Se deschide
asfaltul și răsare un fir
de iarba.
El iubește cel mai mult
lumina și nu lasă praful
să zboare în
vânt. Tăpile ființei pe
care o locuiesc lunecă
pe asfaltul încins.
Femei se târăsc în
genunchi și se roagă
firului de iarba. Femei
de asfalt iubesc firele
de iarba care le
pătrund. Și se
întrepătrund - le
îmbracă în haine de

mireasă și în haine de
doliu. Femeile de asfalt de pe strada mea nu visează.
Numai eu le visez pe ele cum nasc, îmbrăcate în iarba,
copii de iarba, copii deflori. Dumnezeu știe de ce firul
de iarba e atât de fragil. Și atât de puternic. Dumnezeu
știe de ce firul de iarba nu se lasă strivit de roțile
mașinilor. Nu se lasă strivit de pașii indiferenți ai femeilor
și ai bărbaților care se întorc de la muncile câmpului
sau de pe câmpul muncii - nici nu știu cum emai bine să
spun după ce veacul trecut m-a umplut de amprente
murdare și de iubiri neîmpărtășite. M-a umplut
într-atâta încât acum sunt golit pe dinăuntru precum
nucile seci de octombrie, precum o caroserie de
automobil predată la depozitul defiare vechi. Pe strada
mea nu se blochează roțile automobilelor - avem voie
să parcăm oriunde - nimeni nu apără firele de iarba care
sparg asfaltul, nimeni nu mă apără de asfaltul sfărâmat
al trecutului, de sloiul care locuiește împreună cu mine
în acest trup, aisberg singuratic de care nu se lovește
nicio corabie, nimeni nu mă apără demine însumi. Pe
strada mea.

A doua elegie de pe strada mea

Am un vecin de iulie. El are un câine. Câinele are.
La poarta lui cresc trandafiri galbeni. Roză, rug, rujă,
răsură, cacadâr, mărăcine, rujiță, sipică, spânz,
smirdar... Pe la poarta lui trec arar pentru că nu are
asfalt. Și iarba crește neună iarba crește liberă în
devălmășie. Nu pot schimba o vorbă cu ea nici măcar o
privire ori un biet surăs. Iarba lui nu zice nici păs. Am o
vecină de șoapte. Stă la etajul șapte. Mă părăsește
noapte de noapte și se duce la coadă la lapte. Dar asta
era în alt veac și în altă țară, poate în altă existență, cine
mai știe ce-a fost. Am o vecină de șoapte. Am o vecină
de vis. Ea nu-l cunoaște pe vecinul de iulie. Nici pe
vecinul de august. Ea stă de vorbă cu câinele lor -

Florin Dochia

vorbesc prin semne și el dă din cap și zâmbește, ea nu știu
ce-i spune. Chiar și vecinii se întorc cu spatele, cred că
vecina are un limbaj indecent, mai ales că locuiește la etajul
al șaptea și copiii ei cad constant de la balcon ca niște
popice. Nu mai tăvăliți iarba! - strigă vecinul de iulie și
vecinul de august îi ține isonul. Femeia plânge și-și șterge
copiii de praf cu petale de trandafir. Ceva-ceva aș mai vrea
să-nșir. Despre strada mea și despre străzi vecine, am
cămările pline de amintiri, de viziuni, de vise. Despre cartierele
lisboeze unde am iubit negrese obeze care nu vor trece
nicicând pe strada mea. Despre blondele suedeze cu fâțele
dezgolite, pe țarmul lacului Siljan, lângă orașul Rättvik din
ținutul Dalarna - șase sute de kilometri până la Cercul Polar
și tot atâția până la Trelleborg, unde marea este atât de
baltică. Sau rusoaicele dansatoare și kamenoviste de la
Cracovia cu care-am desfăcut o singură conservă de pește
și-am spart atâtea pahare de votcă. Dar pe vecinul meu de
iulie nu-l interesează decât vecinul de august, iar pe vecina
de șoapte o poți tenta doar cu un kil de lapte și la poarta
mea nu cresc trandafiri. Roze, rugi, ruje, răsuri, cacadâri,
mărăcini, rujițe, sipice, spânzurătoare, smirdari...

A treia elegie de pe strada mea

De-acum încolo mă voi lua în serios. Voi face mărturisiri
complete. Voi recunoaște că-l iubesc pe willie nelson chiar
dacă nu va trece niciodată călare pe cal nărăvaș să mă vadă
și să mă bucure cu cântecul său, ci va rămâne să băntuie pe
drumuri defundate din munții stâncoși. Nici mierla nu va
tângui în teiul stingher din fața ferestrei, ci doar niște vrăbii
obraznice mă vor trezi la patru dimineața înainte ca soarele
să se uite peste dealul din zare. Asta e. Strada mea nici nu
urcă, nici nu coboară strada mea nu produce nicio surpriză,
e totuna de la un capăt la altul - asta în cazul în care strada
mea are capăt, începe de undeva sau duce undeva. Ca și
mine, strada mea nu vine și nu se duce. Ea stă. Și privește.
Și ascultă noaptea câinii lătrând preventiv - ei știu că le va
fi frică și cheamă neîncetat zorii până la cel dintâi cântat al
cocoșului. Astăzi cel dintâi cântat al cocoșului a fost și
ultimul. Au trecut gunoierii și femeia de la opt l-a rugat pe
unul să-l taie, că are o pomană de patruzeci de zile. Mai
târziu, a sunat și la mine, dar n-am deschis. Era cu porția
de colivă și farfuria de abureală care se dă la douăsprezece
case cu bărbați. Pleacă femeie! M-am hrănit deja cu primul
cântat al cocoșului. Cred că voi lipsi de la moartea mea.
Înlăuntru meu mierla se tânguia.

Poezia Iozincardă

**Cristina
Dobreanu**

Nu s-ar îndreptăți un astfel de titlu dacă ne-am lăsa ademniți de citatele adânci care flanchează ca motto cartea *moldova*, București, 2010, semnată de Mihail Gălățanu, sau dacă am ceda, înfiorându-ne plăcut, tonalității *sotto-voce* a poemului prezentat și pe ultima copertă: „în fiecare an te rog, de Paști, să învii./ te rog să mă lași să te pot ruga să învii./ ca să pot, din carnea Ta, să mă înfrupt./ ca să pot, din sângele-Ți, sorbi.” (*În fiecare an, Te rog, de Paști, să învii*, pg.11). Am putea să împietăm acest poem cu scepticismul nostru? Să acordăm cezarului sinceritatea? Sau acest mod de a se exprima fără nicio undă de tensiune, ne spune, de fapt, că avem de-a face cu o pietate jucată călduț? Până la urmă, nu o să ne ferim să spunem lucrurilor pe nume, oleacă de curaj putem inhala: Iozinca, oricum și-ar face apariția, fie apelând la o rostire temperată sau dimpotrivă strigată, rămâne ceea ce este în fond, căci, se pare, fondul dictează sau chiar lipsa lui. Credem că nu e cazul să avem o scrupulozitate excesivă și să ne înmuiem în nuanțe infinite care ar omorî din fașă orice reacție. Nu o să cădem într-o îngăduință nefastă și nu o să renunțăm la ceea ce se impune ca evidență, de dragul unor frânturi poetice care se mai ițesc, ici și colo, în torentul declamativ: „Poezia nu e de pe lumea asta, e de pe lumea cealaltă. Așa se face /că ea vine și ne vizitează, din când în când. Da, Poezia nu e de pe lumea asta. E de pe lumea cealaltă./ precum zic. E de pe altă lume cu totul./ Vine/ și ne prinde/ de cap./ ca pe pușorii de mătă./ și ne suie la cer. Ca să vedem și noi: că nu e/ nu e de pe lumea asta./ ci de pe lumea ailaltă. Ehe, când vine ea/ de pe lumea cealantă./ ne aduce parfumul lucrurilor definitive./ Ne aduce câte ceva din moartea întregă./ Poezia nu e dă pe lumea asta, nu stă la masă cu regii. Numai/ minciuna stă./ Poezia e dă pă lumea ailaltă./ de pe unde și vine/ câte un nevermore etern./ Câte un cântec de

nenăscut./ De acolo vin toate elegiile noastre/ Increate.” (pg 41-42) Și se continuă asemenea sub dicteul aripii de înger care-ți toarnă adevărurile eterne și nu-ți cere decât să dai drumul la rezervorul de cerneală. Când pare să adie un aer de poezie, revirimentul e anemic, textul respiră încă nedeslipit de retorica-mamă: „Poezia, fără îndoială, e dă pă lumea ailaltă. Putem spune asta/ Cu încredințare. Toată lumea vede/ că Poezia e dintr-o lume mai fină. Nu/ cu atâtea ițe și hachițe. Nu cu papornițe. Nici/ cu babornițe. O lume unde nu dă/ cu vifornițe. Poezia/ e dintr-o lume mai pitrocită. Mai tocmită. Ceva mai bibilită/ Mai/ suavă/ și mai norocită.” (pg. 44) Și e îndeajuns eșantionul din *Poezia nu e de pe lumea asta*. Adevărim, chiar și când e de pe lumea asta, poezia e, de fapt, cu capul în nori.

Se agită o gesticulație neangajantă, se învârt principii și teme mărețe, cu o degajare amplă care, ne pare rău să o spunem, nu ține decât de inconștientă: „Văd toate minunile pe care/ Christos le va face. Sunt neîntâmplare. Sunt, încă,/ înainte de întâmplare. Lumea e,/ încă, nemanifestată. Christos nici n-are nevoie/ de-ntâmplare. El este întâmplarea însuși. Întâmplarea/ este, în el,/ înglobată./ Christos e viața noastră personală cea mai curată.// În Capernaum, Isus este blândețea-ntruchipată. Este/ îndurarea lumii, Mila și Îndurarea lumii. Mila / adâncă. Mila curată. Care merge/ deasupra apelor, pe deasupra/ tuturor apelor./ inclusiv/ a celor evaporate./ Care tot se urcă la cer, o dată/ și-o dată. Că, la cer, se suie numai mila/ mila cea mai curată.” (*Iisus în Capernaum*, pg 12-13) Platitudinea zicerii este evidentă. Ar trebui să existe o minimă reacție de recul când te apuci să așterni enormități pe hârtie. În ciuda portretului schițat poetului de Alex Ștefănescu (vezi postfața), în care recunoaștem unele accente, ne găsim în dificultate: prezenta carte nu se pliază pe un astfel de portret; cum de se întâmplă că un poet cu aura unui Rimbaud e atât de cuminte până la a se deda locurilor comune, fie ele și de anvergură sapiențială? Căci aceasta e miza, suntem bombardați cu perorații înalte; cum de nu riscă poetul dincolo de litera lor, cum de nu se luptă, cum de nu neagă formalismele, nu le pune la încercare, nu le scutură, în definitiv, de praf?

Aflăm, de asemenea, că poetul și-ar cam fi pierdut răbdarea și că face orice ca să atace indiferența celor din jur. Poate că remarca s-ar fi potrivit alături de alte cărți, și poate că am fi dorit și noi mai bine *O noapte cu Patria* decât la lumina zilei cu *moldova*. O fi vina noastră însă că ne-am pierdut răbdarea.

Scriitura nu devine semnul unei căutări, poetul țintește spre culmi, dar nu e dispus să-și asume riscul,

incertitudinea, se instalează de la bun început într-o poziție sigură, beton, nelăsând loc încercărilor și astfel nici mirărilor. Exemplele sunt numeroase și ne referim chiar la poeme întregi (*Îmi șoptește o surătoare*, *De câte ori mă nașteam* (Mă nașteam „Eu”), *Moldova la noi veșnic vine*, *Viața va sări la jugulara mea*, *Viața mea de fulger aramaic*. etc) căci *moldova* (cartea) poartă stindardul afirmațiilor totale.

Rarele salturi poetice se șterg într-o vecinătate a zicerii care pare a se depăși pe sine: „Zile în care moartea ți se pare un banc prost. (Și poate așa chiar și e)/ Sau un banc bun. La care chiar ai putea râde. Pe care ai putea/ chiar să-l îndrăgești/ și să-l spui mai departe// Sunt zile-n care nici n-ai putea crede că vei muri, zile/ fantastice, diafane, nurlii// Zile în care ieși pe stradă, când plouă/ și pavajul lucește secret./ Și, apoi, iese soarele, / ca o inimă din piept. [subl. mea] / / Iese soarele, Oho, iese soarele! Ca și cum ar gănguri./ Iese dragostea ta la drumul mare/ Să îți ia viața. Să îți ia gâtul// Zile pe care le-ai înoda/ Unele de altele./ Ca să-ți faci o frânghie lungă/ Să te poți spânzura de ele, fericit./ Zile în care ai chefui. ” (*Sunt zile în care nu îți vine să crezi că vei muri*, pg 22-23), dar nu-ți poți nega sentimentul că se cam bate apa în piuă. Mai aproape de intenția cărții, deci de spiritul *moldovei*, este poemul *Voroneț* (pg 50) care dă impresia că acuș va sucumba, dar care totuși reușește să se redrezeze, să-și păstreze o articulare poetică. În schimb, un poem care merită reținut este *Încă tânăr*: „Încă tânăr./ Somnul îmi coase aura ușor, repede o repară la loc./ Și sunt iarăși frumos, iarăși plin de noroc.// Încă tânăr. Somnul mă înfășoară ca-ntr-un cocon de mătăasă./ Mă nutrește din ambrozie, lapte și melasă./ Mă întinde și mă relaxează, mă/ Leagănă/ și mă înviază.// Încă tânăr./ Și holtei. Și agil, peste argilă./ fug și sar, plutesc și zbor./ cu aripi străvezii, de șindrila.// Ca o libelulă a lumii./ o uriașă, delicată, grațioasă libelulă-bărbat / a lumii din pământ afânat!// Încă tânăr. Și fericite. Îmi smulg./ cu penseta, clipele din aripi, ca pe alice.// Încă tânăr./ Zbor spre lume. Nu-s născut, nu m-am născut./ Și sunt, încă, fără număr./ Mamă, tu mă chemi în lut? ” (pg 37). Toate bune și frumoase, nu ducem lipsă nici de tentațiile obișnuite poetului, dar spre final, când recuzita proprie își cere prea mult drepturile, s-ar fi putut renunța fără milă la versul: *Mamă, tu mă chemi în lut?*

Trebuie să spunem că Mihail Gălățanu are nostalgia vârstei de aur, a tinereții libere de orice

determinare, care transcende lumea.

În scenariul propus, *moldova* e un spațiu arhetipal, o *moldova* dincolo de Moldova, al cărei spirit de început de lume se face simțit și se actualizează în lumea noastră, astfel că „moldova mereu se reîntoarce” (pg 49). Această tânjire după o lume și o trăire „de dincolo” ar fi motivația unei călătorii spre origini dacă autorul nu s-ar crede în soluțiile prea lesnicioase, centrifugale, adică mai mult închipuite.

Într-un final, primim parcă drept recompensă poemul *Lunaticii*. *Semnul șarpelui*; un poem viu, al tinereții nestăvilite care contemplă străvezimea și înrudirea poezilor (lunaticilor) cu o altă lume, semnul acestei întâlniri deosebite fiind, de ce nu, *scrisul*: „Semn al însoțirii lor, pe buze,/ Le apare un lizereu saturnian, semn de șarpe,/ cenușiu, metalic.” (pg. 58)

Necircumscriși de nici o formă, *lunaticii* se perindă printre lumi, neapartținând cu totul nici uneia dintre ele, sunt transparente, filiformi până la impoderabilitate, dar și tulburi, grei de o trăire nu tocmai distilată: „Ei pășesc pe lună/ mergând întorși/ ca-ntr-o lentilă concavă dis-/ proporționați sunt subțiri ca un șir-fără-șir/ ductili deșirați și limatici/ aproape freatici unidimensionali ca firul de păr/ fețele li se alungesc devenind/ singurul lor trup./ Prin ei se vede ca la radiografii-/ echinocliul de iarnă/ mâinile cucutei clătînând steaua/ în somnul ospiciului/ buza despătată a albiilor/ iarba murdarită de vacsul cazon/ petrolul ierbilor negre ale subpământurilor/ congestia pulmonară a puberilor tuberculoși/ semiluna cosind câmpul învinețit al nopții.” (pg 56-57).

Poemul se detașează de restul cărții, prin expresia sa poetică „suferă ” de singularitate, de singurătate, încât e firesc să-l fi resimțit ca fiind catapultat din alte sfere. Și fiindcă e vorba și de o scriere de tinerețe, am vrea să credem că întruchipează zestrea armonioasă a autorului, de la care pornește și spre care se reîntoarce, „exploatănd-o”, după puteri, în mai toate textele sale.

Totuși, să revenim cu picioarele pe pământ, poemul *Lunaticii* nu se constituie ca un reper pentru Mihail Gălățanu, nu într-atât încât să-și sacrifice din excese, din falsele victorii. Atitudinea specifică autorului de a se apropia de temele majore ca și când le-ar avea la degetul mic, este exasperantă, mai că i-ai cere să mai tacă, să mai aștepte, cu atât mai mult cu cât grația nu-i este chiar necunoscută. Nu ar fi rău să încerce și *calea strâmtă*.

Playbook

(the) dear books hunter

Predactor la... Pseudocinegetica: a.g.secară

Ecce Romanul! Sau despre Posedați, oameni sau marionete...

Matei Brunul¹

Moto:

„În perioada 1948-1953, organele represive ale Securității au desfășurat o campanie amplă de distrugere a tuturor inamicilor noului regim, într-un mod sistematic și la dimensiuni halucinante.

Celor considerați fără șanse de reeducare (foști lideri din diverse domenii ale României interbelice, recalitrantii sau cei bătrâni și înțepeniți în vechile concepții) li s-a rezervat un regim de exterminare. Tinerilor sau celor considerați mai puțin vino-

vați (lideri locali de organizații politice, simpli membri de partid sau *chiaburi*), din adâncul umanismului comunist, li s-a oferit *șansa reeducării și reabilitării*, prin muncă și educație în spirit comunist, dar care adesea s-a finalizat prin moartea celor *reeducați*.”²

Lucian Dan Teodorovici îmi era cunoscut, ca autor, datorită ecranizării celui de-al doilea roman al său (mai exact prin preluarea unor personaje, scene și idei într-un film de Ioan Cărmăzan), muncii sale de la Editura Polirom, unor articole - nu mă întrebați care! - din presa culturală și titlurilor năstrușnice - din anumite unghiuri de vedere - ale cărților sale.

În decembrie trecut, Moș Crăciun mi-a adus „Matei Brunul” și, conform unei bune tradiții personale, săptămâna dintre Crăciun și Anul Nou am rezervat-o unei lecturi de roman promițător. Dacă acum doi ani m-am delectat cu „Viața începe vineri”, romanul Ioanei Pârvulescu, o carte despre care parcă s-a vorbit prea puțin, în 2011 am ales „Matei...” (M.B. în continuare).

În lunile care au urmat am scos din bibliotecă și „Cu puțin timp înaintea coborârii extratereștrilor printre noi” - combinație amintind de „Trainspotting”, „De veghe în lanul de secară”, Henry Miller (cel din „Primăvara neagră”, a se vedea episodul cu WC-urile de la p.144 ș.u., episodul din Teodorovici³) sau Sterne - și am și procurat și „Cercul nostru vă prezintă.”⁴, lecturându-le în această ordine, firească, a apariției lor.

Aproape evident și la fel de firesc, cel mai reușit roman este M.B., chiar dacă înțelegi prea bine rostul, locul și experimentele din celelalte două, dintre care preferi „Cercul...”... Personajele centrale au toate ceva din genul „săracului cu duhul” (Holden Caulfield, sau ne mai putem gândi la un moment dat și la „Zbor deasupra unui cuib de cucii”), natural ori dobândit prin... reeducare... sau subliniat bahic. Obsesia cărării făcute de un om singur într-un strat de zăpadă, în câți pași și în cât timp, revine și în M.B., după ce o găsești și în „Cu puțin ...” (p.63), arătând că în imaginarul și memoria autorului acest episod ar putea avea o importanță deosebită. Meditația asupra importanței aparențelor și aluziile la marionete (lumea ca teatru, circ ori spectacol de păpuși este des întâlnită ideatic), abia schițate în „Cercul...” („...aparențele. Deși ar fi bine ca ele să înșele doar, problema e că nu se limitează la asta. De multe ori, aparențele condamnă, ceea ce nu e chiar cel mai plăcut lucru.”, p.74, ediția din 2007 și la p.166, unde nu se insistă pe ideea mitului Marelui Păpușar, ba poate chiar dimpotrivă, apelându-se la conceptul de „liber arbitru”), capătă în M.B. proporții epopeice, demonstrându-se nu neapărat că o forță supranaturală ne poate fi maestru păpușar, ci mai ales că oamenii pot fi păpușarii celorlalți oameni... Așadar, nu homo homini lupus ci...

Întoarcerea la acele situații istorice când timpul nu mai avea răbdare, având sprijinul unei documentări cu totul și cu totul speciale (printre alții au fost consultați specialiști în limba și cultura italiană: mama eroului este italiancă și o parte din copilărie este petrecută în Italia; iubitori sau actori de teatru de păpuși, cercetători în cadrul Institutului de Investigare

a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc, Secretarul General al Societății de Neurologie din România, nimeni altul decât scriitorul doctor Bogdan O. Popescu), răbdarea, inteligența, talentul și meșteșugul, toate acestea îl ajută pe Lucian Dan Teodorovici să scrie și să publice un roman care readuce problema intelectualului autentic față în față cu teroarea istoriei, poate primul care reușește cu puterea ficțiunii îmbinate cu aceea a realității să concureze într-adevăr literatura memorialistică de genul „Jurnalului fericirii”, „Fenomenul Pitești”...

Parcă nicidecum (ulterior m-am întors la „Cel mai iubit dintre pământeni” și „Pădurea spânzuraților”), estetic vorbind, nu s-a redat mai convingător, mai cutremurător sentimentul și mecanismul strivirii individului de către „marea istorie”... Universal, pe două fronturi diferite, ne putem gândi fără frica de a cădea în penibil, la „Dr. Jivago” și la „Procesul” lui Kafka...

În pofida bonomiei *moldovinești* cu care este relatată povestea (alte puncte de reper ar putea fi o ecranizare în genul lui Fellini, Benigni sau, de ce nu, Almodovar sau von Trier, cu un Mastroianni - da! Știu, unii sunt dincolo! - în rolul lui Bruno Matei) concluzia este zdrobitoare: prins în vârtoarea „istoriei mari” (care ar putea și chiar este influențată și de istoria „mică” - a se vedea p.136-137), individul nu poate supraviețui... Într-un anume sens, nici măcar spiritual. Nu devine chiar un „om nou”, ci o marionetă fără centru de greutate!

Citind romanul veți înțelege de ce este atât de important centrul de greutate! Oricum, finalul cărții ni-l arată pe omul care nu mai știa nimic despre 20 de ani din viața sa fără centru de greutate, eșuând sau resemnându-se (de la paginile 9 și 348 citire, ar putea fi un semn egal între acest centru și suflet, dar, atenție, „la om sufletul este o necunoscută”)!

Iar nu lipsa de libertate (deși s-ar putea spune că libertatea interioară poate fi păstrată, M.B. demonstrează „magistral” - reminiscență de pe vremea când s-au străduit să mă transforme și pe mine în „om nou”! - că și libertatea interioară poate fi distrusă!) ar fi principala cauză, ci mai ales lipsa unei ordini creative: Libertatea cerută la Revoluție, obținută, se dovedește a fi nu numai binefăcătoare, fără echilibrul unei Ordini!

Bref, Lucian Dan Teodorovici a scris cartea-marionetă perfectă! Se subliniază și pe

clapeta copertei patru aceasta (citându-se de la pagina 240): „într-un spectacol de marionete, trebuie să avem în vedere două condiții esențiale. Prima: publicul nu are voie să vadă alte mișcări în afara celor impuse de joc, îndelung repetate de artistul care mînuiește păpușa. A doua: publicul nu are voie să audă alte voci în afara celor impuse de joc, îndelung repetate de artistul care îi dă glas păpușii”, traducerea unui fragment de manual în italiană.

Și, evident, este o carte și despre manipulare!

Despre cum poți fi manipulat, schimbat într-o societate-rai care nu este perfectă, care este în construcție (p.8, 52, 149 sau 358), în care dacă știi să trăiești „nici nu-ți pune mari probleme”...

Este o replică solidă la convingerea unora că „Istoria e mai bine, uneori, să nu fie spusă” (p.181).

Pentru ca unii să o repete, pe spinarea unora care nu știu sau uită că se poate repeta, unii fiind mai egali decât alții: da, probabil mereu unii oameni

(personaje precum Dumitru Bojin, cel care *nu mințea* niciodată, cel însărcinat să aibă grijă de reeducatul, vorba vine, mai degrabă amnezicul Bruno Matei; până la un punct și Elisabeta Stancu,

alias Elena, pe care îndrăgostitul Bruno o strigă Eliza, care este obligată de Securitate să-i fie iubită și să joace comedia îndrăgostitei) vor fi păpușarii altor oameni, o păpușă precum Vasilache, cel mai bun prieten al omului Bruno, construită într-un penitenciar din Galați, ajungând să fie confident, înger păzitor ș.a.

Așadar, L.D. Teodorovici își alege un personaj care poate fi (și este!) generos: este naiv, de bună credință (se născuse pe 29 mai 1921), absolut nevinovat, aceasta dacă nu ne raportăm la cine știe ce păcate ancestrale, este manipulat grosolan în timpul anchetei, naivitatea îi moare în anul 1950 (p.72, mai exact), îi este înscenat un proces tipic epocii și este condamnat la ani grei de închisoare. Urmează uneori scene poate impresionist-romanțioase îmbinate cu unele de o duritate extremă: canalul, un imens lagăr de exterminare, precedat parcă de o închisoare din împrejurimile Bucureștilor, unde locuia înainte de a fi arestat, închisorile din Galați și Iași, spații în care realitatea ajunge să se confunde cu imaginarul, posedați precum căpitanul Nicolae Maromet, Ioan Lazăr făcând concurență unor draci ori altfel de spirite negative precum Baba Samca, Ilvala și Vatapi („draci care se dau buni cu

(urmarea la pagina 22)

oamenii”)... În acei ani grei (este eliberat abia pe 13 aprilie 1958) trece - ca să folosim un alt clișeu - de la agonie la extaz, de la regăsirea inocenței (prin bătaia diavolească de 30 de secunde, repetată timp de câteva zile!) până la pierderea parțială a unei importante părți de memorie într-un accident!

Prilej pentru administratorii societății românești de atunci de a-l supune unui experiment, via metoda Makarenko, de creare a unui om nou („ce material putea fi mai bun pentru un experiment de acest tip, dacă nu un om care-și pierduse complet partea rea de memorie, cea contrarevoluționară?” - p.248)...

A, da, ironia sorții: aproape uitasem să vă spun! Matei Bruno era pasionat de arta marionetelor, studiasse îndelung, chiar le predase studenților... dar chiar nu trebuie spus mai mult, cel puțin pentru prezentarea unei cărți care va putea fi apreciată de către cei care au organ pentru muza Klio și de către iubitorii romanului (totuși) clasic... în care harul povestirii are un rol important.

Dacă mai poate fi ceva clasic sau dacă se mai poate scrie poezie sau roman după Auschwitz, după arhipelagul Gulag, după Pol Pot... sau după Heinrich von Kleist, citat, cu al său „Tratat despre teatrul de păpuși” (Kleist este unul dintre scriitorii care s-au sinucis, la numai 34 de ani, probabil tocmai pentru că realitatea a fost mult prea dură pentru el):

„Așa cum imaginea unei oglinzi concave, după ce s-a îndepărtat în infinit, revine dinaintea noastră deodată mărită, tot așa reapare și grația, după ce cunoașterea a trecut prin infinit. Și-a amintit, n-avea cum să uite, chiar dacă se forțase s-o facă. Iar grația, grația apare în starea ei cea mai pură în acel corp care fie n-are deloc conștiință, fie are o conștiință infinită. Adică fie în marionetă, fie în zeu. Așa încât nu ne rămâne decât să mâncăm din nou din Pomul Cunoașterii pentru a regăsi starea de inocență originară.” (p.135).

Da, nu prea suntem doctori în gradele de puritate ale grației, dar „Matei Brunul” are o grație anume (comparabilă cu aceea a mai sus pomenitului roman „Viața începe vineri”), care parcă pune în umbră până și ororile istoriei... Probabil este vorba despre unul dintre miracolele artei, care deseori este complice paradoxală cu însăși puterea... oricât de odioasă ar fi. Dar deja facem filosofie și nu este cazul... acolo unde chiar este literatură.

Note:

¹ Editura Polirom, Iași, 2011, 399 pagini.

²George Enache, Adrian Nicolae Petcu – *Monahismul ortodox și puterea comunistă în România anilor '50*, Ed.Partener, Galați, 2009, p.38.

³*Cu puțin timp înaintea coborârii extraterestrilor printre noi*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Ed.Polirom, Iași, 2005.

⁴ Ed.Polirom, edițiile 2002 și 2007.

Cenaclul literar
The Godfathers
de Oblio

GO!

2 aprilie 2012:

chese proza scurta

Gabriel Andrei Andrei Velea

Literatura este, aproape intotdeauna, inoscibilă.

**Programul Cenaclului literar GO!
(The Godfathers of Oblio)**

Pe 2 aprilie au citit Gabriel Andrei – poezie și proză scurtă și Andrei Velea - proză scurtă).

Vor lectura după următorul calendar:

- 30 aprilie (Simona Toma - neprecizat, dar literatură și Marina Stan - poezie)
- 7 mai (Ioana Andrada Tudorie - poezie și Elena Cătălina Deca - teatru)
- 21 mai (Nicoleta Onofrei – poezie și Claudia Samoilă)

În zilele de 11 iunie și 25 iunie vor fi invitați să lectureze Leonard Matei și Octavian Miculescu, urmând să confirme participarea.

- 30 aprilie (Simona Toma și Marina Stan - poezie)
- 7 mai (Ioana Andrada Tudorie - poezie și Elena Cătălina Deca - teatru)
- 21 mai (Nicoleta Onofrei - poezie)
- 11 iunie și 25 iunie

Să ne reamintim de Constant Tonegaru

Cuvântul e un dar divin care pune în mișcare gândirea și-mpreună, desăvârșirea. Și-aceasta o putem remarca, fără o evaluare strictă, la creatori din diferite generații, din diferite sfere ale cunoașterii. Fiu al orașului de la Dunăre, Constantin Tonegaru (1919-1952) a purtat cu el în scurta-i existență fiorii unei voci interioare, „*strălimpezi*” „*gânduri și imagini călătore*”, mărturisind, nu fără o undă de emoție: „*Îmi place să ascult cum trece pe lângă mine Timpul!*...” Un timp, „*hărăzi*”, din nefericire, prea puțin răbdător.

Citindu-l și recitindu-l, după 60 de ani de la plecarea sa înspre tărâmul liniștii, înspre „*pădurea umbrelor*”, realizăm că Tonel (cum îi spuneau prietenii) și-ar fi dorit mult să-l evocăm. Din când în când... tăcerea nefiindu-i „*ocrotitoare*...”

Iar dacă el însuși a încercat să se autodefinească, „*Tonegaru, alhimist al clarurilor de platină*”, nu considerăm aceasta un gest de orgoliu, ci o formă de luciditate a creatorului care-și cunoștea locul printre confrăți, ca „*poet decadent*” și, de ce nu, drept un „*condotier... fără spadă*...”, un lucid..., având multe puncte convergente cu poeții generației sale, prietenii săi, Dimitrie Stelaru și Geo Dumitrescu, care sunt - glăsuiește critica - „*prezidiți de atmosfera stranie a lui Poe și Arthur Rimbaud, oscilând între febra halucinantă, între aventura planetară și un funambulesc cosmic, amestecând grandiosul și grotescul cu un fel de dexteritate când seducătoare, când derutantă*...”¹

N-a devenit un „*mântuitor al cuvintelor*” (Lucian Blaga), însă s-a simțit îndreptățit să dorească descătușare de orice forme canonice, evadarea, fără vreo opreliște, înspre hotarnicele spații ale imaginarului. Și-n acest sens, decizia lui Constant Tonegaru este tranșantă: „*Dacă poezia își are o definiție mobilă pe care atunci când încerci s-o fixezi în câteva cuvinte, își schimbă înfățișarea sub vârful penitei ce se străduiește s-o prindă, ea poartă deasupra destinului ei proteic flamura libertății*”.²

Biografia sa ne dezvăluie încarcerări de o stranie mistică. Nașterea „*l-a sărutat*” (**Februarie mistic**) într-un 13 februarie, la 33 de ani, plecând înspre zărilor necunoașterii, într-o zi de duminică, tot într-un februarie încheșat. Să fi intuit că totuși, posteritatea nu-l va cufunda în uitarea eternă și că... „*la soclul meu vor veni să se închine*...” (**Profetul algelor**) prietenii și iubitorii de poezie?!

Rămânem impresionați de momentele care-i marchează ființa: „*Februarie e numele meu întreg, / un cântec subțire, un vânt*...”, ca un vâjăit, învolburare macabră, „*solzi de aramă*” (**Vulturii**), înlănțuire a monstruoasei Scylla, constrângere-a cunoaște „*rețeaua de sârmă ghimpată*” (**Plantația de cuie**), în „*strânsoare de clește*” (**Flămânzii**), acolo unde să simți „*clănțănit de dinți*” (**Scrisoare deschisă**), „*așteptând ceasul lepădării de sine*” (**Cruciera**), punând „*capăt disonant valsului boston ce-l legănam în gând*” (**Retrospecție**), flămânzi și goi, pe „*Jespezi mucegăite*”, să simți că îți se „*rod lanțurile și ultimele oase*...” (**Căteii pământului**)

Livia Ciupercă

În mitologia greacă se știe, exista credință conform căreia, oamenii care mureau tineri erau iubiți de zei. Dar dacă viața este curmată premeditat, oglindirea morții transpare ca o formă de revoltă: „*Debemur morti nos nostraque*”. Mai poate spune poetul: „*Datorăm morții pe noi înșine și-ale noastre*”, precum Horatius?! La Constant Tonegaru, noaptea vieții este vizualizată ca un „*somn lung*”, în ritmul macabru impus de femeia-monstru, Salomeea, cea care „*dănuia lin pe întinse prerii*...”, înțelegând suferință, „*pretutindeni întuneric, pustiu*...”

Cine va reuși să definească tumultuosul, vibrantul și învâluitorul vizionarism poetic al lui Constant Tonegaru înseamnă că a „*prins un abur cu o plasă printre fluturi*”³, înseamnă că a intuit valențele artistice și expresive ale operei sale, postume, prin strădania unui grup de adevărați prieteni, dintre care primul a-l numi nu poate fi altăcineva decât distinsul domn Barbu Cioculescu, care ține să precizeze, pentru-a nu uita că *fiecare poezie tonegariană e un spectacol, regizat cu atenție, cu bună vedere din fundul sălii, poate chiar mai favorabilă decât aceea din loje*...⁴

Limbajul său poeticesc coboară-n cămările unei intimități nude, nu vrea să cugete mitologic (cum dorește Leo Spitzer), deși face trimitere la mitic, dar printr-o învâluire incandescentă și aplicându-și o mască actoricească hibridă, de o abstractizare impersonalizantă, de un hermetic adeseori cifrat. Poezia lui Constant Tonegaru indică „*despărțirea poeziei interbelice de cea postbelică*”⁵, vizualizând substanțiale influențe de sorginte simbolistă (postbacovianism), postavangardistă, modernistă sau suprarrealistă.

Reținem o muzicalitate diformă, depoetizantă, un lexic dezolant și macabru, o suprapunere a vizualului după tehnica palimpsestului, care l-au determinat pe Cornel Regman, la 1945, să conchidă, sever, că acest gen de poezie, încă neagreată în epocă, „*n-ar împiedica spiritele să-l guste ca pe o... ireverență delicioasă la adresa forțelor guvernamentale ale Logicii și Bunului Simț*”.⁶

Ne place să credem că toată marea noastră pământeană constă în cugetare, acea stare de reverie într-un frumos, iubire și-impliniri. Dar nu e cazul la Constant Tonegaru. Acorduri stranii, linii melodice contorsionate, însoțesc verbul lirismului său dezbrăcat de armurile nobleții... „*De profundis (clamavi ad te, Domine!)*” „*Din adâncuri (am strigat către tine, Doamne!)*”

Emoția amintirii, frânturi de vis copilăresc, răscolesc sufletul poetului... „*reamintindu-mi cum pe vremuri am fost hatmanul Mazeppa*...” (de unde și numele unui cartier gălățean), „*pasagerii în tramvai făceau cursa completă*...” (posibil, pe eleganta stradă Domnească), sau „*penumbra portului înfipt la Nord*...” (unde, pe malurile lui Danubius, firește)

Pentru Constant Tonegaru, natura sapă culoar sinuos, amintind de neîmplinirile și suferințele unui tânăr rebel care nu și-a dorit niciodată supunere în fața canoanelor firii. Și-atunci, se răsfrâng asupra-i fațetele cosmicului, cu vibrații de yin și yang, în diverse ipostaze, cu norii „*vineți*” care „*se descompuneau în fulgi mari cât niște mânuși*”, cu ploaia, „*fiiță a norilor și-a furtunii*”,

(urmarea la pagina 35)

Comisiunea Monumentelor Istorice – o conștiință a patrimoniului

Secolul al XIX-lea, cel al Renașterii naționale, veacul lui Eminescu, a fost momentul limpezirii și reliefării rapide, ca într-o dezvoltare accelerată, în contraste determinante, a chipului nostru latin, eliberat după veacuri, din „cătușele” Orientului, cum afirma Sextil Pușcariu (Sextil Pușcariu, *Istoria literaturii române, Epoca veche*, Sibiu, 1930., p. 2). Marele savant roman arăta că oricât de exagerată ar fi fost mișcarea culturală „latinistă”, ea a fost aceea care a revitalizat sentimentul național, făcând să vibreze cea „coardă existentă și cea mai puternică a sufletului nostru, firea romanică”. „De fapt- spune Pușcariu-renașterea noastră a fost mai mult romanică decât romană. Dacă încrederea în viitor și optimismul generator de fapte mari se datorește apostolilor ardeleni și discipolilor lor din Principate, nu ei au imprimat aspectul pe care l-a primit civilizația noastră, ci cei care au introdus la noi cultura franceză. Aceasta a pătruns mai întâi prin filiera rusească, apoi prin contactul direct cu Franța, adusă fiind deodată cu ideile generoase ale marii revoluții și cu curentul puternic al romantismului, care cucerea spiritul public acum o sută de ani” (Sextil Pușcariu, *op.cit.*, p. 3).

Admirația pentru cultura franceză, consolidată în secolul trecut, admirație cultivată statornic până astăzi, a însemnat o întoarcere către Franța în probleme cheie, cum este, de exemplu, ocrotirea patrimoniului național.

A vorbi despre o conștiință a patrimoniului în general, ca totalitate a drepturilor și obligațiilor care aparțin unei persoane fizice sau juridice, la un moment dat, sau a patrimoniului cultural, în particular, în spațiul românesc, necesită o analiză istorică profundă, atent și bogat nuanțată.

Însă faptul juridic al ocrotirii patrimoniului cultural, acesta din urmă înțeles aici ca totalitatea bunurilor spirituale sau culturale moștenite ce aparțin unui popor, unei etnii sau unei colectivități (*Monumente istorice. Manualul Administrației Publice Locale, 2000; DEX-ul, 1975; în: Ion Sandu, Nomenclatura conservării patrimoniului cultural, Editura Performantica, Iași, 2004, p.15.*), are o determinare mai precisă, limitată în timp. Astfel, prima instituție cu rol de

protejare a patrimoniului cultural național a luat ființă prin Decretul regal nr. 3658 la data de 17 noiembrie 1892, sub titulatura de *Comisiunea Monumentelor Istorice*, fapt ce a însemnat o încununare a efortului de peste o jumătate de secol al intelectualității românești, iluminate de idealul Renașterii naționale.

Comisiunea, fenomen de integrare europeană, expresie a evoluțiilor societății românești din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a reunit arheologi, istorici, arhitecți, ingineri, care au avut un rol însemnat, esențial consacrarea culturii românești moderne. Premergătorilor, începând cu generația pașoptistă și mai ales cu cei care, sub patronajul ministrului cultelor, A.G.Golescu, au realizat primele misiuni de cercetări istorice și arheologice - Al. Odobescu, C. Bolliac, D.Pappazoglu și Al. Pelimon - li s-au adăugat, la momentul înființării *Comisiunii*, cinci membri: Vasile Alexandrescu Urechia, Titu Maiorescu și Constantin C. Arion desemnați de Ministerul de Culte și Instrucțiune Publică, Grigore Tocilescu — directorul Muzeului de Antichități și George Sterian, arhitect și raportorul legii din 1892.

Până în anul 1947, an în care această instituție tutelată de Ministerul Culturii și Instrucțiunii Publice își va înceta activitatea, alte nume de prestigiu se vor alătura în panoplia personalităților ocrotitorilor patrimoniului național: B. P. Hașdeu, I. Kalinderu, C. I. Istrate, D. Onciul, V. Pârvan, N. Iorga, Gr. Cerchez, Al. Lepădatu, N. Ghika-Budești, V. Drăghiceanu, C. Moșil, Ștefan Balș, A. Sacerdoțeanu, C. Daicoviciu, ș.a.

După un debut ce putea fi calificat drept inefficient, *Comisia Monumentelor Istorice* a devenit “printr-o cărmuire competentă, un organism prestigios și activ” (P.Gârboviceanu, *Monumentele noastre istorice. Biserici și mănăstiri*- Conferință ținută în Palatul Ateneului Român din București- București, 1932, p. 27).

Activitatea Comisiunii s-a concretizat în cercetarea monumentelor istorice, avizarea proiectelor, inspectia, restaurarea monumentelor și evidența acestora.

Din anul 1908, *Comisiunea Monumentelor Istorice* editează „*Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*”, publicație care, cuprinzând studii, cercetări, sinteze precum cele ale arhitectului

N.Ghika-Budești, despre arhitectura muntenească și G.Balș, despre bisericile moldovenești, este până astăzi un instrument de lucru inegalat (Radu Sc. Greceanu, *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, 1908-1945. Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice, 1914-1915, 1942-1943. Indici bibliografici Direcția Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, București, 1992, p.11.*)

Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice a avut o apariție semestrială. Primul număr a apărut în ianuarie 1908, sub auspiciile Ministerului de Culte și Instrucțiune Publică la Editura Administrației Casei Bisericii. Acesta menționează statutul publicației de „organ oficial” al Comisiunii. Publicația era alcătuită din două părți: partea oficială și partea științifică.

Partea oficială se ocupa de rapoartele anuale ale Comisiunii, procesele-verbale legate de ședințele acesteia și de actele oficiale elaborate de Comisiune.

Partea științifică era dedicată monografiilor istorice, arhitecturale și artistice ale monumentelor Regatului sau din afara lui, ctitorite de domnitorii români, relevee ale monumentelor, studii asupra picturii murale, elementelor sculpturale, inscripțiilor, pietrelor tombale, decorațiilor etc. legate de monumentele istorice, precum și note bibliografice asupra unor publicații de specialitate.

Primul comitet de redacție a fost alcătuit din Grigore G. Tocilescu, Ioan Kalinderu și arhitecții Grigore Cerchez și Nicolae Gabrielescu.

Între ianuarie 1908 și decembrie 1945, *Buletinul* a avut 126 de apariții. Paginile sale au constituit o adevărată arhivă și școală de documentare în domeniul istoric și arhitectural de la noi din țară, rămânând și la ora aceasta cea mai completă și notabilă sursă de referință cu privire la domeniul istoriei patrimoniului arhitectural românesc. Redactarea acestor materiale constituie una din preocupările de bază ale Comisiei, deoarece era o perioadă în care crescuse interesul pentru studiile istorice, față de “acum 15-20 de ani când doar câțiva bărbați binecunoscuți erau singurii care lucrau în ogorul atât de vast al trecutului. Ei trebuiau să facă totul: să limpezească multele probleme ale trecutului ... , să cerceteze și să expună în general și în

particular dezvoltarea istorică a neamului, să caute și să publice mărturiile documentare ale trecutului” (*Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice, I, 1908, p. 8.*)

După Marea Unire, Comisiunea Monumentelor Istorice devine singurul organism în măsură să se ocupe de întregul patrimoniu cultural național. Această activitate a fost posibilă prin înființarea de noi filiale ale Comisiei în provinciile românești unite: Transilvania, Banat, Bucovina și Basarabia. Filialele aveau rolul de a impune noua lege (din 28 iulie 1919, a conservării și restaurării monumentelor istorice) și de a dirija activitatea de cercetare, inventariere, protejare și conservare a acestora (Ioan Opreș, *Unele probleme privind începutul activității CMIT, în ActaMN, XIV, 1977, p. 548.*)

Comisiunea Monumentelor Istorice a ființat până în 1947, căci după 1949, apar *Comitetul pentru Asezămintele Culturale (cu serviciul Muzeu și Monumente)* și *Comitetului pentru Artă (cu Direcția Artelor Plastice)*, instituții care încercau să preia atribuțiile fostei Comisiuni.

Cătălin Negoită

Un cuplu încârligat în frică (I)

Primul război mondial, care a oferit României întruparea statului în granițele naționalului (România devenind nu Mare, ci întregă), a oferit Europei și lumii un cadou mortal la sfârșitul său: pacea de la Versailles.

Câștigătorii războiului nu au întocmit o pace ci o răfuială care a însemnat războiul ce va să vină.

Germania nu a fost numai umilită ci și înfometată.

Înfometarea a fost cadoul englez pentru o Germanie cu care nu aveau foarte mult de împărțit: timp de secole dușmanul lor din Europa a fost Franța.

Jawaharlal Nehru, deținut în închisorile engleze din India, care era încă principala bijuterie a coroanei engleze, scria, sub forma unor scrisori săptămânale către fiica sa de 16 ani, Indira, care va deveni primul ministru al republicii India ca Indira Ghandi, o istorie a omenirii.

În această carte epistolară evocă revolte ale soldaților englezi din trupele de ocupație din Germania după primul război mondial, revolte generate de indignarea în fața morții prin foame a copiilor germani prin blocada economică exercitată de guvernul englez.

Uite că foamea artificială din Ucraina din vremea lui Stalin a avut micile sale precedente!

Foamea a generat în Germania naționalism, idei egalitare de tip socialist și extreme de tip comunist.

Democrația clasică sub forma republicii din Weimar s-a dovedit neviabilă. Drama Germaniei a marcat profund soarta a doi oameni sortiți a deveni cuplu.

Caporalul austriac Adolf Sichelgruber, gazat pe front în timpul războiului (devenit și orb pe o scurtă perioadă de timp), decorat cu Crucea de Fier, șomer și neadaptat atras de naționalism până la fantasma dominației mondiale a Germaniei și de socialism (viitorul steag al Germaniei când Sichelgruber va deveni Hitler va fi un steag roșu) se implica în politică.

Franzeul hughenot Morell, a cărui familie de refugiați religioși din Franța catolică s-a germanizat, a fost pătruns în aceeași perioadă de panica în fața sărăciei, foamei, nesiguranței.

Va opta să studieze medicina căci oferea un venit cât de cât sigur și să câștige bani, cât mai mulți bani.

Ambii, și Hitler și Morell vor fi personalități accentuate la limita normalului, soarta lor se va împleti strâns, tragic, grotesc timp de nouă ani.

Adolf Hitler a preluat puterea în Germania la vârsta de 44 de ani. S-a bucurat de încrederea aproape nelimitată a poporului german pe care l-a târât în catastrofă. A reușit să repună pe picioare Germania flămândă, în dezagregare economică, a reunit într-un singur stat populația germanofonă alipind țării sale zonele locuite de germani din fostul imperiu austriac.

A fost cert megaloman (fostul său arhitect personal, devenit ministrul armamentului în Germania angajată în războiul mondial, uluitorul memorialist Albert Speer descrie suculent manifestările megalomaniei deși fusese prieten și

Nicolae Bacalbașa

îl iubise inițial pe fuhrer), manipulator, căutând să-i cucerească și să-i subjuge pe toți prin șarmul său (inițial real) și în același timp o persoană fragilă din punct de vedere psihic.

Iubitor de copii, câini, muzică, pictor, nu a ezitat să ordone un genocid și să teoretizeze războiul total.

Cel de-al doilea război mondial a început cu victorii neașteptate și majore ale Germaniei.

Hitler părea infailibil, pentru unii chiar genial.

Atacând Polonia, a avut garanția ambasadorului său în Anglia, Ribbentrop, devenit ministru de externe, că englezii nu vor reacționa.

A fost înșelat și s-a înșelat. Se pare că a înțeles exact amploarea consecințelor.

Din acel moment a început să-l roadă frica.

Hitler era un mare psihosomatic. Era cancerofob. A început să fie chinuit de insomnie (se culca la ora 4 dimineața), dureri de cap, acufene (zgomote permanente în urechi), constipație și colici abdominale, încă din 1936.

În 1943, în scopuri strategice, Walter Langer a fost însărcinat de către guvernul american să alcătuiască o evaluare psihologică a fuhrerului german Adolf Hitler.

S-a constatat în cazul acestuia o disociere între psihologie și inteligență. Inteligența sa deosebită (cu reale succese tactice inițiale) nu era sprijinită de o voință, aceasta era instabilă, cu îndoieli și accese de panică.

Hitler nu bea, nu fuma, era vegetarian.

Vegetarian convins devenise după ce nepoata sa de care era legat de o afecțiune se pare platonice dar cu certe valențe sexuale, s-a împușcat din cauza unchiului Adolf.

De câte ori vedea o bucată de carne, Hitler se gândea la trupul putrezit al tinerei pe care o iubea. De fapt iubirea era o noțiune ambiguă pentru fuhrerul german. Avea repulsie pentru sex pe care îl corela involuntar cu sifilisul, un blestem al acelor vremuri.

De altfel nu suporta nici o dezgolare a trupului (curiozitate pe care o avea un alt dictator al vremii, Iosif Stalin). Raportul Langer susținea că prezenta o homosexualitate latentă.

Trupul care nu-l servea în condițiile încordării psihice extreme era pentru Hitler un blestem politic. În lucrarea sa ideologică fundamentală „Planul meu” (Mein Kampf), Hitler susține că e mai bine să fii prost decât debil sau bolnav.

Înțelegând că are o sănătate debilă (deși suferințele sale erau esențial psihosomatice) și considerând că în câțiva ani va fi indisponibil pentru a declanșa un război, Hitler s-a grăbit să-l declanșeze prematur. Reînarmarea Germaniei și mai ales refacerea flotei nu era realizată la acea dată la modul optim.

Era ferm convins că nimeni nu avea capacitatea și voința sa de realizare. Punct de vedere pe care îl avea și Ceaușescu (care i-a declarat profesorului Proca, chirurg devenit ministrul sănătății: „Un om ca mine se naște o dată la cinci sute de ani”).

Graba strică treaba. (va urma)

O să te mușc de umeri până îți va da soarele

(despre „Pareidolia” de Laurențiu Belizan)

Laurențiu Belizan a debutat în toamna lui 2011 la editura Humanitas cu un volum de versuri ce poartă titlul „Pareidolia”. Voi explica puțin mai jos ce înseamnă acest cuvânt. Volumul a apărut în urma câștigării „Concursului de Debut Literar UniCredit”, ediția a IV-a, 2011, iar lansarea a avut loc la Târgul de Carte „Gaudeamus”. Manuscrisul a mai participat la același concurs și cu un an înainte, fără succes însă, așa că, iată, perseverența și talentul autorului au fost, totuși, răsplătite de către un juriu format din Liviu Papadima, Paul Cernat și Radu Paraschivescu. Laurențiu Belizan s-a născut în Slobozia, a făcut liceu în Buzău și

facultatea la București. Vârsta? Să spunem doar, așa cum îi place autorului, că debutează la vârsta lui Arghezi.

Laurențiu Belizan frecventează cu pasiune site-urile de literatură. Spre exemplu, pe „Agonia” (sau „poezie.ro”) are zeci de poeme publicate începând cu anul 2008. Cartea de debut este foarte consistentă,

numără 190 de pagini. Încep cu un mic reproș, anume acela că este destul de dificil de urmărit (de către un cronicar) o carte de poeme într-atât de consistentă. Spunea bine cineva că un volum de versuri nu ar trebui să depășească 70 de pagini. Dar să trecem cu vederea acest aspect, ținând cont de faptul că, totuși, e vorba de un debut (cu toate emoțiile și lipsa lui de experiență).

După ce am citit cartea până la jumătate, am pierdut notițele și a trebui să reiau lectura, iată-mă, în cele din urmă, la sfârșit! Dacă volumul ar fi fost organizat pe „cicluri” sau pe „secvențe” tematice de poeme, mi-ar fi fost mai comod să structurez materialul poetic. Laurențiu, însă, ne prezintă un bloc compact de poeme. Iată că de această dată încep mai degrabă cu reproșurile: prea puține poeme „rup rîndul”, prea puține contraste valorice. Volumul este destul de liniar, fără suficiente suișuri sau coborâșuri. Îmi amintesc de sfatul pe care Călinescu îl dădea în „Cursul de poezie”, acela de a alterna poemele mai bune cu cele mai puțin bune.

freshbook

Andrei Velea

Laurențiu Belizan nu are poeme slabe, ci foarte multe poeme bune și câteva excelente. El este, după cum remarcau și alți cronicari, un calofil. Poeme de dragoste, vag erotice, amintiri, referiri la lecturi și realități medicale sau tehnologie, tot felul de meditații despre poezie sau despre viață, toate sunt prinse cu măiestrie și rafinament într-o „broderie” de peste 190 de pagini. Cred că cea mai bună modalitate de a vă introduce în lumea poetică a lui Laurențiu este să merg din vârf în vârf. Adică să trec prin câteva dintre poemele care sparg această ușoară impresie de liniaritate.

Să lămurim, pentru început, titlul. Ce este „pareidolia”? Este un efect secundar al creierului uman, generat din nevoia de a recunoaște cu viteză sporită anumite obiecte comune, precum chipurile sau trupurile umane, pornind de la stimuli exteriori vagi. Mai precis: pareidolia intervine atunci când „vedem” chipuri umane în nori, pe feliiile de pâine prăjită, ori siluete în zățul de cafea scurs pe marginea ceștii. Pareidolia, ne spune Laurențiu Belizan în poemul cu același titlu de la pagina 119, vine dintr-o nevoie de odihnă (și nu e singurul poem în care autorul pledează pentru odihna și pauza de la agitația cotidiană): „gura mea nu este decât o cicatrice/ pe cale de vindecare/ suntem programați să căutăm șabloane peste tot/ mintea are nevoie de odihnă în acest haos/ în care viața a devenit cel mai mare clișeu”. O amintire marcantă din copilărie: „nu am putut strivi/ în copilărie broasca râioasă/ care m-a umplut de negi/ o săptămână întreagă diminețile/ bunica maria îmi acoperea fața întreagă cu lapte/ și o corcitură de pechinez mă lingea lacom”. Și iată „efectul” pareidolia: „ionuț m-a privit fascinat apoi în praful uliței/ obrazul stâng mi se tămăduise/ pe cel drept rămăsese profilul actorului din *Jesus superstar*/ care a dispărut după trei nopți cu lună plină”. Frumos!

Un poem care a fost recitat de către criticul Paul Cernat cu ocazia lansării cărții este și preferatul meu: „Vin creioaneleeeee!” (p.27) Aici (ca și în alte părți), Laurențiu Belizan își lasă cu adevărat fantezia „să zboare”, „s-o ia razna”. Imaginarul se împletește cu realul într-un mod neașteptat, referințele culturale sunt perfect nimerite, poemul făcându-ne să simțim cu adevărat pericolul „invaziei” creioanelor. Iată: „de sub masă de prin ghiozdane/ din colțul buzelor și al urechilor/ vin creioanele țopăie prin oraș pe picioroange/ uneori se mai scarpină în capul lor de gumă arabică [...] vin creioaneleeeee!/ invazia lor de lăcustă pe geamuri/ pe mucegăiții pereți/ pe sub ușă gată să extermină albul foilor/ au pregătit asaltul catapultelor legiuni întregi de clone/ ochiul lor ciclopic țintește un asteroid/ fiecare visând la o mână/ care scrie povești și scrisori mamelor rămase în praguri/ sau iubitelor fără căpătâi [...] vin creioaneleeeee!/ cohorte de muște amestecate stive de mortăciuni pe stradă tauri/ în mijlocul lor creionul savonarola/ ascuțind cuvântul și implantându-l în inima ta”. Și pentru ce tot acest „balamuc”? Iată cât de frumos se termină poemul: „vin creioaneleeeee!/ sfârșitul lor înseamnă portretul tău pe asfaltul lumii/ un abur împrăștiat rumegușul

Laurențiu Belizan
Pareidolia
HUMANITAS

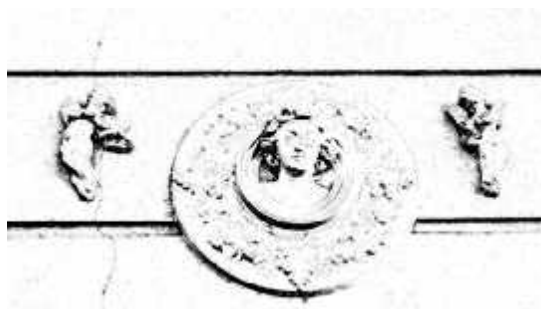

lor de nisip// o mână scrie într-o limbă necunoscută/
eu/ tu/ Dumnezeu”.

La pagina 92, un alt poem de factură similară celui de mai sus „rupe rândurile”: „poem din migdale amare”. „rasputin ar fi adorat-o pe mata hari/ dacă ea ar fi știu să gătească blinii/ ascunsă într-o matrioșka/ în timp ce el răscolea noaptele/ cu dinții gata ascuțiți să-i rezeze sfârcurile”. Apoi continuă: „rasputin ar fi adorat-o pe mata hari/ ca pe o țarină cu scuturi la săni ca și cum în prag de seară/ ceaslovul s-ar fi deschis mereu la aceeași rugăciune/ poate ea ar fi dansat prea sobru pe o turlă/ iar el încâlcind dezlegatul slovelor/ și-ar fi lăsat prozele într-o bojdeucă fără acoperiș/ ar fi îmbrățișat drumul către casă cu ochii lui de șaman/ iar ea s-ar fi rotit în palma încețoșată/ precum balerinele în cutii muzicale/ el pândind-o hulpav în spatele geamurilor”. Însă: „a venit decembrie/ istoria a împăturit ziarul cu țari și călugări/ pe sub gheață se mai aude oftatul lui rasputin/ cerul se chinuie să nască zăpezile/ iar clopotele tremură și acum de frig”

Voi încheia această prezentare cu poemul care dă și titlul acestei cronici: „o să mușc de umeri până îți va da soarele” (p. 14) Poemul este caracteristic unei nostalgii care străbate, ca un fir roșu, cartea. Iată: „pe masă au rămas câteva discuri de pâine/ și două petale de crizantemă căzute din ochiul lui shiva/ dacă le-aș pune pe gramofonul bunicii/ ți-ar ademni glasul pe geam/ iar vocalele tale prelungi i-ar șterge praful lăsat de umbre”. Dar este bine cuprinsă și atmosfera cuminte-erotică, precum și modul neintrusiv al contactului cu realitatea palpabilă, cu „orașul”: „te simt deasupra mea învârtind osiile unei constelații/ sunt un trup incomplet fără tine draga mea!/ să ne ascundem sub fân într-o căruță ce răvnește asfaltul citadelei!/ iar petalele de crizantemă ascunse în sân/ de privirile funcționarilor grăbiți/ la întâlnirea cu prima chenzină/ vor șterge suav ultimul vinil/ al patefonului din memoria mansardelor”

Horia Gârbea spunea undeva: „douămiismul apune și e schimbat pe altceva” (http://horiagarbea.blogspot.com/2012/02/chiar-așa-schimbare-de-paradigma-in_28.html). Între numele care par a aduce „o schimbare de paradigmă în poezia românească”, figurează și cel al lui Laurențiu Belizan (cu eticheta de „ceva mai calofil”). Eu nu văd așa. Îl văd, într-adevăr, „ceva mai calofil” pe Laurențiu Belizan, însă îl văd înafara oricărei „schimbări de paradigmă poetică”. Un poet bun pur și simplu, înafara oricărei generații.

„M-am visat o femeie cu aripi”

* *Valentina Teclici:*
„Gioconda nimănu”

Este o carte de poezie. Scriitoarea are în spate numeroase versuri și proze dedicate copiilor, precum și lucrări de sociologie. A publicat și lirică. Aflându-se în fața atâtor drumuri, poezia „serioasă” este aleasă poate mai greu, iar glasul metaforic se lasă, cred, ceva mai mult așteptat. Cu toate acestea atunci când femeia matură din spatele poeziei se decide, optând să fie ghicită și descoperită, emoția creată și oferită cititorului ne arată că zăbava a meritat. „M-am visat astă-noapte o pasăre/ cântând la pianul abisului,/ în zborul ei de foc, spre neant.// În zori, întinzându-mi aripile,/ mi-am spus: „A fost doar un vis./ M-am visat o femeie cu aripi/ învățând de la păsări/ libertatea de-a fi.” („Pasăre”) Sau: „Când îmi cuprinzi umerii,/ caii dezleagă frânghiile,/ galopând iarna nerostită.” („Când”) Și încă: „Cineva a biciuit macii/ și roșul plânge,/ prelin în pământ./ Ascultă!/ Singurătatea mi-a deschis o ușă/ spre temnița lumii,/ și o fereastră/ spre colivia iluziilor.../ Prin care din ele să fug?” („Ascultă!”)

Lirica din „Gioconda nimănu” descoperă poate nebănuite ascunzișuri ale scrisului Valentinei Teclici; și iar zic: poate că vreme de mulți ani înainte autoarea și-a dedicat versul copiilor, dorindu-le bucurii de suflet, dintr-o pricină simplă: s-a temut să coboare în interiorul unor simțiri mature, simțiri legate de tot ce ne înconjoară, de tot ce ne pătrunde. De ce această temere? Greu de explicat. Sigur este că prin cartea de față, Valentina Teclici se așază în rândul doamnelor care nu se tem să arate lumii cum vede o femeie întâlnirea cu universul sufletesc al oamenilor, al naturii, întâlnirea cu propriul suflet, cu iubirea, fiindcă ea nu poate, nu are cum să lipsească din acest univers. „Sunetele, roi de albine,/ freamătă-n sânge/ în sfere erotice./ Atingere, respirație,/ sărut al energiei cosmice/ când dansez cu tine/ viața dansează cu mine.” („Dans”) Sau: „Lasă-mă să-ncălzesc inima/ lângă tăcerea mâinilor tale!/ În suflet aud/ caii singurătății venind.../ Lasă-i să tânjească/ lângă neliniște,/ să meargă sonor/ pe poteci solitare/ adulmecând timpul bolnav/ de neîntoarcere.” („Caii singurătății”)

Și încă: „În zare, amurg vinovat/ mirosind a nori purpurii./ Din noi, se-auzea marea deslușit./ Mâinile căutau/ steaua polară, tremurătoare/ și buzele ne conturau pe de rost./ Trebuia.../ Dar sub tălpi/ se tânguia toamna./ Tăcuți, străini, îmbrățișați,/ ne-am scuturat de ploaia/ ce se-ntețise-n noi./ Trebuia?” („**Trebuia...**”)

Cartea își dezleagă puterile vers cu vers într-un crescendo care arată, ne arată că viitorul scriitoarei Valentina Teclici stă, cred, în poezie. În acest tip de poezie sinceră. E un pleonasm, desigur, poezia nu poate fi decât sinceră, pentru că sufletul nu poate minți, doar oamenii... Poeta ne poate cuceri prin asemenea metafore, pe cât de simple spuse, pe atât de zguduitoare în fond. Precum în versurile: „Cineva a ascuns în sufletul meu/ o haită de câini scânteietori,/ ce urlă-n tăcerea focului așteptării,/ mistuitele de frig așteptări/ și ling răbdători mâna timpului,/ și-ncălzesc picioarele speranței.” („**De-a prinselea...**”) Este multă poezie de dragoste în această carte. Și iar nu pot să nu citez integral, pentru frumusețea sa, acest „**Dialog**”: „Mâna dreaptă e pasăre./ Mâna stângă, colivie./ Ochiul drept e fluture./ ochiul stâng, plasă./ Gândul drept, arbore,/ gândul stâng, topor./ cu-n cuvânt te chem,/ cu altul te-alung,/ cu-n gest te-adun,/ cu următorul te-mprăștii/ și fiecare neuron din mine/ are un frate geamăn care-l distruge./ Iubește-mă la fel:/ cu dorința plecărilor/ și durerea rămânării,/ cu ispita de-a-nșela/ și teama de fidelitate./ Poate ieșim la liman!” Se spune, și așa este, că sufletul femeii e o taină. Și sufletul femeii din această carte, al eroinei din spatele versurilor se află încuiat într-o enigmă. Precum zâmbetul Gioncondei. Să vedem ce relație se poate țese între femeia acestei cărți și cea din celebra pânză nemuritoare, ce parabolă ne servește poeta, încă neconvinsă că am ghicit cum stau treburile cu dragostea: „Privindu-ți ochii,/ două talere cântăresc indiscret/ dragostea, lumina, întunericul, ura./ Dar ce știi tu/ despre zăpada fierbinte a chipului meu/ când mă ții de mână și eu sunt plecată?! Ce știi despre sufletul meu/ despletit în amurg/ arpegii, cenușa albastră?! Ce milă mi-e/ de mâinile tale, ingenioase capcane/ care niciodată nu vor prinde în laț/ gândul meu, cămilă cuminte!/ Când voi obosi să mint/ precis voi surâde.” („**Gioconda nimănu**”) Este ușor a înțelege că e tare greu cu femeile, cu femeia asta enigmatică, care nu se lasă descoperită, ghicită de nimeni. Poate cine știe, cândva, într-un viitor incert va surâde...

Cele 40 de texte din carte sunt o certitudine pentru un drum care se cere continuat.

Români literare

Valentina Teclici n-a spus totul în poezie. Poate abia a început să spună. Gălățenii care o cunosc o știu drept o fire foarte ambițioasă - saltul ei de viață oprit tocmai la Antipozi confirmă aceasta - astfel încât cu siguranță foarte curând numeroase alte cărți de poezie ar trebui să ne fie oferite. Spre bucuria autoarei și a cititorilor ei.

Pentru a o înțelege mai bine pe Valentina Teclici, oferim și un **succint c.v.** S-a născut la Dolhești (Iași) în 1952. Studii liceale la Huși, Facultatea de Filosofie la Iași, doctoratul (în 1999) la Facultatea de Sociologie-Psihologie-Pedagogie, Universitatea București. Slujbe: profesor, bibliotecar, scriitor, ziarist, coordonator de proiecte, sociolog, trainer/ facilitator. A lucrat la Editura Porto-Franco Galați. Din 1993 s-a mutat la București, scriind la săptămânalul „Expres”, revista „Femeia”, alte reviste și ziare. Din 1997 este redactor-șef, apoi colaborator permanent la Editura „Oscar Print” București (care-i publică și cartea de față). Între 1996-1998 are o bursă, făcând cercetare comparativă în Cehia, Germania, Franța și România pe problemele copiilor străzii. Ca **activitate literară**, după debutul cu poezie în revista liceului din Huși, publică versuri, proză și scenete, îndeosebi pentru copii, în numeroase culegeri. Începând din 1987 îi apar câteva cărți de versuri pentru copii și de povești, la Editura Ion Creangă și Coresi („Jocurile verii”, versuri, 1991). Constantin Frosin îi traduce o carte în franceză („L'Enfance en Poesie”) Are și câteva cărți de sociologie, precum și o dramaturgie, „Moș Teacă”, în colaborare cu Vlad Vasiliu, pusă în scenă și jucată la Teatrul Municipal „Maria Filotti” Brăila în 1985-1987. Este membră a Asociației Ziariștilor Români (1993) și a Uniunii Scriitorilor din România, Asociația București, Secția pentru copii și tineret (1993). **Din noiembrie 2002 locuiește în Noua Zeelandă.** Lucrează ca Programme Facilitator la Department of Corrections (Direcția Penitenciarelor) din Wellington. Din 2006 are pe lângă **cetățenia română și pe cea din Noua Zeelandă.** Este membră a cenaclului „Poetry Café” din Wellington.

Dan Plăeșu

Russell Baker (SUA)

Într-o ureche

Vincent van Gogh avea obiceiul să-și taie câte o ureche și s-o trimită în dar amicelor lui. Apoi își făcea autoportretul fără ureche. Toată lumea spunea că e un ratat, mai mult sau mai puțin nebun. Asta înainte ca tablourile lui să se vândă, la licitații, cu milioane de dolari bucata. Dacă lumea ar fi știut că munca lui van Gogh avea să fie atât de profitabilă, sigur ar fi vorbit cu mai multă considerație despre el.

Fără îndoială că, la vremea lui, nici van Gogh nu-și dădea seama că va deveni preferatul celor care fac înconjurul lumii în avioane particulare.

* * *

Cei care circulau cu trăsura prin Paris obișnuiau să spună: „Pe noi nu ne deranjează pictorii, atât timp cât își cunosc lungul nasului”. Nas care îngheța într-o mansardă neîncălzită, lipsită de toate accesoriile, inclusiv mâncarea. La fel ca locuința lui Vincent van Gogh.

Parizienii din ziua de azi și-aduc aminte cum bunicii le povesteau că îl văzuseră pe van Gogh dând târcoale cafenelelor, fără o ureche, așinând calea cunoscuților și mormăind: „N-ai să mă împrumuți cu câțiva franci până la sfârșitul săptămânii?”

Până și bunică-mea își amintea că, pe când se afla în Franța, la un hotel din Arles, un băiat de serviciu i-a adus un pachetel ce conținea o ureche ambalată artistic. Furioasă, s-a dus întins la directorul hotelului care, după ce a examinat pachetelul, i-a dat următoarea explicație: „Vai, domnișoară, mii de scuze! Aceasta e urechea domnului van Gogh. A fost, de fapt, trimisă uneia dintre prietenele lui, care stă la etajul trei. A ajuns la dumneavoastră numai din neatenția băiatului de serviciu”.

Din păcate, bunica s-a dispensat foarte repede de ureche. Dacă ar fi păstrat-o în familie, astăzi am fi bogați, căci o ureche van Gogh autentică este cu mult mai rară decât un tablou de Leonardo da Vinci – vândută la licitație ar putea aduce o sumă de până la cincizeci de milioane de dolari!

Paradoxal, nici van Gogh nu bănuia că el însuși e o mină de aur ambulată, mai mult de atât, își pierde timpul cu „amicele” prin cărciumi ori cu Gauguin, ciondăindu-se despre cum trebuie amestecate culorile

sau dacă un lan de porumb poate fi purpuriu. Apoi cei doi dădeau la pace și mergeau la Avignon, unde încercau să împrumute câțiva franci până la sfârșitul săptămânii de la clienții cărciumilor. Amândoi ofereau un spectacol dezgustător cetățenilor respectabili ai orașului, potrivit memoriilor lui Magasin, celebrul negustor de tablouri.

* * *

„Într-o seară”, scria el, „van Gogh, deși cu urechile intacte, avea un aer foarte vinovat. *N-ai să mă împrumuți cu câțiva franci până la sfârșitul săptămânii?* m-a întrebat el. M-am simțit pur și simplu dezgustat. *Vincent, i-am spus eu, ești unul dintre cei mai mari pictori ai omenirii. Nu te mai gândi la mâncare, du-te acasă și pictează. Strădania ta va fi recompensată de milioane și milioane de franci pentru fiecare tablou în parte.* Vincent m-a întrebat cât va trebui să aștepte până când francii vor începe să-i umple buzunarele. *În jur de treizeci de ani,* i-am spus eu. Se pare că răspunsul l-a deprimat profund fiindcă nu peste mult timp și-a tăiat o ureche și a trimis-o unei prietene din Dijon”.

* * *

Magasin l-a sfătuit pe van Gogh să nu mai renunțe atât de ușor la părțile lui componente. „Și orice s-ar întâmpla”, i-a spus el, „nu cumva să-ți tai vreun deget de la mâna cu care pictezi!”

În ciuda tendinței de a privi cu pesimism faptul că munca lui avea să fie răsplătită din plin de-abia peste câteva generații, van Gogh a urmat sfatul lui Magasin, motiv pentru care astăzi superbele lui tablouri îi pun la adăpost de pericolele inflației pe cei îndeajuns de norocoși ca să aibă propriile lor avioane. Magasin a avut un moment de maximă inspirație când i-a spus lui van Gogh: „Poate că cei mai mulți oameni habar n-au de pictură, dar știu cu siguranță că un pictor e destul de mort ca să nu mai facă și alte tablouri care să reducă din valoarea colecțiilor lor”.

Traducere de PETRU IAMANDI

(Altfel de) Istorii literare gălățene
(I)

Portrete de scriitori
Stan M. Andrei

Rar mi s-a întâmplat să-ntâlnesc un scriitor atât de indiferent la menirea și rostul scrisului său în perspectiva unei evaluări critice. Nu spun că este un exemplar unic, sunt mulți scriitori, mă rog, scriitori, adică amatori care bat la porțile consacării literare convinși că opiniile critice mai mult îi încurcă, se consideră invidiați de critici, ceea ce îi face să arate rea-intenție, răutăți și să-și dovedească incapacitatea

de a în înțelege izvodirile lor a m a t o r i c e . Revendicându-și talentul direct din harul divin sunt convinși că au o misiune beatifică pe pământ, că sunt plămădiți dintr-un aluat special, diferit de cel al muritorilor de rând și că merită un loc special în această lume prozaică, anostă și plină de platitudini. Până una-alta, scot

plachetă după plachetă, umple rafturi întregi de bibliotecă și se mândresc cu zecile lor de volume - numai bune să alimenteze emisiunea lui Alex. Ștefănescu, cea consacrată tichiei de mărgăritar. Dar criticul de la TV Cultural singur, nu poate și nu va putea niciodată să cuprindă și să descurajeze imensa maculatura furnizată de numeroșii hărăziți cu har divin. Rămân în afara lecturilor sale multe cărți indigeste lipsite de orice noimă, apărute pe la edituri provinciale, cu editori anapoda, al căror scop esențial este profitul imediat și un cont cât mai burdușit în bancă.

De la epoca de tristă amintire a ideologiei proletcultiste, nu cred să fi existat în toată istoria acestei țări o inflație așa de mare de maculatură și de autori cu ifose de mari scriitori. Cunosc mulți autori (evit să-i numesc scriitori) al căror număr de volume publicate îl depășește cu mult pe cel al cărților citite în toată perioada lor de formare intelectuală. Am întâlnit mulți autori de romane care n-au auzit de Balzac, de Kafka, de Faulkner și mulți poeți care nu știu c-a existat un Goethe, un Rilke, un Holderlin sau Baudelaire. Toți se consideră scriitori și toți aspiră și se amăgesc cu iluzia unei glorii postume, dar refuză să facă un cât de mic efort pentru a se familiariza cu exigențele genului.

Ionel Necula

Se ignoră un lucru esențial: că actul de creație este un act de cultură, iar actul de cultură implică prezența unui pat germinativ, a unui fond de cunoaștere, reclamă lecturi bogate - a înanintașilor, dar și a scriitorilor contemporani, a clasicilor români, dar și a curentelor, a direcțiilor care nervurizează literatura universală. Vremea când zidarul, tractoristul, lăcătușul sau filatoarea făceau literatură după nivelul de înțelegere al clasei muncitoare, singura care conta în societatea acelor ani, când elitele adevărate erau dirijate spre Canal a devenit, bănuiesc, caducă și la fel forțele culturale sau politice care să-i asigure prelungirea anacronică. Numai că mentalitatea oamenilor se modifică mai greu, cel mai adesea după o lungă perioadă de tranziție și de bălbăială, când se face simțită nevoia unui Maiorescu imperativ, care să strige tare și cu toate consecințele asumate: În lături! Ne imaginăm ce-ar fi însemnat dacă pontiful junimist ar vedea ce fel de poezie se scrie în zilele noastre.

Deocamdată văd că n-a apărut un critic mai exigent care să descurajeze veleitarismul, amatorismul și diletantismul celor cei ce sfidează rigoarea și ignoră penibilul, cu care se răsfăț în văzul lumii, cu pretenții de primadonă.

Cu aceste gânduri cătrănite m-am aplecat asupra versurilor lui Stan. M. Andrei, pe care-l cunosc de mulți ani și nu pot spune că m-am eliberat complet de zgura ideilor redondante. Prea întâlnisem multă maculatură și prea întâlnisem mulți nechemați cu pretenții de genialitate ca să nu fiu încercat de-ndoială.

Și-a făcut debutul editorial în 1997 cu o plachetă firavă, Cântul începutului, o carte căreia editorul de la Geneza a uitat să-i treacă și ISBN-ul. Nu-mi pot explica fenomenul, dar dincolo de aceste nereguli, care-l privesc pe editor mai mult decât pe autor, ne întâmpină o poezie caldă, simțită, cu o spontaneitate imagistică surprinzătoare și cu metafore curajoase. Nu spun că nu întâlnim în această carte de debut anumite stângăcii, dar dincolo de unele băjbâieli, explicabile la orice începător, trebuie să reținem spontaneitatea imagistică, sau curajul metaforei dezinhitate. Mă încumet/ să fiu acarul/ liniilor din palmă// Cu ace de lumină/ rostuiesc macazuri// ca propriile ogoare/ să rămână grăvide/ cu sămânțe de laur. (Încumetare). Din același volum de debut mai decupez și oda adusă țaranului - adevăratul purtător de nădejde și veșnicie. Pentru oricine/ rădăcinile plantelor/ cresc în pământ// Pentru țaran/ rădăcinile plantelor/ cresc în palme// În căușul lor/ el simte deja/ recolta. (Certitudine)

Uneori, mai rar, universul poetic se prelungește într-o cosmogonie prăpăstioasă, pentru a se întâlni cu divinul. Numai de culmea albă/ aş vrea să mă atârñ/ pe ea să mă legăn/ către Calea Lactee.// Iisuse/ sunt singur/ și c-un semn ascuns/ aştept/ să mă mântui. (Numai).

(va urma)

INTRODUCERE LA O ISTORIE A CULTURII (I)

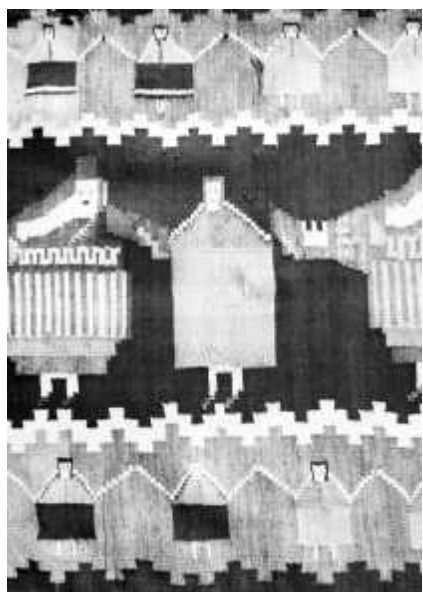
Eugen Holban

Toate civilizațiile și culturile dispărute au lăsat urme mai pregnante ori mai slabe, urme prin descoperirea cărora reușim să înțelegem deseori multe din tainele existenței lor.

Rămân însă și unele aspecte greu de elucidat, plasate probabil pentru totdeauna în zona misterelor.

Bunăoară, oricât ne-am strădui, n-am putea înțelege anumite laturi ale mentalității omului primitiv – reacțiile și direcționările psihismului său doar cu ajutorul datelor arheologice ce apar fragmentar. Ne este foarte greu să descifrăm mesajele pe care le poartă unele motive decorative de pe țesuturile de casă, mesaje aduse din începuturi imemorabile. Ne este foarte greu, de asemenea, să descifrăm legătura care există între ele și folclorul literar, literar muzical și mitologie.

Ne referim în primul rând la încărcătura spirituală – misterioasă - a antropomorfiei femeii, motive care apar cu o mare frecvență, mai ales în satele de răzeși.

Chiar și ritmul afirmării culturii și civilizației egiptene a fost atât de rapid, de spectaculos, încât ne vine foarte greu să acceptăm că totul ar putea fi consecința unei evoluții normale, desăvârșită doar

din momentul stabilirii în Valea Nilului a populațiilor alungate de pustiul în extindere. Mai mult, urmele culturii neolitice – epoca în care s-au fundamentat atât limbile flexionare ornamentica geometrizantă precum și arhitectura etc. - se pare că lipsesc din evoluția acestei strălucitoare culturi. A putut evolua oare atât de rapid o populație nomadă, stabilită în valea Nilului, plină de șerpi, de crocodili și de o vegetație bogată, dar inițial insalubră, fără **experimentul** cultural neolitic?

S-ar părea însă că adevărurile ce par a fi eminate de o impenetrabilă complexitate psiho-spirituală și socială să decurgă în fapt dintr-o neașteptată simplitate existențială. „Un efect asemănător intrucâtva impresiilor create de exercițiile unui iluzionist”, am spune. Surprinși de efectul șocant al acestor exerciții, căutăm precipitați o explicație logică, încercăm adică să supunem logicii noastre anumite date, fragmente - determinate la timpul respectiv de o cu totul altă logică. Constatăm însă cu mare surprindere, în cazul în care iluzionistul se îndură să-și trădeze unele dintre secretele sale - lucru ce se mai întâmplă totuși uneori

- cât de mult ne-a îndepărtat modul nostru de a gândi, de simplitatea logicii lui.

„Bine, bine, ni s-ar putea replica, dar în cazul exercițiului amintit este vorba de un artificiu și de o anume tehnică, de o tehnică a unui individ specializat și care a exersat mult timp până a atins o asemenea performanță. Apoi, secretele operațiilor iluzioniste se transmit, se preiau de la o generație la alta, deci nu sunt neapărat opera unui individ. Complexitatea istoriei are o altă configurație”.

Într-adevăr, așa este, dar întreaga complexitate psiho-spirituală a „omului cultural” înseamnă gândire și experiență, tradiție, înseamnă mai precis o continuă exersare a spiritului, precum și o permanentă conservare a valorilor sale. Și apoi, valorile și experiența omului nu s-a desfășurat neapărat între limitele impuse de disciplinele pe care le studiem noi astăzi. Adică, arheologie, etnologie, estetică, istorie etc.

Diriguită de sensurile existenței, o mare cantitate de energie, de inteligență umană se materializează în permanență în mod necesar. După o dezvoltare relativ unitară, secole și chiar milenii, timp în care resursele vitalității lor sunt probabil epuizate, anumite aspecte ale mentalității și logicii unei epoci par a se închide ermetic în propriile dimensiuni, subtilizându-se. Mai ales, după ce obiecte importante dar perisabile dispar din „inventar” fără urmă, situația se complică și mai mult.

Chiar și în cazul civilizațiilor de la care ne-au parvenit texte scrise, lucrurile nu sunt totdeauna clare. Sensurile unor expresii rămân deseori de neînțeles pentru noi.

Nu rareori, lingviștii sunt nevoiți să scrie mai multe pagini pentru a dezvălui câte ceva din tainele unui singur cuvânt. „Jocul” multimilenar al omului cultural nu s-a desfășurat neapărat după schemele unei logici prestabilite intenționat sofisticate. Dimpotrivă, credem că au fost căutate dintotdeauna căile cele mai simple, mai eficiente de exprimare și de expresie (dacă ne referim la creația artistică, în strictă legătură cu rezolvarea problemelor stringente. Aspirând treptat spre o înțelegere cât mai adecvată a fenomenelor ce-l înconjurau, îl solicitau, omul n-a renunțat vreodată la ceea ce îi era necesar, folositor, logic.

Prin trecerea timpului însă și prin ștergerea multor urme care îi atestau prezența sa, imaginea culturii unei epoci se comprimă, deformând adevăratul mesaj. Adevărata ierarhie a valorilor precum și poziția lor în planul semnificării se poate deteriora astfel foarte grav, lăsând loc interpretărilor subiective. Ceea ce a fost la timpul lui un fapt (un comportament) ce se desfășura probabil în clipe, zile, luni și ani, într-un context socio-cultural larg dezvoltat (reprezentat în funcție de cauzalitatea generatoare), ne este semnalat acum, după secole și milenii, fie parțial, fie prin aspecte neesențiale.

Semnificația unor elemente și puntea de legătură cu formele pe care le-au continuat în timp, rămân astfel nesezizate, ori de neînțeles cercetătorului modern, deși, în realitate lucrurile ar putea fi de o uimitoare simplitate.

Uneori ar fi de ajuns poate încă un singur element, sau poate un singur detaliu, pentru ca, la fel ca și în cazul exercițiului amintit mai sus, al iluzionistului, să intrăm în posesia unui adevăr istoric neașteptat. (va urma)

Secția Cercetare din cadrul Centrului Cultural „Dunărea de Jos” reprezentată de Anișoara Stegaru Ștefănuță, în colaborare cu Asociația „Cununița Satului” Liești, autoritățile locale, instituțiile de învățământ, Parohia Liești, reprezentată de preot Gabor Titi, în data de 6 aprilie 2012, în cadrul proiectelor „Casa satului” și „Icoana milosteniei” și-au dat concursul în vederea înființării în comuna Liești a unui centru de încondeiat ouă pentru Paști. Astfel, tineri din această localitate au avut posibilitatea să afle mai multe informații în legătură cu tehnica încondeierii ouălor, ornamentația specifică zonei noastre și totodată să încondeieze ei înșiși ouă pentru Paști, după modelele puse la dispoziție de Anișoara Stegaru Ștefănuță. La activitate au participat și tineri din comuna Movileni, dornici și ei de a cunoaște tradiția zonei noastre.

Menționăm faptul că în momentul de față în comuna Liești nu se mai încondeiază ouă pentru Paști după tehnica tradițională, acest meșteșug pierzându-se în timp. Am avut bucuria ca în decursul acestei incursiuni să o cunoaștem pe cea mai vârstnică localnică - Ileana Trandafir, născută în anul 1910, de la care am aflat mai multe informații în legătură cu tradiția încondeierii ouălor pentru Paști din zona noastră. Îi mulțumim pe această cale dumneaei și familiei sale pentru ospitalitate. Datorită dumneaei vom reuși să redăm comunei Liești mai multe modele autentice de ouă încondeiate, atestând cu acest prilej această tradiție și în această zonă. Sperăm ca acest efort să își atingă scopul, acela al reconstituirii, promovării și valorificării elementelor de cultură populară specifice zonei noastre. (A.S.Ș)

VERNISAJ

La Biserica Sf. Gheorghe din Țiglina IV, „a prins” o tradiție: de Florii, ca și în anii trecuți, în colaborare cu d-na Olimpia Ștefan (profesor la clasa de arte plastice a Centrului Cultural Dunărea de Jos) s-a vernisat o expoziție de icoane bizantine, lucrările tinerilor cursanți (o parte dintre ei în fotografia din dreapta, lângă doamna Ștefan) fiind binecuvântați de către părintele paroh Mitică Luca (foto sus).

a.g.secară (foto E. Ungureanu)

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, a participat în perioada 5-6 aprilie 2012, la Cahul, Republica Moldova, alături de Consulatul General al României Cahul, Direcția Generală Învățământ Cahul, Universitatea de Stat Cahul și Episcopia Basarabiei de Sud, în vederea realizării expoziției de artă intitulată „Bucuria Învierii”. La manifestare și-au dat concursul elevi ai școlilor de artă, meșteri populari, artiști, din Raionul Cahul, dintre care remarcăm Școala de Arte Plastice Cahul, Casa de Cultură din comuna Doina, Brutăria „Vatra” din comuna Văleni. Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a participat cu o expoziție de artă naivă (pictură, sculptură și icoană) în cadrul căreia s-au regăsit lucrări ale unor valoroși artiști din Galați și din țară, expoziție de icoană cu lucrări ale elevilor Clasei de Pictură din cadrul Școlii de Arte a Centrului Cultural și expoziție de ouă încondeiate după ornamentația specifică zonei de sud Moldovei, realizate de Anișoara Stegaru Ștefănuță din cadrul Secției Cercetare.

Anișoara Stegaru Ștefănuță

Suflet
către suflet!

Scriitorii din Basarabia uitați de Istoria Literaturii Române (1840-1918)

Radu Moțoc

IX. Un alt scriitor basarabean, uitat chiar și de Ștefan Ciobanu, este **Victor Crășescu** (publica sub numele de St. Basarabeanu) 1849-1917. Născut la Chișinău, dar cu rădăcini dintr-o familie de răzeși basarabeni, urmează seminarul din Chișinău, care era și un centru al mișcării intelectuale, rău văzut de guvernul țarist. Începe studiile universitare la Odesa, unde se înscrie la Facultatea de Științele naturii, pe care nu o termină, deoarece a fost implicat într-un proces de propagandă contra regimului rusesc, fiind nevoit să emigreze în Elveția, după care în America de Nord, unde s-a alăturat altor refugiați politici.

Reîntors la Odesa după numai doi ani, este din nou urmărit, și pentru a evita o condamnare se refugiază în România, stabilindu-se pentru început la Tulcea, apoi la Ploiești, unde era un grup de refugiați basarabeni și ruși fugiți de persecuțiile regimului țarist. Printre aceștia se găsea și Dobrogeanu-Gherea, Dr. Petru Alexandrof, Nicolae Dicescu, Filip Codreanu și alții. Urmează Facultatea de medicină din București și devine un apropiat al basarabeanului B. P. Hașdeu care îl îndeamnă să participe la cercul său literar și să publice. (57)

Debutează în revista *Contemporanul* cu nuvela „*Spirca*” care tratează viața pescarilor dobrogeni, cu care intră în rândurile povestitorilor de frunte. Publică mai multe nuvele cu subiecte diverse, precum viața din seminar a preoților basarabeni.

Doctoratul în medicină este luat cu o teză remarcată de specialiști, care tratează obiceiurile dobrogene la nașterea copiilor.

Se angajează pentru început ca medic la Buftea din jud. Ilfov, după care îl găsim la Sf. Gheorghe în Dobrogea și la Slănic Moldova, unde desfășoară o vie activitate medicală, salvând multe vieți. (58)

Înființează o societate „*Crucea Roșie rurală*”, care propunea pentru prima dată în țară înființarea de dispensare pentru țărani.

Paralel cu munca de medic, începe să scrie un roman din viața revoluționarilor ruși și un altul despre coloniștii americani, ambele rămase neterminate. Revista *Pagini alese din scriitorii români* nr. 139 îi consacră întregul număr, unde apar mai multe nuvele precum: *Furtuna*, *O zi și o noapte la Sulina*, și *Bătrânul*, toate din viața pescarilor dobrogeni. (59)

Petre V. Haneș semnalează patru volume de *Schițe și nuvele* apărute la Ed. H. Steiberg în anul 1893 și reeditate în anul 1918. Subiectele sunt foarte diverse, dela viața pescarilor din Delta Dunării la groaza prin care trec elevii la un examen de muzică. Sunt și subiecte legate de Basarabia, precum schița intitulată *În ajunul Crăciunului*, unde autorul descrie pericolul de a merge

cu sania din cauza lupilor care colindau drumurile înzăpezite, în căutare de hrană. Descrierile personajelor sunt realizate cu mult talent, care denotă un observator deosebit de înzestrat.

Romanul *Ovreul*, apărut la București la tipografia Gutenberg în anul 1898, cuprinde cinci părți. Cu toate că titlul romanului ne îndeamnă să credem că este vorba de o problemă evreiască, textul romanului evită cu eleganță acest subiect sensibil. Atmosfera redată în roman se referă la viața dintr-un sat obișnuit, în care sunt descrise atât casele dar și muncile agricole precum cositul și strânsul fânului, dar și viața spirituală la biserica din sat și chiar superstițiile țăranilor. Atmosfera rurală este completată cu personaje secundare precum preotul, învățătorul, cârciumarul etc. Acțiunea principală se desfășoară pe fondul unei lupte între doi bărbați îndrăgostiți de aceeași fată. Unul din băieții este întâmplător Isac, un fiu de cârciumar evreu din sat. Evident conflictul îndrăgostiților ține cont de mentalități, religie și stare socială. Romanul este presărat cu descrieri sufletești, redade într-o frumoasă limbă românească, presărată cu acele accente evreiești. (60)

Împreună cu B. P. Hașdeu și Zamfir C. Arbore, întemeiază revista *Amicul Copiilor*, unde publică mai multe povești și două romane de aventuri.

George Călinescu semnalează la *Bibliografia, Istoriei Literaturii Române*, într-un capitol intitulat *Micul Romanticism*, pe Victor Crășescu cu cele două lucrări: *Ovreul*, *Schițe și nuvele*, indicând eronat datele de naștere și de deces ale celui consemnat. (61)

Nicolae Iorga, referindu-se la revista *Contemporanul* din Iași, unde publicau de regulă Ioan Nădejde, Beldiceanu, Eduard Gruber, A. C. Cuza și doctorul Proca, îl semnalează și pe Victor Crășescu, care publica nuvele, precizând faptul că semnează Ștefan Basarabeanu. (62) Tot N. Iorga, pomenind de începuturile unei publicații inițiate de B. P. Hașdeu în anul 1887, *Revista nouă*, la care se asociază și Vlahuță și Delavrancea, amintește de materialele istorice publicare de Ion Ghica și de sintezele boierului moldovean Radu Rosetti. Se amintește și de materialele științifice ale lui Lazăr Șeineanu, „*la ofensiva contra lui Maiorescu*”. În această selectă participare este menționată și contribuția lui Ștefan Basarabeanu-Crășescu, cu o literatură de schițe exacte. (63)

Victor Crășescu nu se limitează la aceste două publicații semnalate de N. Iorga, ci publică „*materiale statornice cu subiecte dobrogene sau pur bucureștene în legătură cu cafenele ca Sorbona, bogate în tipuri*” în revista *Vatra*. (64)

X. Despre **Grigore Crețu-Crețescu** (1853-1933), avem foarte puține informații, dar vom semnala pe cele oferite de Nicolai V. Coban, prin intermediul lui Petre V. Haneș, culese din revista *Viața Basarabiei* din 1941.

Crețescu s-a născut în comuna Măcrești din județul Cahul. A învățat școala primară la Tomai, de unde s-a înscris la seminarul din Ismail, în anul 1867. În anul 1873, se înscrie la liceul Sf. Sava din București. Este absolvent al Facultății de Drept din București, fiind coleg cu Moise Pacu și Alex. Șonțu, ambii basarabeni. Precizăm faptul că în perioada 1856-1878, județele Cahul, Bolgrad și Ismail făceau parte

din România, așa se explică traseul favorabil parcurs de Crețescu pentru a-și termina studiile. Pentru a se întreține la facultate, era nevoit să acorde lecții particulare și chiar să fie hamal în gară. Licențiat în drept în anul 1879, a practicat magistratura la Târgoviște, Buzău, Hârșova și Tulcea. În anul 1886, a părăsit magistratura din cauza unui conflict cu prefectul din Tulcea și s-a retras ca avocat la Galați, unde este și înmormântat în anul 1933.

Fiind student la București, participă la cenaclul literar patronat de Macedonski și publică în revista acestuia, *Literatorul*. Colaborează și la revista colegului său Al. Șonțu, intitulată *Tinerimea Română*.

Se împrietenește la Galați cu Jean Bart și întreține legături apropiate cu Moise Pacu, care conducea un cerc literar, *Prutul*, fiind atras de preocupările acestuia în legătură cu Basarabia. (65)

Informațiile oferite de N. V. Coban, în legătură cu diferite titluri ale scrierilor lui Crețescu, sunt sistematizate în 11 titluri prezentate cronologic:

-Pițigoi și Mălăieș - 1880; -O întâmplare din viața lui Moș Trohin Crețu, unchiul meu - 1881; -Butuc, roman - 1882; -Suzana din Șerbănești - 1883; -Pastoi; -Școlarii; -Dreptate divină; -Simion Cocian; -De la 1848; -Dascălul Ionichie; -Cântecele mele.

Pe ultimele șapte lucrări, autorul le consideră „*mici poeme în proză scrise între 1883 și 1892*”.

Petre V. Haneș, în dorința de a le citi în vederea unei critici literare, nu găsește în bibliotecile din București decât *Cântecele mele*, scrise la Galați, în 55 pagini și publicate în anul 1891. Aceste *mici poeme de inspirație fugitivă*, sunt date cu anii 1881 și 1884.

Tot Petre V. Haneș ne precizează o caracteristică a acestor poeme, pe care a avut norocul să le găsească, ca fiind lucrări din care rezultă „*o atmosferă de simpatie pentru copiii săraci și pentru țăranul simplu*.”

Schița *De la 1848*, scrisă la Galați și publicată în anul 1915, este o aducere aminte a evenimentelor petrecute la revoluție, în satul Șocariciu din jud. Ialomița (66).

Note:

57. *Pagini alese din scriitorii români*. Publicație editată din fondul cultural al Societății Cartea Românească, nr. 139, pag. 1

58. Perte V. Haneș, lucrare citată, pag. 250-251

59. *Pagini alese din scriitorii români*, nr. 139, pag. 2

60. Ibidem, Pag. 256-265

61. G. Călinescu, *Istoria Literaturii Române*, Ediția a II-a, Ed. Minerva, București, 1985, pag. 1009

62. Nicolae Iorga, *Istoria Literaturii Românești Contemporane, Partea a doua. În căutarea fondului (1890-1934)*, Ed. Minerva, București, 1985, pag. 6

63. Ibidem, pag. 16

64. Ibidem, pag. 42, 52

65. Petre V. Haneș, lucrare citată, pag. 266

66. Ibidem, pag. 267

Să ne reamintim de Constant Tonegaru

(continuarea paginii 23)

cernând, „*tangențial în ritm foarte ocult*”, „*oră de seară pluvială*” (**Ploaia**), în însoțirile duplicitate ale vântului ce „*bântuia trena inocentă*” a „*Marchizei*” – Marea, cu trena-i dantelată. Vibrațiile ei par a-mbrățișa tot universul, „*printre stele culcându-și fruntea bolnavă*”. Aceeași dislocare frastică, după model arghezian. De ce? Pentru a-ne-nlănțui în tainic mister. (**O mie de vânturi**)

Și-n această companie sinistră, noaptea, regină a haosului universal, „*se-nindea ca un cearceafpe o targă c-un muribunđ*” (**Retrospecție**) și ființa plâpândă va presimți, firesc, că va ajunge „*în lăuntru morții*”, cuib ocrotitor. Vine un timp când nu poți ignora, nici spaimele, nici visele, nici somnul morții. Aceasta ne-ar putea aminti de un dialog pe aceeași coardă între Patrocle și Achille, personajele lui Cesare Pavese. Prometeu se tânguie: „*Clipa mă apasă... aici se suferă mult... încât dorești moartea...*”, iar Heracles va încerca să-l dezlege de robia stâncii. Și-atunci, ne-ntrebăm?! Pe Constant Tonegaru cine l-a dezlegat într-această „*lume de stânci*”? Știm, era conștient că-n această lume fiecare e ținut pe o stâncă. Însă n-avem voie-a uita că dacă miticul Prometeu trăia într-o lume de zei, monștrii pământeni din vremea lui Constant Tonegaru au fost mult mai greu de înfrânt, iar dezlegarea de stânca ucigașă nu era posibilă decât prin moarte, „*a coborî în propriul tău infern...*” (**Orfeu**)

Omul și scriitorul Constant Tonegaru „*a lăsat lumii mult semn...*” Și pentru a-l cunoaște, pentru a-i conștientiza valoarea, e nevoie de timp. Doar „ *timpul... va hotări*” (scria el însuși, în noiembrie 1946), „*dacă mi-am lăsat ori nu semnătura pe nisip...*”

Pe nisipul fierbinte al timpului, „*veghe a minții*”, suntem îmbiați a-i citi versurile din volumele: **Plantații** (1945), **Steaua Venerei** (1945-1948) și **Steaua singurătății** (1948-1952), șoptind, pe aceeași coardă a melancolicului, și versurile pe care i le-a dedicat bunul său prieten, întru veșnicie: „*Departee îngerii te-au dus, / Acolo în pământ, departee, / Povestea călătoriei e sus / Literă scrisă-ntr-o carte. // A mai rămas din tine în mine / Stea bătută în rubine*”.⁷

Note bibliografice:

1. Pompiliu Constantinescu – **Scrieri**. vol. V, Ed. Minerva, 1971, p. 120.

2. **Poezia și libertatea**, „Dreptatea”, 13 februarie 1947.

3. Constant Tonegaru – **Introducere la poezia cuvintelor**, din vol. **Plantația de cuie**. Ed. Vinea, București, 2003, p. 41.

4. Barbu Cioculescu - prefață la vol. **Plantația de cuie. Un portret al lui Constant Tonegaru**. Ed. Vinea, București, 2003, p. 23.

5. Ion Vartic – **Spectacol interior. Un Peer Gynt al poeziei**. Ed. Dacia, 1977, p. 100.

6. Cornel Regman – **Cărți, autori, tendințe**. Ed. pt. literatură, 1967, p. 310, articol, inițial publicat în Revista Cercului Literar, Sibiu, nr. 6/1945.

7. Dimitrie Stelaru – **Lui Tonegaru**, 5.02.1952.

Semnal editorial

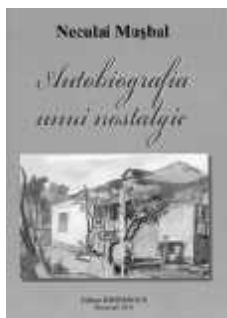
Autobiografia unui nostalgic, de Neculai Muşbal

La Editura Perpessicius din Bucureşti a apărut în anul 2011 o carte de reţinut, mai ales dintr-o perspectivă memorialistică, cu accent şi pe istoria Galaţiului: „Autobiografia unui nostalgic”, de Neculai Muşbal.

O carte care este aproape un roman, dacă nu chiar şi un fel de istorie, aparţinând se pare unui general în retragere, Neculai Balmuş (de aici Muşbal), după cum rezultă dintr-o dedicaţie de

pe pagina de gardă a volumului ajuns la redacţia noastră.

Peste 500 de pagini de carte format mare, la care se adaugă inserate paginile unui adevărat album foto în egală măsură de familie, dar şi al familiei autorului! De altfel, lucrarea este dedicată soţiei sale „Ştefania, cu nemărginită dragoste”...

Din moto-ul capitolului şapte deducem câte ceva despre viaţa... profesională a eroului: „Am avut următoarele locuri de muncă: Şantierul Naval 7 Noiembrie Galaţi, judeţeană UTM Galaţi, Administraţia centrală a Ministerului de Interne, Direcţia Generală a Penitenciarelor şi din nou Administraţia centrală menţionată”. Deşi imediat mai jos spune că primul loc de muncă a fost cu totul altul... Şi începe o adevărată frescă a anului 1947, an teribil pentru istoria românilor..

Întorcându-ne la structura cărţii, mai exact la cuprins, acesta cuprinde o „Introducere” şi zece capitole: Naşterea, Obârşia, Şcoli civile, Şcoli militare, Locuinţe, Sănătatea, Munca (adică numărul şapte, la care ne-am referit), Şcoli politice, Activităţi politice şi Familia.

Capitolul nouă începe cu intrarea în partid, mai exact în organizaţia Uniunii Tineretului Muncitor din sectorul CFR Galaţi - cu specificarea că era un fel de condiţionare pentru a putea să faci parte dintr-o echipă de fotbal. Apoi se povesteşte pe scurt despre activitatea fotbalistică, cum s-a ajuns într-o finală de mult

uitată, pierdută cu 4-7 undeva prin Bacău, după 0-7 la pauză!

Referinţele la fotbal sunt probabil mai numeroase, găsind una şi în primul capitol, la p.25, unde aflăm cum se confecţiona o minge de fotbal în vremuri de demult: „din ciorap de mătase de damă, pentru că în acele timpuri nu am văzut niciodată o minge de cauciuc. Ciorapul era umplut cât mai mult cu câlţi, cârpe sau chiar cu rumeguş, era legat o dată şi apoi se răsfrângea ciorapul formând un alt strat şi procedam așa mereu până când ciorapul se sfârşea, iar mingea avea o mărime cam cât pulpa unei femei. Deoarece mătasea ciorapului se uza repede, mingea era împletită cu sfoară”...

Desigur, acesta este un aspect minor... Cartea cuprinde aproape filosofic, aproape istoric o întreagă viaţă de om cu tot ce cuprinde aceasta: meditaţii atât asupra vieţii cât şi asupra orânduielilor politice, cu acuzaţii, dar şi frumoase amintiri, portrete de oameni care au lăsat ceva în urmă, precum, undeva la pagina 163, profesorul Ion Brezeanu...

Cam de la această pagină urmează, oarecum surprinzător, câteva pagini cu meditaţii asupra grecilor, istoriei şi mitologiei acestora... Ba continuă chiar cu istoria Romei antice. Şi nu numai...

Acestea fiind, evident aproape, în capitolul „Şcoli civile”... La un moment dat se desparte greu de istorie, „cursul cel plăcut şi plin de cunoştinţe de cultură generală de care niciodată nu te poţi sătura ascultându-le sau amintindu-ţi-le”... La „şcolile politice” sunt conspectate cursuri de filosofie ş.a.m.d. întregul tom dând impresia că autorul a vrut să lase o amintire cu adevărat de neuitat, de un eclecticism greu de încadrat, la o lipsă frunzărire nelipsind nici pagini despre Eminescu şi alţi clasici ai literaturii române, păreri despre partidul Comunist Francez, pagini întregi despre istoria comunismului în general, cu aplicaţie şi pe viaţa „personajului, de data asta fără ghilimele” (Noi, citând, trebuie să punem şi ghilimele-p.257) Vladimir Ilici Lenin... Şi încet, încet, se înţelege mai bine că nostalgiile pot fi de multe feluri, nuanţe, iar atunci când se împletesc cu unele observaţii de bun simţ asupra capitalismului sălbatic, nu pot conduce decât la concluzia că întotdeauna omul va fi lup pentru semenul său. Chiar atunci când lupul se autoîntitulează umanist, progresist, democrat ş.a.m.d.

Dar despre fabule poate cu alt prilej! „Autobiografia unui nostalgic”, o carte de indicat Ioanei Bot!

Omul de pe eşafodul de cărţi

IOANA ANDRADA TUDORIE

(CNVA)

Oraș de buzunar

În orașul cu maci sângerii
soarele nu răsare niciodată,
cerul poartă culori vineții
și înghite păsările ce-alearga...

străzile se topesc în gri stins,
în case, oamenii se-nchină,
toți au câte-un dumnezeu învins
pierdut de-a recredinței vină.

copilul din flori privește curios,
coșmarul dintre blocurile de beton,
el crede într-un vis atât de duios,
o lume nouă desenată în creion...

Nocturnă

În mâinile tale,
corpu-mi vioară devine
și naște
doar sunete alese
ca florile albastre
sub înălțimea cerului.
Gândul tău
este arcușul lăcuit
care-mi strunește
umerii albi
scălțați
în valuri de lumină.
Răsuflarea-ți blândă
devine-un Do pierdut din dor
care-mi eliberează
pielea-arzândă
de dorința unui bemol

Iubite, cântă-mi Chopin
În seara asta,
cântă-ne.

Altfel

Ei nu știu
dacă înăuntrul meu
zborul e frânt
sau penele pierdute
ori vântul strigă prea puternic,
albul iernii e prea greu...
poate înălțimile-s sfidătoare
și marea isterică...

Ei nu știu
că interiorul meu
se hrănește doar
din infinit.

150 de ani de la hotărârea care a dus la stabilirea capitalei României la București

Pentru cei care mai urmăresc doar foarte rar posturile de televiziune ori alte canale tradiționale de informare a trecut neobservată o aniversare interesantă: împlinirea a 150 de ani de când s-a hotărât ca Bucureștiul să devină capitala românilor. Aceasta dacă o fi fost marcată cumva această sărbătoare...

Colaboratorul nostru Radu Moțoc ne-a semnalat contribuția Poștei Române la sărbătoare: o coliță dantelată cu cele două steme ale Bucureștiului, prima fiind din 1862, iar cea din dreapta fiind cea actuală. În imagine vedem cortegiul domnitorului Alexandru Ioan Cuza la deschiderea sesiunii Camerelor reunite la București în ianuarie 1862.

„Copil fiind, îmi doream să fiu copac”

Nicoleta Onofrei: Tot atât de mulți prieteni aveai și când erai copil?

Angela Ribinciuc: Da. Eram 20 de copii pe scara blocului și eram buni prieteni. Făceam spectacole în uscător și jucam fotbal, fete și băieți. Când am mai crescut, în vacanțe, petreceam nopțile jucând rentz și wist, până dimineața, când mergeam să vedem răsăritul la Castrul Roman de la Tirighina. Am avut o copilărie frumoasă de tot, petrecută în Țiglina III, lângă Complexul Siretul.

N.O.: Am văzut recent o fotografie cu tine și cu fratele tău copii, în care el părea protector cu tine. Cum a fost relația cu el? Ați fost uniți?

A.R.: Fratele meu a fost și a rămas modelul meu. E mai mare cu doi ani și e un tip foarte deștept. Protector... nu așa spune, mai degrabă era foarte exigent cu mine, îmi amintesc când nu înțelegeam câte ceva la fizică, lui i se părea totul floare la ureche și voia să fiu ca el. Uniți am fost - inclusiv când am spart lustra din sufragerie

Interviu cu Angela Ribinciuc

dându-ne pase cu mingea, și mai târziu, până când el s-a căsătorit. Apoi multe s-au schimbat. Și astăzi, părerea lui contează pentru mine.

N.O.: Aveai vreun joc (al imaginației, poate?) care era numai al tău?

A.R.: Copil fiind, îmi doream să fiu copac. Seara, aveam, dacă vrei, un mic ritual: citeam în bucătărie până după miezul nopții, spre disperarea tatălui, care îmi spunea, invariabil, să nu mai consum curent. Apoi ieșeam pe balcon, unde vorbeam în gând cu luna (i-am dedicat și o poezie) și cu plopul din spatele blocului, care e de-o seamă cu mine (plopul, nu blocul). Locuiam la etajul al patrulea și atunci îl priveam de sus. Îmi doream să vină mai repede ziua în care să ajungă în dreptul balconului, să-i pot atinge crengile. Acum, când mai merg la apartamentul părinților, ies pe balcon și mă minunez cât de mare a crescut acel plop. Și mă bucur că încă nu l-au tăiat.

N.O.: De unde își trage seva și energia Angela Ribinciuc ca să fie așa cum este?

A.R.: Din toate lucrurile frumoase și din toți oamenii buni pe care-i am în preajmă. Ceea ce mă încarcă întotdeauna cu energie sunt: șofatul, drumurile la Bentu (unde s-au mutat părinții mei, în județul Buzău), jocurile cu Ana, fetița mea, muzica veche, dialogurile cu toți oamenii de la care am ce învăța și lectura unor lucruri ce mi se lipsesc de suflet. Iar când nu pot face toate astea, privesc câte o fotografie (preferabil peisaj de munte) și visez cu ochii deschiși.

N.O.: Ți-e dor de „Tranzit prin adolescență”? Ai mai putea continua acum?

A.R.: Uneori mi-e foarte dor. De starea de spirit de atunci, de sentimentul acela că cineva chiar avea nevoie de mine și că puteam face pentru acei tineri ceea ce nimeni nu era dispus, atunci, să facă. Să-i ascult, să-i înțeleg, să îi ajut să depășească obstacolele care nu erau atât de mari cum păreau la un moment dat, într-un cuvânt să-i determin să învețe să aibă încredere în ei. Acum mi-ar fi imposibil să mai fac toate astea, pentru că așa simți că iau din timpul Anei. O etapă s-a încheiat și a început o alta, atât pentru mine cât și pentru fiecare dintre ei. Mulți și-au găsit rostul, unii își mai amintesc de Tranzit, alții nu. Unii dintre ei mă sună, ne vedem și povestim, alții nici măcar nu mă mai salută. Oamenii nu sunt toți la fel, știm asta.

N.O.: Ai rămas vreodată fără cubul tău de aer în anii ăia? Ce te sufocă?

A.R.: Da, am simțit că rămân fără aer, în special în ultima perioadă de Tranzit, în 2008. Mă sufocă - și acum - la propriu, răutatea oamenilor, lipsa de toleranță, invidia, „polițele” plătite aiurea, într-un cuvânt tot ceea ce ne urăște viața.

N.O.: De-acum ai 21 de ani de presă, cum au fost primii ani?

A.R.: Primii ani, paradoxal, au fost cei mai frumoși. Prin prisma colegilor de atunci, a entuziasmului pe care îl aveam (și la Radio Galați, cu echipa de început, și la Viața liberă, după 1993) și a atmosferei calde, de familie, pe care acum o regăsesc din ce în ce mai greu. Am învățat multe, m-am străduit să iau doar ceea ce am considerat că mi se potrivește și să greșesc cât mai puțin, în toți acești ani.

N.O.: Cum a fost să scrii pe Politic?

A.R.: Păi... cum să fie? A durat aproape un an pâna m-am dezmeticit și m-am obișnuit cu politicienii de atunci (era în 1994), după care m-au dat din nou la Cultura, apoi la Eveniment și... surpriză, încă un an la Politic! Dar a fost o experiență interesantă, în ansamblu, pentru că politicul nu acaparase totul, cum se întâmplă astăzi. Mai era o oarecare decență, mai erau oameni valoroși, într-un cuvânt era totul... suportabil.

N.O.: Textele tale îmi par un fel de îndreptar pentru somn rău, pentru un vis rău. (Miracolul, speranța, mugurul, oaza, toate apar acolo.) Ce părere ai despre textele care sunt expresia unui somn rău?

A.R.: Am și din astea, dar mai puține. Chiar mă întreba un prieten pe blog dacă eu am scris vreodată un cub trist și i-am dovedit că da. Așa cum am mai spus, tot ce scriu e inspirat din ce am trăit, aflat sau simțit. Și cum nu putem fi tot timpul optimiști, simțim, uneori, cum ne fuge pământul de sub picioare. Atunci contează să avem de ce sau de cine să ne agățăm. În „Sahare și fântâni” am preferat să aleg texte mai senine pentru că știu din experiență că împovarați și triști nu folosim nimănui. Mi s-a întâmplat, în viață, exact când simțeam că nu mai găsesc soluții, să întâlnesc oamenii potriviți care să-mi dea răspunsurile de care aveam nevoie. Cred că singurătatea e cel mai periculos inamic.

N.O.: Cel mai rău vis?

A.R.: De trei ani nu îl mai am. Se numea „Angela nimănui”.

N.O.: Când are nevoie Angela de umbrelă?

A.R.: Atunci când simt că oamenilor le e mai ușor să fie răi decât buni. Însă încerc să le fac față și îmi amintesc vorba lui tata, să nu mai bag toate nimicurile în seamă...

A consemnat Nicoleta Onofrei

The winner is...

Mitruț Popoiu

Artistul aflat în culmile carierei va aprecia întotdeauna noul ca vulgar, tăios, murdar, lipsit de perspectivă și de profunzime. Ba mă înșel. Am contraexemple cât să le număr cel puțin pe degetele de la o mână. Dali, Picasso, Witkacy în pictură, Schönberg și Petrucciani în muzică... Mă înșel din nou, Petrucciani a murit la 36 de ani, un pic mai tânăr decât Eminescu. Mda, trebuie să admit, nu există regulă. Artistul poate tot atât de bine aprecia noul, dar îl poate respinge. Cu obiecții bune. Artistul fictiv George Valentin, aflat la apogeul fictiv al carierei prin 1927 acceptă cea de-a șaptea artă. Ar fi culmea să o respingă, tocmai de pe spuză ei își trage succesul. Dar se blochează undeva, într-un moment în care ar spune: „până aici, mai mult nu îmi permit, fiindcă mă neg pe mine însumi”. Arta mimei e mult mai mult decât simplul joc de scenă pentru actorul de cinema de altădată. Pentru acesta, sunetul e un coșmar de-a binelea. Vocea cuiva, loviturile într-un perete, căderea unei lingurițe într-un pahar, ori zgomotul simțit când deschizi geamul, totul este o durere care te aruncă afară dintr-o stare sa de spirit, care diluează efectul pastilei de artă. Așa s-ar fi întâmplat prin anii de la începutul celei numite pe atunci „Marea criză”. Nu

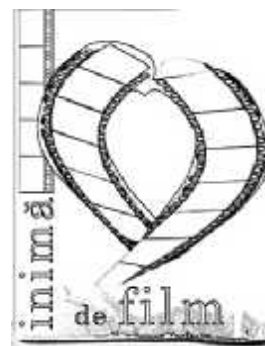

am idee cum au acceptat Clark Gable sau Vivien Leigh kinetoscopul și filmul cu sunet, probabil credeau că e o barbarie. Da de unde! La vremea când erau celebri, exista filmul cu sunet de fapt de vreo 15 ani! Bine bine, atunci filmul color... Da, aici așa e, nu au jucat în asemenea barbarii.

Dacă anul trecut Academia fusese cucerită de filmul englezesc, nici acum premiul nu rămâne în America. De astă dată pleacă la Paris, cu regizorul Michel Haznavicius, care cucerește publicul, paradoxal, cu rețeta servită de acest veac. Înnoirea noului înseamnă de data asta o privire peste umăr către epoca apusă, căreia îi descoperă noi valențe. Mulți vor savura filmul mut și alb negru doar din snobism și din iubirea față de unele chestiuni să le zicem exotice și trecătoare, fără a-i judeca într-adevăr valoarea. Alții mai sinceri sau mai neași, ori pur și simplu slabi de înger, vor face ca acei spectatori din Anglia, care și-au cerut banii înapoi pe bilete după 10 minute de vizionare, crezând că au greșit sala și au nimerit la filmoteca de aur. Romantismul unei ploii în alb negru, parcă opusul

vestitei scene „Singin’ in the Rain” va fi digerată de publicul destul de sătul de Marea Mahmureală și de Avatar-uri.

Nu aș crede că prea puțin cunoscutul Haznavicius și-a dorit pur și simplu să șocheze publicul cu un exotism à la France. Mai degrabă amintește de o epocă în care filmul era mai multă artă. Culmea, rețeta lui are succes, făcând un elogiu artei cinematografice interbelice, dar și business. Puțini regizori se pot lăuda azi că au avut un film cu buget de 15 milioane de dolari și actori de marcă aproape ioc, iar astfel să dea lovitură pe piață - pe piața cinematografică .

The Artist, 100 min.

Regia:

Michel Haznavicius

Cu: Jean Dujardin,

Bérénice Bejo

Tema „nu mai e timp de o nouă epocă: așa e viața” era poate o noutate pentru Artistul lui Haznavicius, azi e o banalitate. Acum conservatorismul în artă este mai degrabă un barbarism, iar epoca originalului nu pare a da semne că se apropie de apus. Înlocuim totul. Nu doar arta, chiar și viața. La fiecare trimestru, în prima zi de

marți, oamenii scot la colțul blocului televizoare, frigidere, aspiratoare, mai nou chiar și monitoare LCD. Da, aproape toate dispar aproape instantaneu, dar or să se schimbe vremurile, că așa e viața. Vine vremea să schimbăm casele devenite mașini de locuit, oamenii iubiți, care sunt doar păpuși cu care ne petrecem timpul, poate neamul, poate țara. Așa e viața.

Să ne întoarcem la oile noastre. Artistul interpretat de Jean Dujardin este într-adevăr un artist. Vanitos din cale-afară, unul ca el moare fără public, tot așa ca ca peștele fără apă. În postura celui uitat, față în față cu monstrul egoist din sine însuși, începe să nu mai creadă în propriile valori de odinioară și este ispitit de întrebarea: nu m-am înșelat? Între timp, artiști muzicali, de teatru sau de literatură au apus în acest fel, pradă propriilor lauri și ai slăbiciunilor. Nu este cazul aici, într-un film care copiază până la capăt tipologia cinematografului vechi, acolo unde eroul triumfă la final. Al nostru își găsește echilibrul în Peppy Miller, o fostă admiratoare care îi luase locul în inimile tuturor, interpretată de Bérénice Bejo, nimeni alta decât inspirata soție a inspiratului regizor.

Premii pe linie pentru pelicula franceză mută, poate prea multe, de cântit am mai putea măcar câteva paragrafe. Personal, i-aș fi dat statueta lui Clooney, dar să mai aștepte până în Februarie următor. Deocamdată tragem cortina peste un film cu imagine, muzică, scenariu, joc actoricesc și regie excelente.

CINCI POSTAZE TEXTILE

Mariana Tomozei Cocoș

Expoziția deschisă la Muzeul de Artă Vizuală din Galați oferă publicului întâlnirea cu cinci creatoare a căror capacitate specială de a transgresa limitele tradiționale ale genurilor artistice este continuată în mod firesc de implicarea lor activă în promovarea noilor tendințe din domeniul artelor vizuale: Miruna Hașegan, Cornelia Brustureanu, Ecaterina Marghidan, Mădălina Vieriu și Cristina Hîrțescu.

Ele au fost inițiatoarele unei ample manifestări, Trienala Internațională de Artă Textilă TEXPOART, din Iași, aflată anul trecut la a doua ediție și care a polarizat atenția asupra celor mai inedite "ipostaze textile" ale unor creatori veniți de pe diferite continente, dar cu o preocupare comună, aceea de a

Lucrarile **Cristinei Hîrțescu** și ale **Mădălinei Vieriu** se impun atenției prin capacitatea de a sugera stări meditative, chiar cu un fior metafizic, prin armonia inedită creată de raportul dintre forme, culori, texturi, în spațiul compozițional.

Întregul

ansamblu al expoziției este foarte dinamic, foarte solicitant pentru privitor, datorită aparentului amalgam de procedee și tehnici (în realitate foarte bine stăpânit de protagoniste ca efect vizual), și mai ales datorită stratificării mesajelor plastice și ideatice. Aș spune că propunând-ne imagini ce par artisanale, la o abordare superficială, cele cinci protagoniste oferă un traseu foarte complex, de o mare expresivitate, având menirea de a problematiza, de a pune sub semnul întrebării chiar realitatea ce ne inconjoară și modul nostru de a o aborda.

Inițiativa deschiderii și organizării acestei expoziții la Muzeul de Artă Vizuală din Galați îi aparține lui Alexandru Pamfil, care s-a dedicat în ultimii ani unui studiu metodic ce urmărește punerea în valoare a tendințelor actuale din artelor vizuale în zona Moldovei, o zonă pe cât de bogată în tradiții pe atât de interesantă în diversitatea și inventivitatea soluțiilor plastice configurate în arta ultimelor decenii.

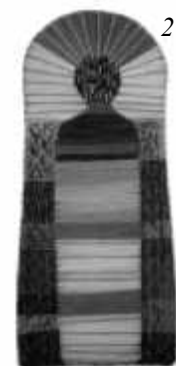
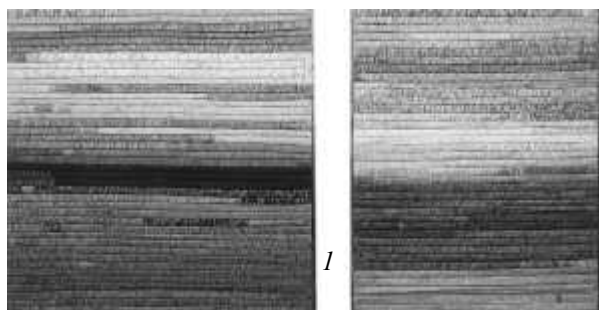
nu limita din punct de vedere tehnic invenția artistică.

Este important să subliniem acest aspect programatic al demersului lor, deoarece el implică un dinamism, o disponibilitate pe care le regăsim în însăși substanța operei lor. Câteva elemente comune se configurează din lucrările celor cinci creatoare: evitarea decorativismului pur, cultivarea tridimensionalului și în special apelul la cele mai diverse procedee tehnice, unele dintre ele considerate până nu de mult, „non-artistice”, ne-frecventabile din punct de vedere plastic.

Având o amplă experiență în domeniul obiectului textil, Miruna Mihaela Hașegan expune o suită de lucrări care captează privirea prin opulența și fastul coloritului, al texturilor și materialelor, dar și prin

sugestia sacrului sau prin reflecția asupra lumii care ne inconjoară, la care invită creațiile sale.

Un fast ciudat afișează suita de obiecte din seria „Bar” a Ecaterinei Marghidan, ce pare a fi o aluzie la fetișizarea unor idei, habitudini umane, forme artistice, în timp ce compozițiile abstracte ale Corneliei Brustureanu au darul de a reconstitui prin formă și culoare un spațiu cu conotații din lumea muzicii.

5

Liviu Nedelcu: „Drumul spre înălțare”

În creația sa, pictorul focșănean Liviu Nedelcu (n. 26 februarie 1962, Petrești - Bacău, absolvent al Facultății de Arte din Iași, clasa profesorului Dan Hatmanu, președinte al Filialei Vrancea a U.A.P.R., profesor și director al Școlii de arte din Focșani, cu peste 20 de expoziții personale și numeroase participări la manifestări colective din țară și din străinătate, deținător al unor importante premii naționale) pendulează între figurativul cu ecouri expresioniste și gestualismul abstract, direcții sesizabile și în expoziția sa de la Muzeul de Artă Vizuală, intitulată „Drumul spre înălțare” (curatori, Eduard Costandache și Dan Basarab Nanu). Lucrările prezentate sunt axate pe tema sacralității, în speță fiind vorba de nașterea

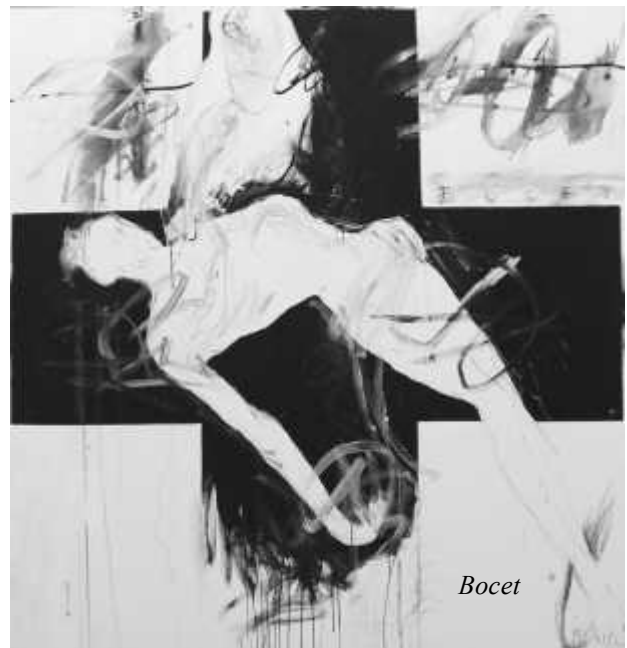
Compoziție
II

Mântuitorului Iisus Hristos și drama pe care o trăiește pe pământ, jertfindu-se pentru a ispăși păcatele lumii, pentru împăcarea umanității cu Divinitatea. Se cuvine să amintim mai întâi seria tablourilor în care sunt înfățișați Maica Domnului și Pruncul Iisus. Sunt lucrări care cuceresc prin simplitatea lor, prin frumusețea și puritatea chipurilor protagoniștilor. Linia de contur este clară și precisă, coloristica se reduce la prezența unui monocromatism care exprimă liniște și seninătate, bucuria pe care Mama o trăiește alăptându-și sau ținându-și Fiul în brațe. Cele două compoziții în care pictorul folosește mai mult albastrul transparent, cu pensulații de o mare finețe, sunt unele dintre cele mai frumoase din expoziție. „Intrarea în Ierusalim” este tabloul care anunță șirul patimilor Fiului Omului, umilința și batjocora la care va fi supus, culminând cu osânda de a fi ucis prin răstignire. O altă serie de tablouri îl prezintă pe Iisus Hristos crucificat. Sunt imagini zguduitoare, care prin cromatica de o mare sobrietate, cu contraste puternice, exprimă jertfa Mântuitorului lumii, a celui pe care Sf. Ioan Botezătorul îl numea „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii”. Jertfa, care în credința creștină, instituie de fapt un nou legământ între Dumnezeu și oameni, prin care aceștia din urmă dobândesc viața veșnică. În una din variante, cea intitulată „Semn IV”, cu fondul de un negru intens, pe care este configurat aproape sculptural trupul lui Iisus, asistăm parcă la momentul când acesta și-a dat sufletul, când „s-a făcut întuneric peste tot pământul și catapeteasma templului s-a rupt în două,

de sus până jos”, cum se menționează în Sfânta Evanghelie după Marcu (vs. 33, 38). Alte scene, precum Maria ținând în brațe trupul neînsuflețit și plin de răni a celui care va învia peste trei zile, Plângerea lui Iisus, Învierea etc., sunt la fel de dramatice, iar durerea se transmite direct și privitorului. În aceste compoziții, reprezentarea figurativă, asigurată

printr-un desen riguros, conviețuiește cu gestualismul abstract al culorii. Tușele sunt largi și spontane, dezinvolve, se arcuiesc, se întretaie sau urmează direcții imprevizibile, alcătuind o țesătură în care se simte din plin tensiunea momentelor immortalizate pe pânză, febra cu care artistul își transcrie plastic trăirile sufletești. Și în aceste tablouri culorile de acrilic predominante sunt albul și negrul, cărora artistul le adaugă puțin galben luminos, albastru și roșu. Nu am întâlnit pe simeze unele din lucrările reproduse în catalog, în care artistul folosește mai mult culoarea, iar pensulația gestualistă alcătuiește un fel de vârtej cromatic. Crucea, cel mai important simbol al creștinismului, semnificând „misterul inepuizabil al credinței în întruparea Domnului, în pătimirea și moartea prin răstignire a Mântuitorului nostru Iisus Hristos”, apare și ea reprezentată ca imagine individuală în câteva lucrări, fiind înfățișată în forma ei latină și greacă, emoționând mai ales prin felul în care Liviu Nedelcu distribuie culoarea pe suprafața pânzei. „Glosele pe tema

Bocet

critică, marcate de inevitabila trimitere la teritoriile sacralității, notează criticul de artă Valentin Ciucă în prefața catalogului, fac din viziunile esențializate prin simbol o trimitere la vechile icoane din spațiul transilvan și al Moldovei. Marea lecție a Bizanțului, icoanele bizantine, îi îngăduie lui Liviu Nedelcu să scrie prin imagini desprinse de orice canon și să adapteze pe gustul omului modern povestea simplă și dramatică a celui care s-a sacrificat pe sine, pentru ca noi să putem face, în voie, semnul crucii”.

Liviu Nedelcu folosește foarte des în lucrările sale din această expoziție și înscrisurile, textele. Uneori chiar din abundență. Unele sunt descifrabile, reproducând texte din Sfintele Evanghelii, altele îi aparțin. Întotdeauna ele se integrează spațiului compozițional, contribuind prin prezența cuvântului la sporirea expresivității tablourilor. Într-un tablou, ce evocă momentul Invierii, citim: „Dacă Hristos n-a înviat,

zadarnică este atunci propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră”. Pe un altul a scris cu majuscule: „S-a răstignit pentru noi oamenii”. Cuvintele „Răstignește-L!”, „Răstignește-L”, adresate lui Pilat de mulțimea învrăjbită, dornică de sânge nevinovat, sunt întâlnite și ele. Pe o lucrare, în care este figurată crucea latină, autorul a scris: „Cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; iar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu”. Mai trebuie să menționăm pe lângă dimensiunile mari ale majorității tablourilor, unele de-a dreptul monumentale, și deplina libertate de expresie a artistului, nonconformismul cu care construiește, neținând seamă de îngrădirile canoanelor impuse de erminii. Arta sa este deschisă soluțiilor limbajului post-modern, iar ceea ce iese de sub penelul său poartă amprenta profesionismului unui creator inventiv, original, cu o imaginație fertilă, a cărui pictură are individualitatea stilistică a creatorului ei.

DICȚIONAR

- Artiști plastici gălățeni (60)

IOAN, Tudor - pictor. S-a născut la 28 februarie 1958, în București. După ce a trăit o perioadă de timp la Tecuci, pe când era elev în clasa a V-a, și-a urmat părinții la Galați. A urmat Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” apoi, după ce a luat lecții cu pictorul Ion Gânju, s-a înscris la Facultatea de Arte Plastice din Iași, pe care a absolvit-o în 1983. Aici a studiat mai

întâi, timp de doi ani, sculptura cu Florea Vladimir și Dimitrie Căileanu, după care a trecut la pictură, atras de profesorii Corneliu Ionescu, Ion Neagoe și Dimitrie Gavrillean. Este membru al U.A.P., Filiala Galați, din 1990. Doctor în arte vizuale. Profesor și director la Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin”, profesor, din 2008, la Facultatea de Arte Plastice, Decorative și Design din cadrul Universității „Dunărea de Jos” Galați. Membru fondator al Grupului „Axa”. Expoziții personale: București (1984); Galați (1987, 1990, 2001). Participări la expoziții naționale: Oradea, Muzeul Țării Crișurilor (1986); București, Bienala de grafică, Sala Dalles (1987); Bacău (1990); Piatra Neamț (2000); Galeria Apollo, București; Muzeul de Artă Vizuală Galați; Bienala de Portret Tuzla (2004); Galeriile de Artă Buzău (2005); „Artă și Sacralitate”, Galeria de Artă Foclanii (2011). Participări la expoziții de grup: 1983, Galeriile „Victoria”, Iași; 1984-2000, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați; 1995, Galeria Podul, București; 1996, Brașov. Expoziții cu grupul AXA: 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; 1997, Galeriile Cupola, Iași; 2000, Galeria Helios, Timișoara; 2000, „Donau Fest”, Muzeul de Artă Vizuală, Galați; Sala Radio, București; Piatra Neamț; 2001, Muzeul de Artă Constanța. Participări la expoziții din străinătate: Galeria „Blu di Prusia”, Padova, Italia (1997); Centrul Cultural Român, Paris, Franța (1997); „Între real și ideal”, Galeria de Artă „Aripa”, Torino, Italia (2011). Participări la Tabere de creație și simpozioane naționale: Câmpulung Moldovenesc (1987); Lugoj (1989); Durău (2000); Galați, „Arta ca viață”, Muzeul de Artă Vizuală (2006). Premii: Medalia Meritul Cultural clasa a III-a, Categoria C - „Artele plastice” (2004). Are lucrări în colecții de stat și particulare din România, S.U.A., Franța, Italia, Austria, Canada.

Începuturile sale în pictură și grafică stau sub semnul școlii ieșene de artă, pictorul cultivând în lucrările sale un lirism cald și discret, cu vădite accente simbolice. Ca genuri preferă compoziția cu mai multe personaje, portretul și mai

FILOLOGUL THEOFIL SIMENSCHY, PROFESOR LA SEMINARUL „SF. APOSTOL ANDREI” DIN GALAȚI

-Precizări biografice -

Pr. Eugen Drăgoi

křosofhia

În ziua de 15 decembrie 1968 se stingea din viață profesorul universitar emerit Theofil Simenschy (n. la 27 ianuarie 1892). În necrologul ce i l-a dedicat, Traian S. Diaconescu afirma că defunctul a fost „unul dintre cei mai luminați dascăli și învățați ai Universității din Iași”, iar prin moartea sa „tradiția filologiei clasice românești a pierdut un autentic magistru și un strălucit învățat

al cărui nume a depășit demult hotarele țării¹.

Am citat aceste aprecieri, ca preambul al materialului de mai jos, care se dorește o scurtă contribuție la clarificarea unui fragment din biografia marelui filolog și lingvist ieșean, de la a cărui naștere s-au împlinit anul

acesta 120 de ani.

Puțini știu că profesorul Theofil Simenschy, celebrul traducător din sanscrită în românește al cărților fundamentale ale literaturii vechi universale, precum *Panciatantra* (1932-1936), *Upanișade* (1937), *Mâhabhârata* (fragmente, începând cu 1937), traducător din limba greacă veche al lui *Herodot*, *Platon*, dar și *Dionisie Pseudo-Areopagitul* (1936, în colaborare), autor al volumului *Studii asupra Noului Testament și a Septuagintei* (1936), precum și al lucrării de referință din domeniul literaturii sapiențiale *Un dicționar al înțelepciunii* (postum, 1970), a fost, la vârsta de 24-26 de ani, profesor la Seminarul teologic „Sf. Apostol Andrei” din Galați.

Lucrările publicate până acum referitoare la parcursul biografic al acestui eminent dascăl oferă date contradictorii și inexacte despre perioada sa de profesorat la seminarul gălățean. Astfel, într-un *Curriculum vitae* se afirmă că între anii 1918-1919 a fost profesor suplinitor la Seminarul

Teologic din Galați și la Liceul Național din Iași². Tr. S. Diaconescu scrie că în 1918 Simenschy „își reia... funcția de profesor suplinitor, acordată în 1916 la Seminarul Sf. Andrei din Galați”³. Afirmarea respectivă este preluată întocmai, șase ani mai târziu de Ionel Maftă⁴. De asemenea, într-un *Dicționar de lingviști și filologi români*⁵ citim că profesorul Simenschy ar fi activat la seminarul gălățean în intervalul 1916-1926!

În volumul dedicat istoriei școlilor din Galați⁶ autorii consideră că Theofil Simenschy a fost dascăl la Seminarul Sf. Ap. Andrei între anii 1915-1918, informație preluată întocmai și de pr. drd. Lucian Petroaia care crede însă că a predat „la Catedra de limbi clasice”⁷ a acestei școli. Și noi, la rândul-ne, în urmă cu șapte ani, bazându-ne pe o informație de arhivă⁸, care s-a dovedit ulterior incompletă, am afirmat că profesorul Simenschy a predat istoria la Seminarul din Galați între 1915-1916⁹. În fine, tot o informație greșită găsim și în *Dicționarul general al literaturii române*¹⁰, în care se afirmă că Theofil Simenschy a fost profesor la Seminarul „Sf. Andrei” din Galați, între 1912-1916.

Alți autori când se apleacă asupra reperelor biografice ale profesorului Simenschy nu pomenesc deloc perioada profesoratului său la Galați¹¹.

Cercetând în arhiva seminarului gălățean, am descoperit o scrisoare a filologului ieșean, adresată directorului acestei școli, prin care solicita un certificat de atestare a perioadei în care a funcționat ca profesor acolo și ce salariu a primit. Scrisoarea, purtând data 20 august 1943, a fost înregistrată în cancelaria seminarului în ziua următoare, iar directorul în funcțiune, preotul Constantin Todicescu, prin rezoluția aplicată, dispune eliberarea actului cerut¹². Din această scrisoare a lui Theofil Simenschy ne dăm seama că semnatarul ei știa foarte bine în ce perioadă a activat la Galați. *Cererea profesorului Simenschy și răspunsul oficial al seminarului fac lumină în privința adevăratei perioade a activității acestui dascăl de excepție, în calitate de profesor de școală secundară la Galați.*

Seminarul va elibera certificatul abia peste două săptămâni. Motivul întârzierii l-a constituit schimbarea între timp a directorului școlii. Astfel, preotul Constantin

Todicescu demisionează de la conducerea seminarului, pe data de 1 septembrie 1943, fiind înlocuit cu preotul profesor Scarlat Porcescu transferat din postul de profesor de la Seminarul din Roman¹³. În documentul respectiv (certificatul nr. 2254 din 3 septembrie 1943) – unul din primele acte oficiale semnate de noul director – citim:

„Se certifică de noi, Directorul Seminarului Teologic (în original, dintr-o greșeală de dactilografie s-a scris Teologic) Sf. Andrei din Galați, că dl profesor Theodor (sic!) Simenschy, a funcționat la acest Seminar în calitate de profesor suplinitor la 11 ore de istorie, cu începere de la 1 mai 1916 și până la 31 aug. 1918, numit fiind cu ordinul nr. 37727/1916.

În tot timpul a primit salariul de 336 lei lunar din care s-au făcut cuvenitele rețineri de 10% pentru Casa Generală de Pensiuini.

Absențe nu (a)¹⁴ avut.

Drept care am eliberat prezentul certificat, spre a-i servi la întocmirea fișei de pensiuine”¹⁵.

În copia dactilografiată a acestui document sunt trecuți ca semnatori directorul Scarlat Porcescu și secretarul Ioan Malciu, dar semnăturile lipsesc.

Așadar profesorul ieșean Theofil Simenschy a predat istoria la Seminarul Sf. Ap. Andrei din Galați, ca profesor suplinitor, în intervalul 1 mai 1916-31 august 1918, adică în ultima parte a anului școlar 1915/1916 și pe parcursul anilor școlari 1916/1917 și 1917/1918, respectiv în perioada Primului Război Mondial. Sperăm că acest „mărunțiș biografic” închide „dosarul” aproximărilor publicate până acum, în legătură cu perioada gălățeană a profesorului și filologului Theofil Simenschy.

Note:

¹ Traian S. Dumitrescu, *Theofil Simenschy*, în „Analele Științifice ale Universității «Al. I. Cuza» din Iași”, secțiunea III, e. Lingvistică, tomul XV, Iași, 1969, p. 138.

² Theofil Simenschy, *Curriculum vitae* [Chișinău, 1938], p. 1. Exemplar aflat în Biblioteca Academiei Române, București, cota II 165532.

³ Traian S. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 138.

⁴ Ionel Maței, *Personalități ieșene*, vol. II, Omagiu, editat de Comitetul de Cultură Și Educație Socialistă al jud. Iași, 1975, p. 245.

⁵ Editura Albatros, București, 1978, p. 229 (autoare: Jana Balacciu, Rodica Chiriacescu).

⁶ Ioan Brezeanu, Gh. S. Ștefănescu, *Școala gălățeană, 1765-1948*, Editura Geneze, Galați, 1996, p. 354.

⁷ Pr. drd. Lucian Petroaia, *Seminarul teologic „Sfântul Apostol Andrei” în perioadele 1878-1893, 1908-1948*, în vol. pr. drd. Lucian Petroaia, pr. Eugen Drăgoi, pr. prof. Costel Bulgaru, „Seminarul teologic «Sfântul Apostol Andrei» din Galați, școală a apostolatului la Dunărea de Jos”, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2008, p. 111.

⁸ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond Seminarul Sf. Andrei, dosar nr. 48/1915-1916, nenumărat.

⁹ Pr. Eugen Drăgoi, *Profesori reprezentativi ai Seminarului „Sfântul Apostol Andrei” din Galați*, în vol. „Tinerii creștini și provocările globalizării”, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2005, p. 193. Revenim asupra acestui înscris publicistic în lumina documentelor descoperite recent.

¹⁰ Publicat la Editura Univers Enciclopedic, București, 2007, lit. S/T, p. 202 (articol semnat de Alexandra Ciocârlie).

¹¹ Ne referim la: Ștefan Cuciureanu, *Theofil Simenschy*, în „Analele de lingvistică și istorie literară”, tom. 19, Iași, 1968, p. 245; C. Poghirc, *In memoriam Theofil Simenschy*, în „Studii clasice”, XI, Editura Academiei RSR, București, 1969, p. 429; Gavril Istrate, *Theofil Simenschy*, în „Dacia literară”, anul VIII, nr. 4, Iași, 1997, p. 46-48.

¹² *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond „Seminarul Sf. Andrei”, dosar nr. 150/1942-1943, f. 268r.

¹³ Despre demisia pr. C. Todicescu și numirea ca director la Seminarul Sf. Apostol Andrei din Galați a pr. Scarlat Porcescu vezi *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond „Seminarul Sf. Andrei”, dosar nr. 150/1942-1943, f. 274, 275, 294, 305.

¹⁴ Paranteza ne aparține.

¹⁵ *Arhiva Arhiepiscopiei Dunării de Jos*, Fond „Seminarul Sf. Andrei”, dosar nr. 150/1942-1943, f. 269r. Nădăjduim că originalul va fi fost corectat; în cazul când a fost expediat astfel, probabil că l-a amuzat pe profesorul specialist în filologie!

Concurs literar la C.N.V. Alecsandri

Prima ediție a Concursului național de creație literară „Anton Holban” a fost organizată de elevi și cadre didactice de la Colegiul Național „Vasile Alecsandri”. Radu Dragomir, elev în ultima clasă a colegiului și profesoara Mariana Lazanu au fost sufletul concursului cu o participare numeroasă: s-au primit lucrări din 18 județe ale țării. Impactul național s-a datorat eforturilor unui alt elev de la CNVA, Andrei Florea.

Librăria Humanitas din Galați a fost gazda festivității de premiere a celor zece câștigători. Centrul Cultural „Dunărea de Jos” a oferit cu dărnicie cărți, iar Grupul Școlar de Marină a pus la dispoziție locurile de cazare pentru câștigătorii veniți din țară, invitați fiind și scriitorii Andrei Velea, Victor Cilincă și Stela Iorga. La secțiunea eseu liber au fost laureați Anton Ana Maria (Bacău) - Premiul I; Ilie Diana (Galați) și Ilie Ramona (Galați) - Mențiune. Luchian Bogdan (București) a luat Premiul II la secțiunea poezie și Mențiune la proză scurtă. Neagu Raluca Leontina (Călărași) și Voinea Alexandru (Galați) au primit câte o Mențiune la secțiunea poezie.

La proză scurtă, Neagu Miruna (Galați) a luat Premiul II și Racoviță Radu Adrian (Galați), Premiul III. Ștefăniu Georgian (Tecuci) a primit Mențiune la eseu liber și Premiul II la proză scurtă. Pintică Alexandru (București) a fost câștigătorul Premiului III la secțiunea teatru scurt.

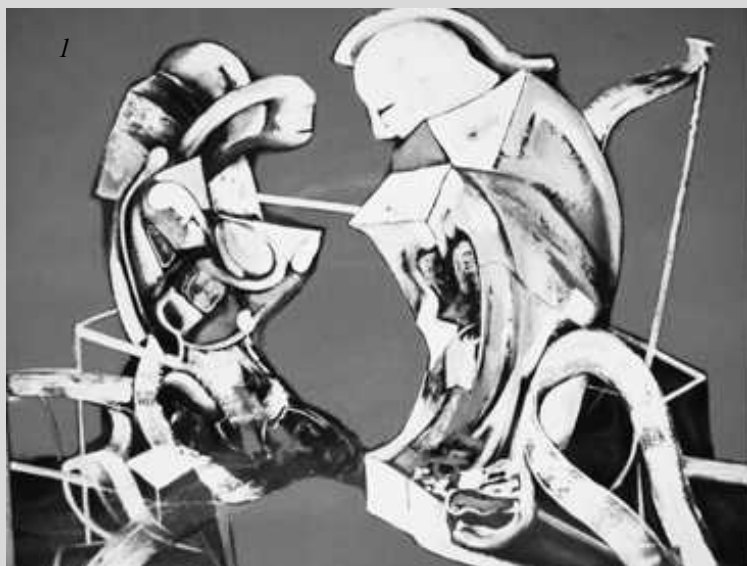
DICTIONAR

continuarea paginii 43

puțin natura statică. Sub raport cromatic predomină griurile sensibile, gama de ocure, Siena naturală - culori care imprimă tablourilor o muzicalitate autumnală, nostalgică. Încet, încet, mai ales după constituirea grupului „Axa” (1995), Tudor Ioan se îndepărtează de școala ieșeană de pictură, în spiritul căreia se formase, căutând noi tehnici, noi mijloace de exprimare plastică. Îl satisface suportul acoperit cu ipsos, preparat pentru a deveni permeabil pentru culoare. Influențat de gestualism (action painting), creează o serie de lucrări în care pensulația este largă, spontană și nervoasă. Cromatica rămâne la fel de sobră („Înger căzut”, „Armură”, „Compoziție I, II”). Apelează însă și la culori puternice, de contrast, folosind roșul și galbenul intens pe care le alătură foiței de aur („Natura statică, altfel”, „Oedip și Sfinxul”, „Venus din Milo cu floare”, „Cuibul”). Structuri ale corpului uman descompus, ale corpului animalelor și păsărilor îi dau posibilitatea folosirii unui desen viguros, cu forme contorsionate, ce trezesc un sentiment de neliniște. În lucrarea de mari dimensiuni „Vălul timpului”, pornind de la pictura de pe pereții exteriori ai bisericii Sucevița, artistul dă o interpretare personală misterului vieții. La baza de jos, figurile pictate sunt abia vizibile, pentru ca în cele din urmă imaginea lor să se piardă până la dispariția completă, rămânând doar o suprafață albă, semn că nimeni nu a dezlegat încă felul cum începe și când se termină viața pământeană, ce urmează dincolo după trecerea omului în neființă. Preocuparea pentru tematica religioasă și pentru crearea unei atmosfere cu un aer de solemnitate liturgică predomină și-n compozițiile „Poarta”, „Tăcere”, „Înger”, „Armură”, „Punerea în mormânt”. Deși în majoritate de mari dimensiuni, pânzele lui Tudor Ioan nu sunt încărcate, ansamblurile sunt aerate, formele sunt de cele mai multe ori tumultuoase, energice, riguros construite, trădând un spirit interiorizat, neliniștit, care în forumul său interior se frământă, se zbuciumă, eliberarea găsim-o în opera picturală. Tablourile de pictură abstractă, create în ultimii ani, deschid o nouă etapă în evoluția sa, confirmând vocația pentru culoare și capacitatea acesteia de a exprima o claviatură întregă de sentimente și de a emoționa. Artistul a realizat și câteva basoreliefuluri, ca și bustul monumental al prof. univ. Vintilă Dongoroz, semn că nu a abandonat definitiv sculptura.

Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999; Alexandru Cebuc, Vasile Florea, Negoită Lăptoiu, *Enciclopedia artiștilor români contemporani*, Editura Arc 2000, vol. V, 2003; Corneliu Stoica, *Identități artistice*, Editura Alma, Galați, 2004; Corneliu Stoica, *Dicționarul artiștilor plastici gălățeni*, Editura Terra, Focșani, 2007; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Moldova*, vol. II, Editura Art XXI, Iași, 2009; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași 2011.

DICȚIONAR

Legenda: lucrări de Tudor Ioan -1.Oedip și Sfînxul; 2.Punerea în mormânt; 3.Bustul lui Dongoroz; 4.Cuibul.

Din sumar:

Evenimente și cronici culturale gălățene: concert omagial, ziua poeziei, concurs literar la C.N.Vasile Alecsandri, expoziții la Muzeul de Istorie Galați, lansări la Biblioteca V.A.Urechia. Interviu cu Angela Ribinciuc

Poezie de Carmen Emanuela Popa, Mariana Kaboutt, Victor Cilincă, Aurel M.Buricea, Florin Dochia, Andrada Tudorie
Cronici de a.g.secară, Dan Plăeșu, Andrei Velea, Cristina Dobreanu
Cronici de teatru, film, plastice

Scriitori basarabeni uitați
La temă scriu Katia Nanu, George Lateș
Istorie: pr.Eugen Drăgoi
Să ne aducem aminte de Constant Tonegaru: Livia Ciupercă îl evocă pe regretatul scriitor gălățean.

Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice, în... traducerea lui Petru Iamandi.

Istoria altfel, cu Nicolae Bacalbașa...

Agenda Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați

teme pentru viitor

Luna mai cuprinde programele cu proiectele:

MEMORIA- Proiecte: „*Revista Dunărea de Jos*”, *Cubul critic „OBLIO”*, *Clubul umoriștilor VERVA*”, *Editare cărți, CD-uri, DVD-uri, pliante etc.*

ROGVAIV-Proiect: *Seri culturale ale etniilor (concerte, spectacole).*

VISIO- Proiecte: *Arte Vizuale, Artă Fotografică, Artele Spectacolului.*

MEGALOPOLIS - Proiect: *Festivalul Internațional de Literatură „ANTARES”.*

POMUL VIEȚII-Proiecte: *Tezaur etnofolcloric, Casa Satului, Valori autentice ale culturii populare tradiționale.*

URBAN ART & CULTURE

FESTIVAL INTERNATIONAL DE JAZZ - DANUBIAN JAZZ

MELOS-UL DUNĂREAN Proiect: „*Miniatura Romantică*” - concurs de interpretare.

SATUL DIN NOI - Proiect: *Tânărul și tradiția strămoșilor.*

RO-ETHNOS -Proiect: *La români de sărbători, Sărbătoarea Bujorului, Sărbătoarea Salcâmului.*

Am revenit la... Tematici!

*Numărul 123 va avea ca temă
300 de Rousseau...*

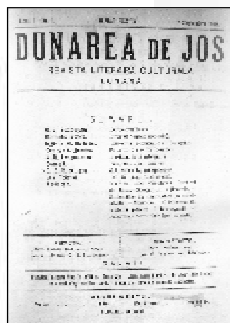
*Iar numărul 124
Femei și crize la I.L.Caragiale*

Numărul 125

*Les
Misérables*

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

EDITOR:
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL “DUNĂREA DE JOS”

DIRECTOR:
SERGIU DUMITRESCU
REVISTA

DUNĂREA DE JOS

Redactor-șef: Florina ZAHARIA
florina.zaharia@ccdj.ro
florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:
a.g.secară

Rubrici:
Eugen HOLBAN, Ion HORUJENCO,
Petru IAMANDI, George LATEȘ,
Radu MOȚOC, Katia NANU,
Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,
Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,
A.G.SECARĂ
Corneliu STOICA, Andrei VELEA

Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE
Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU
Coperta IV: Florian Doru CRIHANĂ

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

27 martie, o zi istorică pentru români

Expozițiile „Harta de campanie militară (Sec. XVIII-XIX)” și „Unirea Basarabiei cu România. 27 martie 1918” au fost vernisate la Muzeul de Istorie, eveniment realizat cu sprijinul Muzeului Național al Hărților și Cărții Vechi din București. „Sunt deschise ambele deoarece astăzi este o zi importantă: 27 martie 1918, data în care Basarabia s-a unit cu România. Astfel, pornim de la hărțile de campanie și ajungem la unirea Basarabiei cu România, acestea completându-se. Sunt dedicate luptelor care s-au purtat pe teritoriul a două țări românești - Moldova și Valahia”, a explicat Cristian Căldăraru (foto 1, stânga), directorul Muzeului de Istorie. Vizitatorii au acces la două săli în care sunt expuse hărțile fiecărei

expoziții în parte, alături de alte documente sau publicații care marchează evenimente importante în istoria Basarabiei. Piesa de rezistență este o hartă a Moldovei, în a cărei legende sunt trecute date importante din anii 1769-1770. „Harta este una de excepție, realizată în anul 1781. Este caroiată, astfel încât ea să poată fi pliată, iar comandantii să o desfășoare atunci când ajungeau la punctul de comandă”, a mai adăugat Căldăraru.

La Biblioteca V.A.Urechia s-a marcat aniversarea unirii Basarabiei cu România printr-o întâlnire de suflet și o lansare de carte: la masa boierească au stat tinerii membri ai Clubul Studenților Basarabeni și Bucovineni “Ștefan cel Mare și Sfânt” din Galați, organizatorii evenimentului, alături de Institutul Eudoxiu Hurmuzachi pentru Români de Pretutindeni și bibliotecă. Despre prea puțina cunoaștere, a basarabenilor de către noi și invers, a vorbit tranșant Gențiana Șerbu (foto 1 și 2, în centru), consulul general al misiunii României la Cahul. Adresându-se studenților, a spus: “Voi faceți ceea ce înseamnă munca diplomatică pe teren!” Căci până la venirea studenților basarabeni, 27 Martie nu s-a serbat niciodată. Punctul central al manifestării a fost lansarea volumului „Istoria Basarabiei - Note de Curs” (Editura Semne București, 2011), scris de prof. univ. dr. Ștefan Purici, decanul Facultății de Istorie a Universității “Ștefan cel Mare” Suceava (doar universitatea suceveană ține un astfel de curs!). Cristi Dumitru, directorul general al Institutului Hurmuzachi, editorul cărții importante de istorie, tipărită în o mie de exemplare, a declarat că, deși cartea a fost lansată săptămâna trecută la București, „doar la Galați cartea a fost lansată chiar pe 27 martie! Institutul consideră acest oraș un liant între tot ce înseamnă România și Republica Moldova”. Autorul nu a putut fi de față, fiind implicat pe drum într-un grav accident.

Au vorbit însă profesorii universitari Ion Șișcanu (foto 2) și Arthur Tuluș, studentul Dumitru Rusu - reprezentantul clubului studențesc amintit, profesorul Mihalache Brudiu (a citit un poem scris de Panait Cerna la o sută de ani de la raptul Basarabiei de către Imperiul țarist – „călău cucernic”) etc. „Nu putem fi unii fără alții!”

ne-a spus părintele Iulian Budescu (foto 4), vicar administrativ al Episcopiei Basarabiei de Sud, însoțit de primari și oameni de afaceri din Cahul care s-au întâlnit, tot ieri, cu omologi gălățeni. (Din presa gălățeană – Victor Cilincă, căruia îi mulțumim și pentru fotografii)

TITANIC

122 aprilie

Galați, cod- 800008, Str. Domnească Nr.61

Tel/Fax 00-40-236-418400/415590 E-mail: office@ccdj.ro - www.ccdj.ro

